

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
FACULTATEA DE LITERE, ISTORIE ȘI TEOLOGIE
MASTERAT

Limba română în sincronie și diacronie

LUCRARE DE DISERTAȚIE

Coordonator: **prof. dr. Vasile Frățilă**

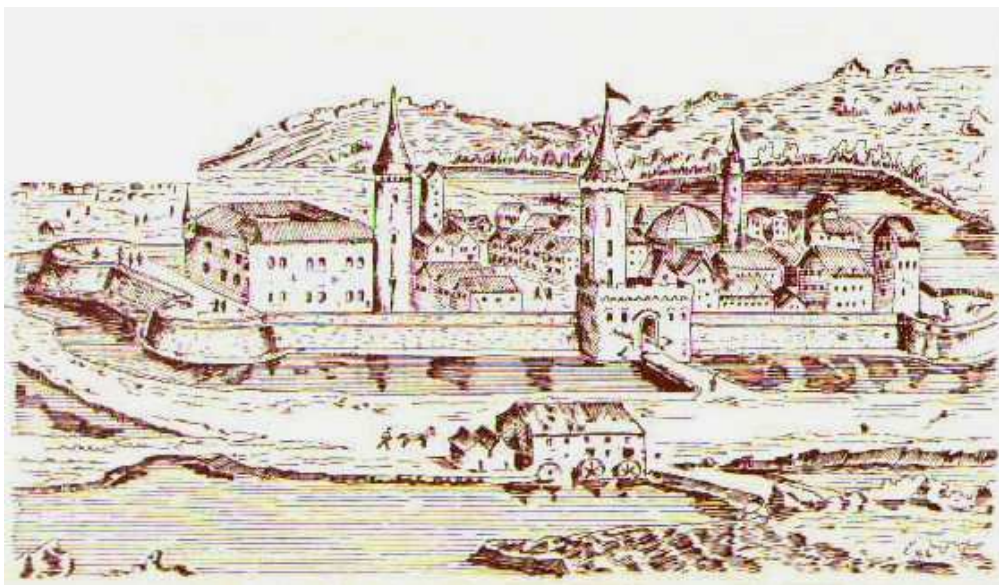
Masterand: **Tiberiu Laurențiu Buhnă**

Timișoara
2005

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
FACULTATEA DE LITERE, ISTORIE ȘI TEOLOGIE
MASTERAT

Limba română în sincronie și diacronie

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

Coordonator: Prof. dr. Vasile Frățilă

**Masterand:
Tiberiu Laurențiu Buhnă**

Timișoara

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

2005

PLANUL LUCRĂRII

1. INTRODUCERE
2. LOCUL HIDRONIMIEI ÎN CADRUL ONOMASTICII
3. HĂRȚILE PRINCIPALELOR BAZINE HIDROGRAFICE ALE ROMÂNIEI
4. COORDONATELE GEOGRAFICE ALE BANATULUI
5. AȘEZAREA GEOGRAFICĂ A CELOR DOUĂ BAZINE HIDROGRAFICE: TIMIȘ ȘI BEGA
6. HIDRONIME DE ORIGINE SLAVĂ
7. CLASIFICAREA TIPOLOGICĂ A HIDRONIMELOR
8. CLASIFICAREA SEMANTICĂ A HIDRONIMELOR
9. GLOSARUL HIDRONIMIC
10. CONCLUZII
11. BIBLIOGRAFIE
12. LISTA ABREVIERILOR
13. LISTA SIGLELOR ȘI A ABREVIERILOR LUCRĂRILOR CONSULTATE
14. CUPRINS

INTRODUCERE

Această lucrare se dorește a fi un studiu dedicat numelor de ape din bazinele hidrografice ale celor mai importante râuri din Banat: Timiș și Bega. Lucrarea este structurată în patru părți: discuția teoretică legată de locul hidronimiei în cadrul onomasticii, descrierea hidrografică a celor două bazine, clasificarea hidronimelor, hidronimele de origine slavă și glosarul termenilor înregistrați.

Prima parte a lucrării urmărește, așadar, definirea hidronimiei și câteva discuții teoretice legate de locul ei în cadrul onomasticii. Urmează apoi o descriere hidrografică a celor două bazine, precum și o scurtă prezentare geografică a Banatului. Sunt prezentate, de asemenea, câteva hărți cu bazinele hidrografice ale României. Urmează câteva referiri la hidronimele slave de pe teritoriul României și, implicit, al Banatului. Sunt apoi clasificate hidronimele din punct de vedere semantic și tipologic.

Partea dedicată interpretării hidronimelor conține 283 de termeni înregistrați în *Atlasul cadastral al României*, volumul al II-lea, (care se referă la bazinele hidrografice ale celor două râuri) și în hărțile hidrografice ale județelor Timiș și Caraș-Severin (*Hărți hidrografice, Scara 1:200.000. Elaborate de Institutul de geodezie, fotogrammetrie, cartografie și organizarea teritoriului și Institutul de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor. Hărți în proiecție stereografică 1971. Nivel de referință – Marea Baltică. Executat original de editare și tipărit la I.G.F.C.O.T. în 1979-1980. Editat și tematica – Consiliul național al apelor.*). Fiecare hidronim are dedicat un articol în care este specificat accentul corect, lungimea, afluenții, partea de confluență (stânga sau dreapta), localitățile pe care le traversează și interpretarea etimologică. Instrumente foarte utile în acest sens au fost *Dicționarul toponimic al Banatului* de Vasile Frățilă, Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Toponimia românească de*

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

Iorgu Iordan, *Nume de locuri din Banat* de Vasile Ioniță și *Dicționarul numelor de familie românești* de Iorgu Iordan.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

Capitolul I

LOCUL HIDRONIMIEI ÎN CADRUL ONOMASTICII

În cadrul onomasticii, se disting mai multe categorii de nume care au fost obiectul de studiu al multor lingviști. Hidronimia este o latură a onomasticii care a fost studiată până acum alături de celelalte nume de locuri. Adela Marinela Stancu, în teza de doctorat, *Nume de ape din bazinul Jiului*,¹ face o trecere în revistă a preocupărilor în ceea ce privește hidronimia. Ea îl amintește pe Paul Lebel care încercă să facă o distincție între conceptele de toponimie și hidronimie afirmând că toponimia a început prin studiul numelor de locuri populate și s-a extins treptat spre cele cadastrale care sunt mult mai numeroase. Hidronimia a urmat un traseu similar: numele de locuri legate de marile râuri și fluvii au fost primele care au suscitât interes. Mult mai târziu și foarte puțin a început examinarea numelor de pâraie și al apelativelor regionale.²

Aceeași autoare definește hidronimul ca fiind „*un nume propriu care exprimă diverse obiective geografice (naturale sau artificiale) și care presupun existența apei în general.*” Paul Lebel înțelege prin **hidronim** „*orice denumire (apelativ, calificativ sau nume propriu) dată nu numai izvoarelor, râurilor, canalelor, ci și smârcurilor, mlaștinilor, bălților, băltoacelor, lacurilor și mării. Confluențele, vadurile, coturile de râuri, cascadele, gurile de râu au calitative hidronimice. Chiar și termenii limbii curente, care evocă apa trebuie să rețină atenția hidronimistului*”³.

Se consideră că hidronimele, îndeosebi numele apelor mari, reprezintă, în ordinea stratificării, un prim strat, cel mai vechi, al toponimiei. Acolo unde se întâlnește omonimia între numele unei ape și cel al satului prin care trece ea, este probabil ca oiconimul să fi împrumutat numele de la cursul apei. Există însă, într-o proporție mai mică, în jur de 30 la sută din masa totală

¹ Adela Marinela Stancu, *Nume de ape din bazinul Jiului* (teză de doctorat), Timișoara, 2003.

² Introduction, în *Principes et methodes d'hydronymie française*, Dijon, 1956, p. 1

³ Adela-Marinelă Stancu, *ibidem*, p. 88.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

toponomastică – după aprecierea lui Gh. Bolocan⁴ – un strat oiconimic care ilustrează situația când numele localităților au fost transferate asupra apelor. Aparțin acestei categorii numele de origine antroponimică, pentru că apele nu putea constitui de fapt și de drept proprietatea unei singure familii și nici chiar a unui singur sat, așa încât este de presupus că ,ai întâi au fost numite cu numele stăpânului, al întemeietorului, pământurile, satele, munții și după aceea apele care treceau pe acolo. „Din această categorie nu fac parte numai hidronimele provenite din antroponime derivate (în *-ești, -easca, -easa, -eni, -eanca, -oia sau –oanea etc.*), ci și apele care au ca temă un antroponim primar, nederivat, ca *Basaraba* (Almăj), *Ciurila, Dragota* (Valea Timișului), *Acsintu, Balota* (Valea Bistrei), *Cinca, Spaia* (Timiș) etc.”⁵ În toponimia românească se cunosc numeroase exemple când numele unor râuri au trecut asupra localităților sau când nume de locuri și alte obiecte geografice denumesc concomitent și așezări omenești. Astfel, avem toponime care indică nu numai ape, locuri etc., dar și localități: *Rebra, Crasna, Bistra*.⁶ Și Viorica Goicu face câteva observații referitoare la influența pe care hidronimele o au în cadrul ariei geo-etnice din care fac parte. Ea afirmă că în toponimia Banatului se cunosc numeroase cazuri când numele unor localități trec asupra râurilor care le străbat: *Armeniș, Globu, Rudăria, Luncavița, Prigor* etc, însă, de multe ori, de la hidronime se realizează transferul de nume la terenurile pe care acestea le străbat: *Neregănița* „pârâu” apoi *Tâlva Neregăniț* și *Poiana Neregăniț* (Pătaș, jud. Caraș-Severin)⁷.

⁴ Idem, *ibidem*, p.39.

⁵ Vasile Ioniță, *op. cit.* p. 39-40.

⁶ Vezi Vasile Simionese, *Hidronime de origine slavă din Banat*, „AUT” – Seria Științe Filologice, XII, 1974, p.135 „Dintre numele de locuri, cele mai vechi și mai durabile sunt numele de ape. Apele au atras așezările omenești în preajma lor, au servit ca drumuri și, în general, au ușurat viața omului. Hidronimele, fiind mai stabile – comparativ cu alte nume de locuri - ne pot furniza informații mai exacte despre cei mai vechi locuitori ai unei regiuni date. De altfel există opinia, unanim recunoscută, că numele cursurilor de ape sunt relativ mai vechi decât numele de localități.

Deși numele de ape sunt considerate cea mai veche parte a toponimiei, nu toate râurile au păstrat denumirile lor vechi. Cele mai stabile au fost numele apelor mari, care prezentau o importanță strategică și economică deosebită. Numele râurilor mici, care nu au avut un rol atât de însemnat, au fost cunoscute de puțini oameni și deseori au dispărut odată cu schimbarea componenței etnice a populației.”

⁷ Viorica Goicu, *Despre raportul dintre apelativ și toponim în Banat* în *Caietul Cercului de Studii*, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1983, p.48.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

Făcând o perspectivă a toponimiei din bazinul superior al Bârladului, Mircea Ciubotaru⁸, afirma: „*Sporul demografic și fragmentarea proprietății inițiale (obștești și apoi feudale), devenită răzeșească în cele mai multe moșii-matcă încă din veacul al XV-lea, au consecințe sociografice, arată autorul, prin puternica antropizare a teritoriului, și toponimice, prin crearea unui bogat inventar de nume de locuri. Dealurile împădurite vor fi defrișate și vor primi nume de persoane (proprietari) în defavoarea oronimiei de origine entopică, afluenți mărunți, ascunși prin păduri seculare, vor fi denumiți ca repere și hotare în spațiul devenit agricol sau în parchete sub regimul silvic modern*”

De asemenea sunt socotite vechi, ca fiind cele mai rezistente și aparținând unor populații stabile, masivele muntoase. Așadar, în cadrul acestor categorii de toponime (hidronimele și oronimele) se vor fi găsind cele mai vechi numiri, vechimea lor neputând fi stabilită cu certitudine decât prin mărturia documentelor sau a inscripțiilor.⁹

Geograful Ion Conea¹⁰ face o clasificare a toponimelor. El deosebește două categorii toponimice importante:

1. *toponimia propriu-zisă sau majoră*
2. *toponimia minoră*

Continuând clasificarea toponimelor din cele două mari categorii, el mai stabilește încă trei subcategorii:

- a) *oronime* (toponime care desemnează forme de relief de la cele mai mici la cele mai impunătoare)
- b) *hidronime* (numele de pâraie, râuri, lacuri, fluvii etc)
- c) *oiconime* (totalitatea numelor de așezări omenești)

Hidronimele sunt împărțite în:

- a) *micro-hidronime* = nume de izvoare, pâraie și râuri mici

⁸ Vasile Frățilă, *op. cit.*, p. 186 – recenzie: Mircea Ciubotaru, *Oronimia și hidronimia din bazinul superior al Bârladului*, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2001, p. 218.

⁹ Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Timișoara, Editura Facla, 1982, p. 37.

¹⁰ Ion Conea, *Monografia geografică a RPR*, București, EA, 1960, cap. *Toponimia geografică*.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

b) *macro-hidronime* = cele care denumesc apele curgătoare mari, râurile și fluviile

Și unele și altele se pot clasifica apoi în:

1. *potamonime* < v. gr. *potamos* „râu”, denumire propusă de I.C. pentru numele de ape curgătoare;
2. *limno-nimice* < v. gr. *limne* „lac”, denumire propusă de I.C. pentru numele apelor stătătoare.¹¹

Analizând structura tipologică a hidronimelor de origine slavă de pe teritoriul României, Marius I. Oros și Vasile Simionese¹², deosebesc două categorii structurale mai importante:

1. *hidronime simple* și
2. *hidronime compuse*.

Dintre procedeele mai importante de formare a toponimelor ei le amintesc pe următoarele: *lexico-semantic*, *morfologic*, *lexico-sintactic* și *morfologico-sintactic*.

Numele simple reprezintă cea mai mare parte a hidronimiei românești de origine slavă. Autorii înțeleg prin *hidronime simple* acele hidronime care sunt alcătuite dintr-un singur cuvânt. În această categorie se includ, pe de o parte, hidronime formate numai din tema cuvântului, iar, pe de altă parte, nume de cursuri de ape formate din tema etimonului și diferite afixe. Primele sunt numite *primare* sau *nederivate*, iar ultimele, *secundare* sau *derivate*.

O caracteristică de bază a **hidronimelor primare** este aceea că ele prezintă o structură care nu poate fi descompusă în elemente componente, în comparație cu structura hidronimelor derivate sau compuse. Hidronimele primare se deosebesc de celelalte și prin aceea că înțelesul lor este unitar, rezultat din structura monolită a lor, pe când sensul numelor derivate sau compuse rezultă din sensurile tuturor elementelor componente.

¹¹ Vasile Frățilă, *Studii de toponimie și dialectologie*, cap. *Clasificarea numelor proprii. Terminologie onomastică*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2002.

¹² Marius I. Oros, Vasile Simionese, *Structura tipologică a hidronimelor de origine slavă de pe teritoriul R.S. România*, în „Studia Univ. Babeș-Bolyai”, *Philologia*, XXV, 1, 1980, p. 48.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

Cei doi cercetători afirmă în continuare că „*un factor hotărâtor în formarea hidronimelor primare îl are semantica. Aceasta însă, are valoare deosebită doar în perioada apariției numelor, constituind criteriul determinant după care sunt denumite obiectele geografice. Cu trecerea timpului, semantica nu mai are aceeași însemnătate ca la început, în locul ei trecând funcțiunea numelui. Treptat, legătura semantică dintre nume și obiect slăbește în așa măsură încât uneori nu mai este observată, împrejurări în care este cu puțință transferul numelor unor obiecte geografice asupra altora*”.

Hidronimele vechi pot fi separate de cele apărute mai târziu pe baza criteriul semasiologic, afirmă Ivan Duridanov¹³. S-a demonstrat că de regulă sunt vechi acele hidronime care prin sensul lor reflectă diversele caracteristici fizice și chimice ale apei, ale solului, precum și lumea vegetală și animală înconjurătoare. Hidronimele cu înțeles cultural-istoric și cele care reflectă relații de posesiune sunt, mai noi. Relativ recente sunt și **hidronimele secundare**, cele derivate de la alte nume geografice. Ultimele sunt însă purtătoarele unor informații asupra existenței unor obiecte (sate, moșii, munți etc) aflate în apropiere.

Urmărind reconstituirea vechii hidronimii a Vardarului, Ivan Duridanov¹⁴ notează că numele râurilor mai mari sunt de obicei mai rezistente, pe când cele mai mici sunt mai expuse schimbărilor, fiind înlocuite de regulă cu apelative simple ca *reka* „râu” sau *potok* „pârâu” etc. sau în locul lor apărând nume secundare, derivate de la nume de localități sau de la nume geografice aflate în preajma cursului râului. Se știe însă – remarcă Ivan Duridanov – că numele vechi ale râurilor pot fi transferate asupra localităților așezate de-a lungul văilor prin care curge aceasta, asupra munților și dealurilor care străjuiesc în dreapta și în stânga văilor. El numește, în acest sens, localitățile *Bistrița*, *Sușița*, *Toplița*,

¹³ Vasile Frățilă, *ibidem*.

¹⁴ Vasile Frățilă, recenzie: Ivan Duridanov, , *Die Hydronymie des Vardarsystems als Geschichtsquelle*, (Slawische Forschungen, Band 17), Böhlau-Verlag, Köln – Wien, 1975; (varianta germană în „*Namenkundliche Infomationen*”, nr.35, Leipzig, 1979, p. 56-62; varianta franceză în „*Revue Roumaine de Linguistique*”, tome XXVII, 1983, nr.4, p. 353-358) și în *Cercetări de onomastică și dialectologie*, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2004, p. 124.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

ale căror nume au luat naștere din hidronime (derivate din adjectivele slave *bystrŭ* „repede”, *suchŭ* „sec”, *toplŭ* „cald” etc.)

Legat de hidronimele mai vechi în limbă, este interesant de văzut și articolul lui Liviu Franga¹⁵ care, pe baza analizei filologice și lingvistice a atestărilor antice și medievale, urmărește clasificarea de structură a principalelor hidronime din Dacia în perspectivă comparativ-etimologică. Este urmărită, de asemenea, moștenirea în română (daco-română) a hidronimelor antice, pornind de reconstituirea etimonului lor dac și a celui indo-european.

El afirmă că *„hidronimele analizate din Dacia relevă o tipologie caracteristică acestui teritoriu lingvistic antic, care se încadrează însă, în perimetrul mai larg al sistemului hidronimic balcanic și, în general, indo-european. Este vorba de acele hidronime, formate de la un radical cu semantismul generic „a curge, a trece prin curgere, a crește (prin curgere)” prin intermediul unui grup derivativ specific: vocală + formant sufixal. Această structură bipartită rădăcină + vocală + formant sufixal, se regăsește în majoritatea hidronimelor indo-europene antice, ceea ce ne îndreptățește să o presupunem ca fiind de dată indo-europeană, cu alte cuvinte o matrice hidronimică. Specificul sistemului derivativ dac este dat de natura formantului sufixal, care este întotdeauna o oclusivă dentală surdă precedată de o vocală, de regulă -e-, dar și -u- (<o) sau -a-. Accentul se situează de obicei pe această vocală (Αλούτας, *Porétos, -as, *Σαράτος) și se păstrează în română (cazul lui Siret).*

Funcția formantului sufixal în sistemul derivativ al hidronimiei dace (analog și în cel trac), apropiată de cea a adjectivelor verbale indo-europene în *-t- și *-to-, pare a fi aceea de a preciza sau de a califica mai strict numele de apă nu prin intermediul unei singure calități (proprietăți) specifice, ci pe baza trăsăturilor semantice legate de ideea de curgere.”

---

¹⁵ Liviu Franga, *Pe marginea unor hidronime din Dacia*, I-II, „Studii și cercetări lingvistice”, an XXXII, nr. 5, p. 487-498, 1981 și nr. 6, p. 621-636, 1981.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

Autorul consideră că e vorba de o funcție generică a formantului sufixal în sistemul derivativ dac, care ne trimite nu la o anumită calitate ori proprietate a apei, ci la specificul acesteia în raport cu celelalte date ale realității (locuri, așezări, forme de relief etc.), specific conținut de ideea de curgere sau de limitare a curgerii. Originea acestui formant sufixal dental surd prezent în hidronimele dace pare a fi comună cu aceea a formantului sufixal existent într-o serie de apelative IE și a cărei valoare semantică se circumscrie noțiunii de stare ca rezultat al unei acțiuni.

Noi cercetări în onomastică și, deci, în hidronimie, aduce Micea Ciubotaru, care, în *Oronimia și hidronimia din bazinul superior al Bârladului*¹⁶, își propune să verifice, pornind de la un material toponimic concret, și în mare parte inedit, valoarea funcțională a unor concepte relativ noi în cercetarea toponimică românească, precum: *polarizarea*, care funcționează ca principal mecanism al structurii toponimiei și care constituie o reflectare a unor relații din realia, baza ei constituind-o oronimia și hidronimia; *diferențierea*, adică procesul prin care se desemnează, cu ajutorul unor delimitatori lexicali, părțile unui obiect geografic denumit. Diferențierea se realizează prin opoziții privative și graduale, cu determinante antonimice sau cu sufixe (diminutive sau augmentative).

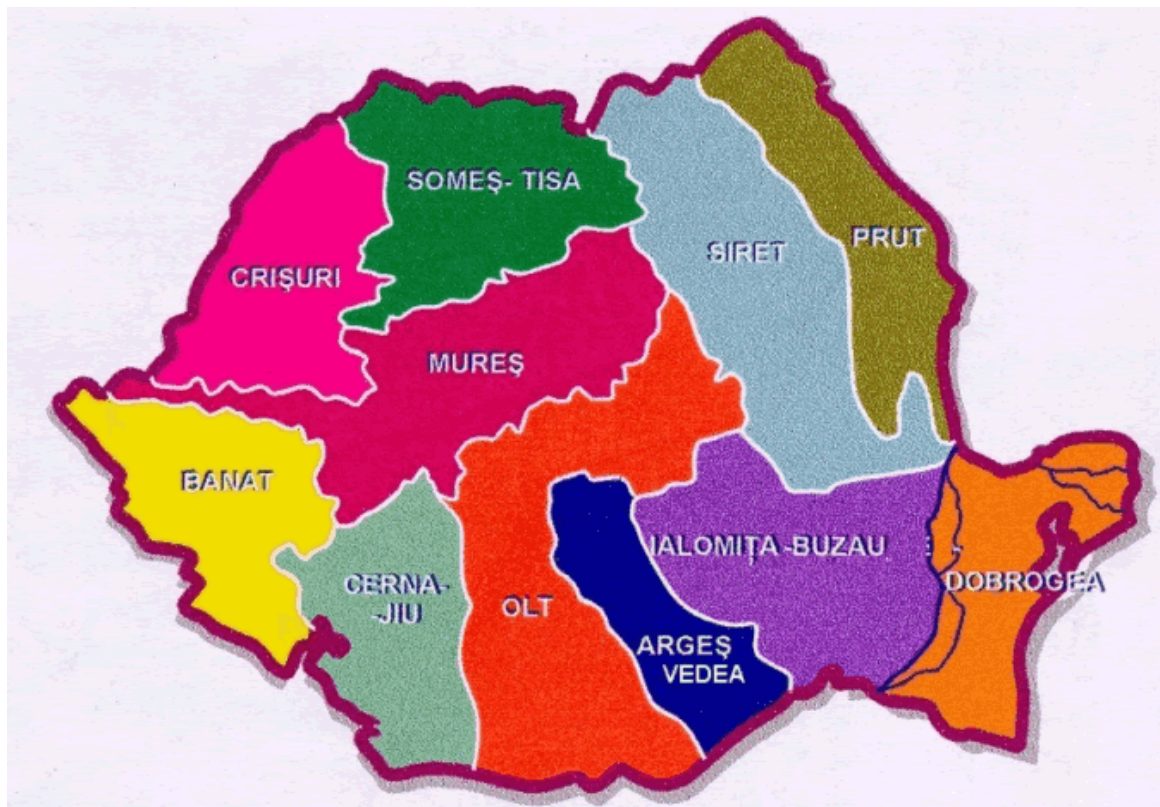
¹⁶ Vasile Frățilă, *Cercetări de onomastică și dialectologie*, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2004, p. 187, recenzie - Micea Ciubotaru, *Oronimia și hidronimia din bazinul superior al Bârladului*, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2001.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

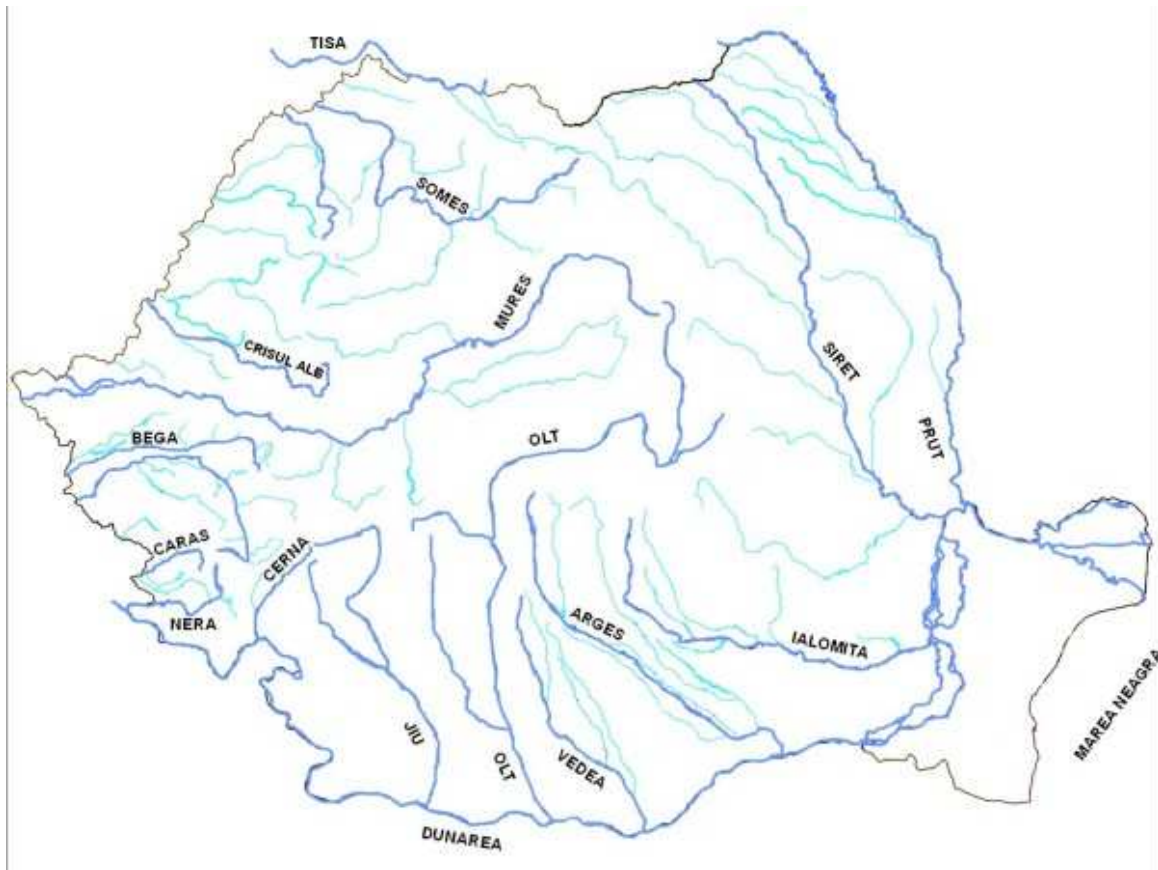

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Begea

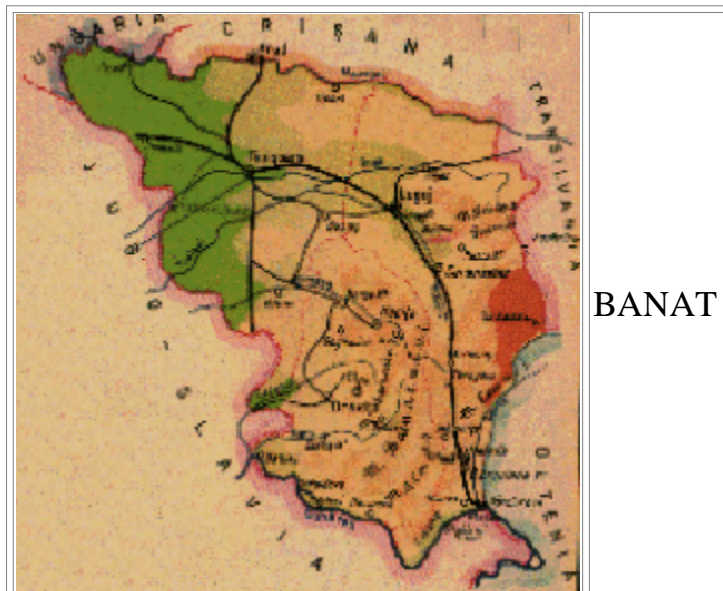
hartile principalelor bazine hidrografice ale României

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bege

Coordonate geografice ale Banatului

Așezată între Carpații Meridionali, fluviul Dunărea și râurile Tisa și Mureș, provincia istorică **Banat** are ca orașe principale Timișoara, Arad, Reșița și Lugoj. Relieful e constituit dintr-o zonă muntoasă la est și sud (o parte a

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

Munților Poiana Ruscă, Țarcu, Godeanu, Mehedinți și Munții Almăjului și Semenicolui), acoperită de păduri și pășuni întinse, o zonă colinară în centru (partea vestică a Piemonturilor Vestice) și o zonă joasă de câmpie, în vest (zona sud-estică a Câmpiei Tisei). Clima regiunii este mai blândă decât cea din restul țării și mai uniformă în variațiile sezoniere. În partea de câmpie sunt evidente influențele climei mediteraneene, din care cauză aici crește liliacul sălbatic. Este o zonă cu numeroase zăcăminte de minereuri și izvoare minerale, termale (Băile Herculane) sau reci (Buziaș, Lipova), precum și cu cea mai mare exploatare de marmură din țară (de la Rușchita).

CAPITOLUL II

AȘEZAREA GEOGRAFICĂ A CELOR DOUA BAZINE HIDROGRAFICE, TIMIȘ ȘI BEGA

Timișul, cel mai mare râu al Banatului (cu o lungime totală de 339,7 km, din care 241,2 km pe teritoriul românesc), își are izvoarele în versanții estici ai Munților Semenic, care se unesc cu pâraiele Semenic, Grădiște și Brebu la lacul cunoscut sub numele de Trei Ape. De aici începe Timișul.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

Timișul constituie artera hidrografică principală care drenează cursurile de ape din tot spațiul încadrat de Munții Cernei, Țarcu, Muntele Mic și Munții Poiana Ruscă. Primul afluent este Râul Rece, ce vine dinspre Țarcu, în zona Teregova. De aici cursul Timișului își schimbă direcția, orientându-se de la sud către nord. La Armeniș, primește ca afluenți Râul Lung și Râul Alb, ambele din zona Țarcu. Ieșind din Cheile Armenișului, în Timiș, se varsă, pe stânga, două râulețe, Slatina și Golețul, râuri ce poartă numele localităților prin care trec. În dreptul Caransebeșului, pe dreapta, Timișul primește Sebeșul, ce adună toate apele din sectorul Muntele Mic.

În zona satului Jupa (Tibiscum), în Timiș se varsă cel mai mare afluent din zonă – râul Bistra – format din Bistra Mare și Bistra Mărului, ce se unesc la Oțelu Roșu. Acestea adună apele din Masivul Godeanu. La Caransebeș, din cauza pantei reduse, râul descrie largi meandre. În zona Sacu, Timișul intră în județul Timiș. Se varsă în Dunăre pe teritoriul Serbiei. Am ales informațiile furnizate de Rodica Maria Munteanu în lucrarea *Bazinul Hidrografic al râului Timiș*, pentru a marca datele generale ale situației geografice ale râului pe care îl avem în vedere în lucrarea noastră.

„Timișul, principala arteră hidrografică a Banatului, izvorăște din masivul cristalin al Semenicului, de sub vârful Piatra Goznei de la altitudinea de 1135 m. Punctul de confluență cu Dunărea se situează pe teritoriul iugoslav, la sud de localitatea Pancevo. Valea râului are forma unui arc cu convexitatea îndreptată spre nord.

Drenând apele provenite din Munții Banatului, Țarcu, Godeanu, Poiana Ruscă și pe cele din dealurile piemontane ale Lugojului și Pogănișului, Timișul își desfășoară cursul pe o lungime totală de 339,4 km, din care 241,2 km îi parcurge pe teritoriul României (ceea ce reprezintă 71,06% din lungimea totală). Face parte din grupa râurilor de sud-vest, fiind al doilea afluent de ordinul I, pe care fluviul Dunărea îl primește din țara noastră.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

Cursul superior al râului are aspectul unui coridor orientat de la sud spre nord și desparte două grupe de munți, inegal înălțați: la est culoarul este dominat de grupa Retezat-Godeanu, iar în vest se desfășoară înălțimile mai domoale ale Munților Banatului.

Sectorul mijlociu se prezintă asemenea unei pâlnii din ce în ce mai largă spre vest; în cursul inferior, valea este largă, cu panta redusă, din care cauză au fost necesare lucrări de îndiguire (pe circa 208 km) pe ambele maluri, precum și de regularizare.

Suprafața totală drenată de Timiș și afluenți este de 10352 kmp, din care pe teritoriul României se găsesc 5795 kmp, ceea ce reprezintă 2,44% din suprafața țării. Bazinul său hidrografic este cuprins între paralelele de 45°06'03'' și 45°45'50'' latitudine nordică, iar în longitudine se desfășoară între 20°50'23'' și 21°42'53'' est.

Punctul cel mai nordic al bazinului se situează între localitățile Recaș și Bazoșul Mare, pe cumpăna de ape ce separă bazinul râului Iarcoș, afluent pe dreapta Timișului, de cel al canalului Bega. Dealul Domașnea (605,5m), situat în nordul localității cu același nume, este punctul cel mai sudic al bazinului. Extremitatea vestică a bazinului, pe teritoriul României, se găsește în Dealul Gomila Mare (85,2m), situat la nord-vest de localitatea Foeni; punctul cel mai estic se află între vârful Cununii și vârful Petreanu, pe cumpăna de ape dintre bazinul Bistrei și cel al râului Mare.

Cumpăna apelor, care măsoară aproximativ 415,0 km lungime, separă bazinul hidrografic al Timișului de cel al râului Bega în nord, de al Streiului în est și de bazinele Cernei, Nerei și Bârzavei în sud și sud-vest. În partea de vest, pe circa 36,0 km, se desfășoară un sector din granița cu Iugoslavia.

Sub aspect administrativ, râul Timiș împreună cu afluenții săi drenează teritorii ce intră în componența județelor Caraș-Severin și Timiș.

Relieful pe care este grefat bazinul hidrografic al râului Timiș, este variat: munți, dealuri și câmpii, în cadrul cărora faciesul petrografic variază

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

mult; în același timp, bazinul Râului Timiș prezintă și o pronunțată nuanțare climatică, pedologică, geobotanică. Componentele cadrului natural, cu particularitățile lor, la care se adaugă și activitatea omului (directă sau indirectă), influențează toate procesele și fenomenele hidrologice care au loc în cadrul bazinului hidrologic al râului Timiș¹⁷”

Bazinul hidrografic Bega colectează apele din partea de nord-vest a munților Poiana Ruscă. În ordinea mărimii, principalele bazine de drenare sunt ale văilor Bega Poienilor, Bega Luncanilor, Apa Gladnei și Sărazul.

Suprafața totală a bazinului, în zona munților Poiana Ruscă, în metri pătrați, măsoară 565 km², din care 400 în zona muntoasă, iar 165 în zona de dealuri. Lungimea râului Bega este de 30 km în masivul din care izvorăște și de 35 km în zona periferică.

Numele râului este strâns legat de cel al orașului prin care trece: Timișoara. Poziția sa geografică a făcut din acest oraș un punct strategic important la începutul secolului al XVIII-lea, aceasta în special datorită expansiunii Imperiului austro-ungar. În 1716, după asediul fortăreței de către

---

¹⁷ Rodica Maria Munteanu, *Bazinul hidrografic al râului Timiș – Studiu hidrologic –*, Timișoara, Editura Mirton, 1998, p 9-10.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

prințul Eugen de Savoia, orașul a căzut sub dominație austro-ungară. Garnizoana turcească și civilii musulmani s-au retras în sudul Dunării. După pacea de la Passarowitz (Pazarovac) din 1718 întregul Banat și alte teritorii aflate anterior sub dominație turcească au devenit provincii austro-ungare. După cucerirea Banatului austro-ungarii au început un amplu proces de colonizare, folosind în special germani catolici din Württemberg, Schwaben, Nassau, etc. Clima neprimitoare a dus la o rată crescută a mortalității, mulți dintre imigranți murind de malarie la 2-3 luni de la sosire. De aceea, pentru o vreme, creșterea populației a fost asigurată doar din procesul de imigrare. Ca rezultat ponderea germanilor catolici a ajuns la un moment dat la 50% din totalul populației. Această situație reprezenta totuși o excepție, de vreme ce restul regiunii, în ciuda colonizării, era populat în majoritate de români. Fiind buni meșteșugari, germanii au dezvoltat industria și comerțul. Datorită nevoii de a asigura condiții bune de viață populației colonizatoare, autoritățile austro-ungare au început o reorganizare a tuturor satelor din Banat, clădind în același timp altele noi. Ca rezultat, regiunea a devenit o rețea organizată, ordonată și cu o structură compactă. Cele mai importante realizări teritoriale au ținut de domeniul hidrotehnicii: regularizarea debitelor râurilor și asanarea mlaștinilor. Între 1728 și 1732 cursul râului Bega a fost regularizat, creându-se un canal navigabil între Timișoara și cursul inferior. Astfel orașul a fost conectat, prin intermediul râului Tisa și al Dunării, la rețeaua fluvială central europeană, devenind apt să facă față transporturilor masive înainte de apariția căii ferate. În 1757 inginerul Maximilian Fremaut a proiectat sistemul de regularizare a debitelor hidrografice Timiș - Bega, sistem construit în perioada 1759-1761. Pentru a face posibilă această realizare, țăranii localnici au trebuit să lucreze echivalentul a 3 milioane zile de lucru. Efectul acestor eforturi a fost însă faptul că din acele vremuri Timișoara a fost ferită de inundațiile râurilor sale.¹⁸

---

¹⁸ www. Timișoara. ro – site realizat și întreținut de DNT Timișoara.

CAP. III

HIDRONIME DE ORIGINE SLAVĂ

Înainte de a discuta despre hidronimele de origine slavă de pe teritoriul avut în vedere de lucrarea noastră, vom face un mic istoric al legăturilor dintre români și slavi pe teritoriului Banatului. Vom folosi în acest sens informațiile furnizate de Vasile Ioniță în *Nume de locuri din Banat*.¹⁹

„Primele legături dintre românii din Banat și popoarele sârb și croat au avut loc începând cu sfârșitul secolului al XIV-lea și s-au intensificat în secolul al XV-lea, odată cu declinul statului bulgar și, concomitent, ascensiunea statului sârb. Există păreri că asupra românei și mai cu seamă asupra graiurilor din Oltenia de vest și Banat s-au manifestat influențe sârbocroate mult mai devreme. Pornind de la toponimia sârbă din Banat, G. Ivănescu admite că "în partea de vest a teritoriului românesc primitiv, de pe la Drina

---

¹⁹ Vasile Ioniță, *op. cit.*, cap. *Toponimie slavă și pseudoslavă*, p. 224.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beș

până la cursul inferior al Timișului și din părțile de est ale provinciei Moesia Superior până la răsărit de Belgrad, s-au așezat în secolul al VII-lea cu graiuri de tip sârbesc", așa încât trebuie să presupunem că, "printre cele mai vechi elemente lexicale de origine slavă din română, anume din dialectele dacoromâne din vest și din istroromână sunt și unele de origine slavă. "

Chiar dacă această ipoteză are ca suport fapte reale, toponimia bănățeană de origine slavă, cu caractere sud-vestice, este în cea mai parte a ei ulterioară anului 1389, anul bătăliei de la Kosovo, după care a început așezarea în grupuri masive a sârbilor în Banat, grupuri care s-au pierdut repede în masa autohtonilor, fiind asimilați înainte însă de a fi lăsat urme în lexicul comun (mai puțin aici, cu toată penetrabilitatea lui), și mai mult în toponimie, în onomastică, în general. În perioada următoare, Banatul este tot mai mult populat cu elemente etnice din Serbia sau din alte regiuni sudice, împinse treptat de expansiunea otomană. În sfârșit, o altă populare masivă, dar fără urmări deosebite, este cea din secolul al XVIII-lea.

*De-a lungul a aproape cinci veacuri, fizionomia toponimiei hotarelor unor sate s-a modificat, chiar dacă nu esențial și nu în toate părțile Banatului, în destulă măsură însă ca să dea toponimiei un aspect împestrit: au apărut toponimie hibride, s-au născut direct creații independente, lucru firesc, impus de raporturile dintre om și pământ. Aceștia li s-au adăugat toponimele oficiale, precum și modificările parțiale sau adaptările efectuate prin intermediul administrațiilor străine. Cele mai multe sunt, cum se poate observa, mai ales în partea de sud și de sud-vest a Banatului, reflexe, replici la toponimia românească aflată de noii veniți."²⁰ Vasile Ioniță amintește câteva toponime formate de slavii din Banat care sunt reflexe ale altora, românești. Astfel, față de n. top. *Baciu*, s-a născut în apropierea acestuia *Baciovăț* sau lângă *Urzicar* se află un nume de loc numit *Copriva* (cf. scr. *kopriva* „urzică”).*

---

²⁰ Vasile Ioniță, *op. cit.*, cap. *Toponimie slavă și pseudoslavă*, p. 225.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beș

Elementele toponimice târzii de origine slavă au accentuat coloratura alogenă a toponimiei satelor din partea vestică a Banatului, sudul Almăjului și din alte părți – afirmă în continuare cercetătorul.

Modul de formare a hidronimelor slave de pe teritoriul României nu prezintă deosebiri substanțiale în comparație cu modul de formare a cuvintelor comune din limbile slave respective, deoarece atât unele cât și celelalte aparțin lexicului limbii și se supun legilor de dezvoltare ale acesteia.²¹

Ivan Duridanov recurge la metoda comparativ-istorică când se referă la hidronimia preslavă, atrăgând în comparație limbile balcanice dispărute (traca, daco-moesica, ilira, greaca veche, macedoneana), precum și alte limbi indoeuropene (germana, limbile balto-slave, armeană, albaneza etc.). Astfel, hidronimele actuale *Opila* și *Strima* (în v. bg. *Stryma*) reprezintă nume de ape din stratul preslav, ele aparținând rădăcinii indoeuropene *ap „apă”, respectiv *sreu „a curge”. Paralelisme se întâlnesc în numele de ape antice înrudite: *Apilas* (în Pierin) și *Στρνμόν* (azi *Struma* în Bulgaria de sud-vest). Comparând numele de localitate *Neret*, respectiv oronimul (Berg) *Morač*, aflate în bazinul Vardarului, cu hidronimul lituanian *Neretá*, respectiv cu cel sârbesc *Morača*, din Muntenegru, autorul reconstituie două foste hidronime din Macedonia.²²

---

²¹ Marius I. Oros, Vasile Simionese, *ibidem*.

²² Vasile Frățilă, *ibidem*.

CAPITOLUL IV CLASIFICAREA TIPOLOGICĂ

A. Hidronime derivate

Sufixele au un rol preponderent în stabilirea originii derivatelor toponimice. În ultimă instanță „*originea derivatelor este determinată de originea sufixelor, adică sunt derivate românești, respectiv slave, antroponimele formate cu sufixele românești, respectiv slave.*”²³

Cele mai multe dintre hidronimele slave, formate cu ajutorul afixelor, se găsesc în limba comună ca apelative. Altele, în schimb, lipsesc sau apar imposibile din punctul de vedere al normelor limbii curente. Impresia generală pe care o lasă cercetarea formațiilor toponimice sufixate este că subiectele

---

²³ Ion Pătruț, *Structura și originea hipocoristicelor slave*, în „Cercetări de lingvistică”, nr. 1, 1973, p. 83., apud. Marius I. Oros, Vasile Simionese, *ibidem*.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

vorbitoare nu cunosc nici o piedică și nici o limită în domeniul derivării, când nevoia cere să recurgă la acest mijloc de creație: de la orice temă și cu orice sufix poate, teoretic cel puțin, să ia naștere un nume topic nou, menit să caracterizeze, să definească scurt, dar cu atât mai pregnant, un loc a cărui așezare geografică, înfățișare exterioară etc., impun utilizarea unui toponim deja existent, eventual a unui apelativ, ajutat de un element derivat, pentru ca locul respectiv să capete ființa în conștiința lingvistică a regiunii unde se găsește.²⁴

Frecvența mare a hidronimelor sufixate dovedește apartenența acestora unor epoci vechi, întrucât în etapa actuală acest tip este cu mult mai puțin productiv.

Adăugate la sfârșitul unei teme, sufixele toponimice formează unități lexicale cu noi valori semantice și gramaticale. Ele schimbă, concretizează și individualizează sensul cuvintelor de bază conferindu-le funcțiuni și nuanțe speciale, toponimice.

În general sufixele cu care se formează hidronimele au un caracter relativ stabil. Cu toate acestea, sistemul sufixal în decursul vremii cunoaște anumite schimbări. Nu pe tot parcursul timpului productivitatea unor sufixe sau a altora este aceeași. Dacă la început aceste sufixe sunt mai productive, cu timpul pot să devină neproductive, rămânând neschimbate cu funcțiune și înțeles sau dobândind noi înțelesuri și nuanțe.²⁵

A.1. HIDRONIME DERIVATE CU SUFIXUL SLAV *-ĪSK -ICA* (*-ȘNIȚA*)

Aria avută în vedere în această lucrare conține și hidronime care s-au format cu ajutorul sufixului slav *-isk-ica*. Despre originea sa discută pe larg Emil Petrovici, în articolul *Toponime salve în -isk-ica pe teritoriul României* din *Studii de dialectologie și toponimie*²⁶, notând că toponimele cu sufixul compus –

²⁴Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, 1963, p. 395, apud. Marius I. Oros, Vasile Simionese, *ibidem*.

²⁵Marius I. Oros, Vasile Simionese, *ibidem*.

²⁶Emil Petrovici, *Studii de dialectologie și toponimie*, București, Editura Academiei RSR, 1970, p. 284-291.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

isk-ica, care la origine au fost hidronime, par a fi răspândite numai în limbile slave de sud. Se întâlnesc astfel de derivate și pe teritoriul României, în Oltenia și în Banat. Aici sufixul *-iskica* > *-štica* și uneori este înlocuit cu *-šnica*. La început acestea erau nume de cursuri de ape formate dintr-un adjectiv derivat cu sufixul *-isk* de la numele de localitate + un substantiv cu sensul de râu („*rěka*”). Emil Petrovici dă exemplul numelui topic de pe teritoriul sârbesc, *Drěново* > adj. fem. *drěnoviška* (determinant pe lângă substantivul *rěka* > *Drěnoviška Rěka*). Ulteior se va omite substantivul și va rezulta (*-ica*) *Drěnovišk -ica* > *Drenoštica*. La baza adjectivului determinant stă și un nume de persoană: *Bogdaštica* (< *Bogdan(i)štica*) derivat de la numele de sat *Bogbanje*, care, la rândul său, este adjectiv posesiv derivat cu *-j-* de la numele de persoană *Bogdan*.

Și Ivan Duridanov, în lucrarea sa, *Die Hydronymie des Vardarsystems als Geschichtsquelle*²⁷, discută despre hidronime derivate cu acest sufix. Având în vedere tendința de substantivizare a unor compuse care inițial constau dintr-un adjectiv și un apelativ, el afirmă că în acest proces se schimbă numai primul membru al compusului, în timp ce al doilea este îndepărtat. Substantivizarea se realizează cu ajutorul unor sufixe de la hidronime primare: *-ica* (*-ov-ica*) sau de la hidronime secundare (**-iskica*, **-ika*).²⁸

În lucrarea noastră am înregistrat următoarele hidronime derivate cu acest sufix: **Bolvășnița, Bucóșnița, Petróșnița.**

A.2. HIDRONIME DERIVATE CU SUFIXELE *-OV(A)*, *-AV(A)*, *-EV(A)*, *-OVICA*,

-OVĪCA

²⁷ Ivan Duridanov, *Die Hydronymie des Vardarsystems als Geschichtsquelle*, Böhlau-Verlag, Köln – Wien, 1975.

²⁸ Vasile Frățilă, recenzie: Duridanov, Ivan, *Die Hydronymie des Vardarsystems als Geschichtsquelle*, (Slawische Forschungen, Band 17), Böhlau-Verlag, Köln – Wien, 1975; (varianta germană în „*Namenkundliche Infomationen*”, nr.35, Leipzig, 1979, p. 56-62; varianta franceză în „*Revue Roumaine de Linguistique*”, tome XXVII, 1983, nr.4, p. 353-358) și în *Cercetări de onomastică și dialectologie*, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2004, p. 124.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

După cum se știe, limbile slave pot forma, cu ajutorul sufixului *-ov*, toponime atât de la antroponime cât și de la apelative. Derivatele de la antroponime, devenite nume de locuri, indică posesorul, pe când cele din a doua categorie, dobândesc funcție pur adjectivală.²⁹ În ceea ce privește genul derivatelor cu sufixul *-ov*, acesta poate fi masculin, feminin sau neutru, în funcție de substantivul pe care îl determină și/sau pe care vorbitorul îl are în minte.³⁰

M.I. Oros și V. Simionese inventariază câteva dintre hidronimele derivate cu acest tip de sufix, de pe teritoriul României:

*„Formațiile toponimice adjectivale posesive sunt create de la antroponime. Dintre hidronimele slave de pe teritoriul României e posibil să provină de la nume de persoane următoarele: **Bascovul, Bratcovul, Borlova, Bratilovul, Ciacovăț, Ciornovăț, Ciucurova, Cârcinov, Dadilovăț, Dașova, Dâlgov, Dragova, Gorgova, Nanovul, Neajlovul, Nișcovul, Râcaciou, Ruscova, Saracov, Sânova, Snagov, Titcov etc.***

*Multe dintre hidronimele studiate de noi au la bază adjective posesive formate cu ajutorul sufixelor **-ov(a), -av(a), -ev(a), -ovica, -ovîca: Argova, Bârlovița, Bârzava, Bradova, Breazova, Brezovița, Bucov, Bucovăț, Bucovița, Cireașovul, Cladova, Clecevăț, Clinovul, Clocociou, Cosovăț, Comorova, Cricovul, Ditcovul, Dâmbova, Dâmbovița, Dobrovăț, Dranov, Dranovăț, Gabrovul, Gârcov, Hinova, Iaslova, Ilfov, Ilfovăț Ilova, Ilovița, Iasnovățul, Jarcovățul, Jirnovul, Jirovul, Jirovăț, Lipova, Lipovăț, Liscov, Lișova, Liscovul, Lișteava, Lozava, Luncavăț, Luncavița, Maciova, Morava, Moravița, Ogrinova, Oravița, Oreavul, Oreva, Orevița, Orșova, Parova, Poloseva, Prahova, Racova, Racovăț, Racovița, Râșnova, Rakova, Rușovăț, Sadova, Somova, Sucovăț, Tarova, Târnova, Teregova, Tisova, Tutuva, Țerova, Vâlciovița, Vârciorova, Volovăț și altele.***”

²⁹ Vezi Elke Saß, *Ortsnamen mit den Suffixen -ov und -in im Altsorbischen*, în „*Namenkundliche Informationen*”, Beiheft 5, Karl-Marx-Universität Leipzig, 1983, p. 6. apud. Vasile Frățiță, *Contribuții lingvistice*, p. 152.

³⁰ Franz Miklosich, *Die Bildung der slavischen Personen – und Ortsnamen*, Heidelberg, 1927, p. 125; Elke Saß, *op. cit.*, p. 7, apud. Vasile Frățiță, *Contribuții lingvistice*, p. 152.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beș

Numărul toponimelor slave formate cu sufixul *-ov*, în Banat este destul de mare. Ca studii dedicate acestora trebuie amintite contribuțiile lui Emil Petrovici (*Daco-slava*) și cele ale lui Iorgu Iordan (*Toponimia românească*, cap. *Formarea cuvintelor*, subcapitolul *Adjective în -ov(a), -av(a)*, p. 473-481).³¹

În zona Banatului sufixul *-ov-*, simplu sau compus (*-ovici, -ovikŭ, -ovic*), cu valoare adjectival-posesivă (cf. *Pârvova* „Satul lui Pârvu”) sau indicând o caracteristică a locului (*Bucova* <*bŭkovŭ* „făget”; *Brestovăț* <*brestoviči* „ulmet”) se prezintă în această formă (*-ov-* și nu *-ev-*), ca în exemplele: *Blajova, Cliciova, Criciova, Giurgiova, Maciova, Voislova, Vasiova* etc., față de *Cornereva* (<*Konjarevo*), *Sichevița, Plavișevița* ș.a., localități aflate în apropierea graniței cu ținuturile sârbo-croate.³²

În toponimia Banatului, derivatele cu sufixul *-ov*, sunt cel mai adesea de genul feminin, având forma: *-ova: Andrașova, Borlova, Bucova, Ciacova, Griciova, Darova, Giurgiova, Herneacova, Liubcova, Percosova, Rusova, Sârbova, Stanciova, Tincova, Vasiova, Voislova, Vucova, Beșenova, Cacova, carașova, Cladova, Dubova, Ilova, Lipova, Orșova, Răchitova, Sadova, Târnova, Țerova, Vârciorova* etc. și foarte rar, de genul neutru: *Floriovo, Leseciovo, Manevo*. La genul masculin, sufixul *-ov* apare doar în toponimele compuse pe care le găsim la populațiile slave neasimilate: *Jankulov Studenac, Marganov Sokak, Panteličev Bunar*.³³

De multe ori, sufixul *-ov (-ev)* a fost lărgit cu alte sufixe: *-iči*, rezultând un sufix compus care apare sub formele *-oveț, -ovăț, -ovaț* și *-oț*, ultimul provenind de la cazul locativ: *-ovcu>-oucu>-oțu>-oț*. Sufixul *-ovăț, -ovaț* se atașează atât numelor de persoană: *Baciovăț, Bărganovăț, Belcovăț, Bolnovăț, Bratcovăț, Bucurovăț, Ciacovăț, Domilovăț, Petrovăț, Perovăț*, cât și apelativelor: *Boroveț, Brenovăț, Brestovăț, Cereșnevăț, Crușovăț, Dealovăț, Glogovăț, Iesenovăț, Ilovăț, Jorovăț, Lapovăț, Topolovățu (Mare și Mic)* etc.

³¹ Vasile Frățilă, *Nume de locuri din Banat formate cu sufixul -ov*, în *Contribuții lingvistice*, Timișoara, Editura de vest, 1993, p. 151.

³² Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Timișoara, Editura Facla, 1982, p. 221.

³³ Vasile Frățilă, *Contribuții lingvistice*, p. 153.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beș

Varianta *-oț*, provenită, cum am arătat deja, de la locativul *-ovcu>-oucu>-ocu* (=oțu), al cărei *-u* final a fost identificat de români cu articolul hotărât encitic, se găsește mai ales în Valea Almăjului (cf. toponimele *Bilcoț*, *Gabroțu*, *Bănoț*, *Iloț*, *Cacoț*, *Socoloț*, *Voinicoț*), dar și în nordul Banatului (*Ivanoț*) și chiar în Oltenia (*Cacoți*).

Sufixul *-ov* poate fi prelungit și cu *-ača > -ovača*, sufix tipic sârbocroat. El se atașează atât numelor de persoană: *Marinovacea*, *Motolovacea*, *Popovacea*, *Pritcovacea*, cât și apelativelor, în special numelor de copaci: *Clenovacea* (scr. <klen „arțar”), *Rastovacea* (de două ori scr. (h)rast „ulm”), dar și de păsări: *Orlovacea*, (<orl- cf. scr. orao „șoim”) sau chiar entopicelor: *Grinovacea* (<grivna <griva „coamă de deal sau de munte”).³⁴

Atât sufixele, cât și majoritatea temelor de acest tip sunt slave. În general, în toponimie, sufixele *-ov(a)*, *-av(a)*, *-ev(a)* sunt foarte vechi. Cu ajutorul lor se formau toponime încă în slava comună. Toponimele în *-ov(a)* și *-ev(a)* sunt create după tipul adjectivelor posesive.³⁵

În lucrarea noastră am înregistrat următoarele hidronime derivate cu acest sufix: **Bârzáva**, **Blajováč**, **Bórlova**, **Cálova**, **Cládova**, **Dobrosláváč**, **Górova**, **Ílova**, **Rastóva**, **Téregova**, **Ťérova**, **Vârcioróva**, **Vúcova**.

A.3. HIDRONIME DERIVATE CU SUFIXUL MAGHIAR *-ES*.

În cadrul hidronimiei celor două râuri se întâlnesc și nume de ape care s-au format prin derivare cu ajutorul sufixului maghiar *-es*, care în română a devenit *-iș* sau *-eș*. Cercetătoarea Rodica Suflețel analizează structura și originea câtorva nume de sate din Banat³⁶ și cu această ocazie identifică următoarele nume de sate din Banat: *Biniș* < *Bynes*, *Chevereș* < *Köveres*, *Feneș* și *Fizeș*, cf. temele maghiare *füz* „salcie” (Jordan, *Top. rom.*, 101) și *fenyö*

³⁴ Vasile Frățilă, *ibidem*, p. 154-155.

³⁵ Marius I. Oros, Vasile Simionese, *ibidem*.

³⁶ Rodica Suflețel, *Cu privire la unele nume de sate din Banat*, în *Caietul Cercului de studii*, I, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1983.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

„brad”, *Igrış* < *Égeres* (cu sincopa celui de-al doilea *e*), cf. *eger* „arin”, *Vermeș* < *Vermeș* < adj. magh. *vermes* „cu gropi”. În aceeași serie a intrat și *Ghertenış*, prin schimbarea de sufix aplicată formei mai vechi *Ghertiamos*, corespunzând magh. *Gyertyános* < s. *gyertián* „carpen”.

În lucrarea noastră am înregistrat următoarele hidronime derivate cu acest tip de sufix: **Armenış, Bîniș, Féneș, Fízeș, Hezeriș, Hisiaș, Miniș, Niereghiș, Pádeș, Sáriș, Sébeș.**

A.4. HIDRONIME DERIVATE CU SUFIXE DIMINUTIVALE

Bârzăvicioára, Bârzăvița, Bistricioára, Borlovíța, Bucovíța, Calovíța, Cetățél, Iércicu, Loznișoára, Minișél, Moravíța, Nădrăgél, Sadovíța, Scăiúș, Văița, Vălișóru.

A.5. HIDRONIME DERIVATE CU SUFIXE COLECTIVE

Cernét, Cornét.

B. HIDRONIME NEDERIVATE (PRIMARE)

Sub raport numeric și al frecvenței, hidronimele primare de pe teritoriul României ocupă un loc mai modest în raport cu hidronimele derivate. Hidronimele primare sunt însă foarte vechi.

Toate hidronimele de origine slavă de pe teritoriul țării noastre, care se încadrează în categoria hidronimelor nederivate, au la bază substantive sau

Nume de ape din bazinele râurilor Timis și Beza

adjective din limba comună a slavilor care le-au creat, de exemplu: *Bistra, Coza, Dâlga, Esna, Lomul* etc.”³⁷

C. HIDRONIME COMPUSE

C.1. SUBSTANTIV (HIDRONIM) ÎN NOMINATIV + DETERMINANT

ADJECTIVAL

Béga Bătrână, Béga Máre, Béga Mícă, Béga Véche, Béghéiu ăl Bătrân, Béghéiu Mic, Bégheiu Nóu, Bolváșnița Máre, Bórlova Máre.

C.2. SUBSTANTIV (APELATIV) ÎN NOMINATIV + DETERMINANT

ADJECTIVAL

Pământ Alb, Pârâu Alb, Pârâu Máre, Pârâu Réce, Piétrele Álbe, Râu Alb, Válea Máre, Válea Mícă, Vâna Máre, Vâna Róșie.

C.3. SUBSTANTIV (HIDRONIM) + SUBSTANTIV ÎN NOMINATIV (APOZIȚIE)

Béga Canál, Béga Luncáni, Béga Poiéni, Lánca-Bírda, Lúda Bára, Pótc Remétea, Vâna Ohába.

---

³⁷ Marius I. Oros, Vasile Simionese, *ibidem*.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

C.4. SUBSTANTIV (APELATIV) + SUBSTANTIV (ANTROPONIM) ÎN GENITIV

Ogășu Baránului, Pârâu Négrii, Pârâu Rádului, Râu Cráului, Válea Mâței, Válea Pópii, Válea Ștéfi, Válea Țigánului, Vâna Șerbénilor.

C.5. SUBSTANTIV (APELATIV) + SUBSTANTIV (APELATIV) ÎN GENITIV

Pârâu Lácului, Válea Ápei, Válea Cárpenilor, Válea Dósului, Válea Grădínilor, Válea Lácului, Válea Sátului, Válea Râpelor, Válea Víilor.

Capitolul IV

CLASIFICARE SEMANTICĂ

A. HIDRONIME PROVENITE DE LA ANTROPONIME

Acsínu, Aránca, Băcín, Behéla, Bíniș, Birdeána, Brátonea, Brébu, Búda, Búdinic, Búnea, Búzad, Cârliónțu, Ciópa, Córna, Cureșița, Dícșan, Domán, Fólea, Galátca, Gigélu, Giúrița, Icíuu, Márga, Măcicăș, Măgherúș, Mícota, Míniș, Nădrág, Năndrăneásca, Ogășu Baránului, (Pârâu) Rádului, (Râul) Cráiuului, Rozália, Sása, Șerbéni, (Válea) Ștéfii, (Vâna) Ciúrei, (Válea) Șerbénilor.

B. HIDRONIME PROVENITE DE LA APELATIVE

Béga, Borúga, Cornét, Corníș, Gáiu, Gârliște, Ierúga, Măguri, Ogășu Baránului, Ohába, Pádeș, Pârâu Lácului, Pléșa, Pustú, Rádina, Rámna, Râu, Slátina, Smída, Sohodól, Válea Dósului, Válea Grădínilor, Válea Lácului, Válea Râpelor, Văița, Vălișóru, Vâna (Ciurei).

C. HIDRONIME PROVENITE DE LA NUME DE PLANTE

Ágres, Cárpeni, Cornét, Córni, Corníș, Gutúna, Rúgi, Scoárța, Semeníc, Urzicári, (Válea) Strúgurului, (Válea) Víilor.

**D. HIDRONIME OMONIME CU NUMELE LOCALITĂȚII PRIN
CARE CURG**

**Ármeniş, Băuţár, Béga (Luncáni), (Béga) Poiéni, Beregsău, Bíniş,
(Bistra) Mărului, (Bístra) Rúsca, Bírda, Bolváşniţa, Bórlova, Brébu,
Bucóşniţa, Cáran, Clopodía, Coştéi, Críva, Crucéni, Cureşiţa, Deávoia,
Dóman, Fădimác, Féneş, Fízeş, Fólea, Găvojdía, Gârlişte, Glimbóca, Góleţ,
Hísiaş, Hódoş, Homkojdía, Iosifalău, Măguri, Măuréni, Moráviţa, Nădrág,
Niárad, Ohába, Petróşniţa, Remétea, Rámna, Récaş, Rúsca, Sălbăgel,
Scăiúş, Silágiu, Sohodól, Tápia, Terégova, Țérova, Vârcioróva, Vúcova.**

**E. HIDRONIME CARE SE REFERĂ LA NAȚIONALITATE ȘI ORIGINE
LOCALĂ**

**Ardeléni, Olteána, Pecenéaga, (Válea) Ardeléni, (Válea)
Țigánului,**

CAPITOLUL VI

GLOSAR HIDRONIMIC

1. ACSÍNIU: Afluent al Begăi. Hidronimul este discutat și de Vasile Ioniță, (NUME, p. 40), când clasifică hidronimele care au ca temă un antroponim primar, nederivat. Pe lângă *Acsiniu*, cercetătorul mai amintește și următoarele nume de ape: *Basaraba*, *Ciurila*, *Dragota*, *Balota*, *Cinca*, *Spaia*.

❖ De la antrop. *Acsin*.

2. ÁGREȘ: Afl. (d) Moravița, afl. Timiș, trece pe la nord de s. Ferendia – Tm. (10 km). Pârâu s. Bozovici – Cs.: izvorăște din culmea Cracu lu Ion și se varsă în Nera. * Deal s. Bozovici –Cs. p. Agriș H., v. și *Dealul Agreșului*; * Șes arabil s. Ferendia – Tm, v. NALR-BAN., DATE, 62.

❖ De la s. reg. ban. *agreș*, înregistrat de DA după ANON. CAR. s. v. *agriș* „arbust din familia Saxifragocelelor...”³⁸

3. ÁPA MÁRE: Afl. (d) Bega Veche, afl. Bega, trece prin c. Vinga – Ar., s. Bărăteaz –Tm., s. Satchinez – Tm., s. Becicherecu Mic – Tm., s. Dudeștii Noi – Tm. (69 km.).

❖ De la apel *apă* + determ. adj. *mare*.

4. ARÁNCA: Afluent al Begăi. Râu –Ar., Tm.: vine de la vest de s. Felnac –Ar. și trece prin s. Secusigiu – Ar., s. Periam, Sânpetru Mare, or. Sânnicolau Mare, s. Cheglevici, Colonia Bulgară, Dudeștii Vechi, Valcani – Tm. și intră pe teritoriul Iugoslaviei. * (bălțile) *Aranca* 1696, 1716 (STOICA DE

---

³⁸ DTB, I, p. 4.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

HATEG, CRONICA, 157, 164). *Aranga* (Fluss) 1761 H. BAN. DISTR.; *Arranka-Fluss* 1783; *Aranka* 1789 SAYER, TURKEY (DIMĂNCESCU 158). *Aranka* (R.) 1837 DEMIDOFF RUSSIA (DIMĂNCESCU 190); *Aranka* (F1.) 1871 ZUCCHERI; *Aranka* (B.) 1896 ÜBERSICHT; *Arankabach* f. a. NOVISSIMA R. H. TABULA; *Aranga* (R.) 1814 PINKERTON, TURKEY (DIMĂNCESCU 181); (R.) *Aranca* 1875 MASSALOU, f. a. H. CENAD.; *Araka* H.

❖ De la antrop. magh. (fem.) *Aranka*; scr. *Aranka* (GRKOVIĆ, 220). Este socotit de origine autohtonă, cf. anticul *Aranco* (POGHIRC, L'HIDRONYMIE, 36)³⁹.

5. ARDELÉNI: Afl. (s) Apa Mare, afl. Bega, trece prin c. Vinga – Ar. (14 km).

❖ De la numele colectiv *ardeleni* (< *Ardeal* + suf. *-ean*, pl.).

6. ARMENÍȘ: Pârâu s. Sadova Nouă c. Slatina Timiș, s. Sat Bătrân c. Armeniș – Cs., (11 km.), se varsă în Timiș. * Sat c. *Armeniș* – Cs. *Eörményes* 1428; *Ermenis* 1430, *Ewrmenis* 1447; *Ermenes* 1467; *Armenyes* 1480; *Jarmenes* 1501, *utraque Erményes*, *Armenes* 1531; *Alsó Eorményes*, *Felső Eorményes*, *Armenes* 1613; *Orminyes* 1690-1700; *Armönis* 1769; *Armenis* 1772 (STOICA DE HATEG, CRONICA, 198); *Armönisch* 1789, *Armoenisch* 1791 (SUCIU, I, 45). *Armenisch* 1761 H. BAN. DISTR., 1776 GRISELINI, 1788 BARZELLINI, 1790 (DIMĂNCESCU, 161), 1806 LIPSZKY, 1871 ZUCCHERI, 1896 ÜBERSICHT; *Armenisch* 1738 CARTE ORIG., 1788-1789 RIEDEL, 1829 (SUCIU, I, 45); *Armeniș* 1829 KARTA ROSII (DIMĂNCESCU, 186); *Armönisch* 1829 (SUCIU, I, 45), 1852 ROTTAR; *Armenish* 1840 (SUCIU, I, 45); *Arményes* 1881 HÁTSEK. Comună – Cs. Este formată din s. Armeniș, Feneș, Plopu, Sat Bătrân, Sub Margine. A făcut parte din pls. Teregova (IND. 1888, 1908 și 1921 –not. cu c. Feneș (IND. 1919, 1926, 1932) și din r. Caransebeș (IND. 1950, 1956, 1965). A fost

³⁹ DTB, I, p. 21.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

foramță din s. Armeniș, feneș (IND. 1950), la care se adaugă s. Plopu, Sat Bătrân, Sub Margine (IND. 1956, 1965).

- ❖ De la s. *armean* (cf. IORDAN, TOP. ROM., 267) + suf. *-iș*. După IONIȚĂ, NUME, 237, este un colectiv, *armâniș*, al numelui etnic *armân*⁴⁰.

7. BALĂȘINA: Afl. (s) Bega, trece prin s. Dumbrava – Tm. (8 km).

- ❖ De la antrop. *Balaș* + suf. *-ina*.

8. BÂRZÁVA: Afluent (s) al Timișului cu confluența în Iugoslavia -154 km Izvorăște din Munții Semenicului, de la Cracu Lung și trece prin s. Văliug, prin municipiu Reșița, s. Călnic, Moniom, or. Bocșa, s. Berzovia, Gherteniş, Şoşdea – Cs. și intră în jud. Timiș, trecând prin s. Sculea, Gătaia, Berecuța, Mănăstire, Sângeorge, Rovinița Mare, Denta, dincolo de care este canalizat și trece prin s. Partoș, ieșind apoi din țară, pe teritoriul Iugoslaviei. Afluenți: pe stânga: Fizeș. * *Berzava* 1718 STOICA DE HAȚEG, CRONICA, 169. *Bersova* fl. 1716 HOMANN, PRINC. TRANS., 1739 TEMESCH. BAN.; *Persava Flus* 1783 TEMES. BAN.; *Bersova* 1788 SAYER, KINGDOM (DIMĂNCESCU, 156); *Bersava* Fl. 1788 BARZELLINI; *Berzava* F. 1799 TORONTAL; *Berzava Tsatorna* 1802 DEGEN.

- ❖ Hidronimul este socotit de mulți daco-geto-tracic, chiar dacă în privința radicalului primar nu a existat o unitate de vederi. Al. Philippide nu exclude originea tracică a numelui râului *Bârzava*, dar „vechiul *Berzava* (cum va fi sunat în realitate cuvântul în loc de stâlcitele *Berzovia*, *Berzobis*) trebuia să sune în românește *Bârzaua*”⁴¹ Philippide se întemeiază pe mențiunea din Tabula Peutingeriană, precum și pe acel fragment de operă pierdută a împăratului Traian: „inde Berzobim Aizi processimus” și pe existența și în alte limbi indo-

⁴⁰ DTB, I, p. 24.

⁴¹ Vasile Ioniță, *op. cit.*, p. 204

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

europene a radicalului *bhreĝ-* sau *bhers-*. Iorgu Iordan⁴² socotește, de asemenea că peste numele dacic s-a suprapus mai târziu un slav *Breazova* sau *Breazava*, însemnând „râul cu mesteceni” sau un derivat al radicalului slav *brŭzŭ* „repede”, explicație mai potrivită, fiind vorba de numele unei ape, îndoielnică însă din punct de vedere al formării cuvintelor, căci *-ava* (la fel ca *-ova*) cere o formă substantivală, în toponimie, deseori un nume de arbore. Sunt menționate aici și opiniile altor istorici și lingviști, de unde reiese că *Berzovia* de azi este reînvierea vechiului *Berzobis*, numele castrului roman care, la rândul lui, perpetuează o veche numire autohtonă, dacică sau ilirică; cf. radicalul **bhers-* „repede, iute”, înrudit sub toate raporturile cu slav. *brŭzŭ*. „Cât despre motivul de natură fonetică pentru care Philippide se îndoia în privința formei primare, socotind că un eventual **Berzava** ar fi dat **Bârzăua**, menționăm că în cursul anchetelor efectuate în partea superioară a cursului **Bârzavei**, între Semenici și Bocșa (AVBr) am înregistrat următoarele variante : **Bârzava** (frecvent), **Bârzăua** (numai în pronunția unor subiecți din Moniom, Călnic, Țerova, Reșița și Doman), **Bârzava** și **Berzava** (sporadic). Deci, în bună parte, **Bârzava** se pronunță în varianta fonetică presupusă de Philippide că ar fi trebuit să existe.”⁴³ După PHILIPPIDE, OR, I, 322 ș. n., numele este de origine tracă: *berzava* < indoeur. **bhreĝ-* sau **bhers-*. Cuvântul autohton este înrudit cu sl. *brŭzŭ* „repede”, Philippide

⁴² Idem, *ibidem*, p. 204.

⁴³ Idem, *ibidem*.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

presupune că și localitatea *Berzobis*, *Berzovia*, s-ar fi pronunțat *Berzava*, care trebuia să devină în română *Bârzăua*, formă cunoscută în Banat (cum o dovedesc anchetele din valea superioară a cursului Bârzavei, v. și IONIȚĂ, NUME, 204-205). Tot de origine autohtonă este considerat de DRĂGANU, ROMÂNII, 244-245 și de IORDAN, TOP. ROM., 81, care crede că peste vechiul *Berzovia* (*Berzobis*, *Berzava*) „s-a suprapus un slav *Breazova* (ori *Breazava*, atât de asemănător ca sunete (poate și ca sens), care a dat cu vremea pe actualul *Bârzava*”; v. și PETROVICI, SDT, 245; IVĂNESCU, ILR, 73.)⁴⁴.

9. BÂRZĂVICIOÁRA: Pârâu s. Câlnic – Cs.: se varsă în pârâul Bârzăvița.

❖ De la top. *Bârzăvița* + suf. *-ioara*⁴⁵.

10. BÂRZĂVÍȚA: Afl. (d) Bârzava, afl. Timiș. Pârâu mun. Reșița – Cs.

❖ De la top. *Bârzava* + suf. *-ița*.

11. BÂRZĂVÍȚA: Afl. (s) Bârzava, afl. Timiș. Pârâu mun. Reșița – Cs.

❖ De la top. *Bârzava* + suf. *-ița*.

12. BAZOȘÍNA: Pârâu s. Bazoș – Tm.

❖ De la top. scr. *Bazošina* (< top. *Bazoș* + suf. *-ina*)⁴⁶.

13. BĂCÍN: Afl. (s) Bega Veche, afl. Bega (22 km). Pârâu – Tm.: izvorăște de pe teritoriul s. Nadaș și trece prin hotarul satului Sălciua Nouă, Bencecu de Jos, Bencecu de Sus, Pișchia. Se varsă în Bega Veche, la nord-est de Pișchia.

❖ De la antrop. *Băcin*⁴⁷.

14. BĂLOÁNEA: Afluent al Timișului.

---

⁴⁴ DTB, I, p. 91.

⁴⁵ DTB, I, p. 91.

⁴⁶ DTB, I, p. 46.

⁴⁷ DTB, I, p. 47.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

❖ De la antrop. *Băloanea*.

15. BĂUȚĂR: Afluent al Timișului. Sat c. Băuțar – Cs. Comnuă - Cs. Este formată din s. Bucova, Cornișoru, Preveciori. A făcut parte din r. Caransebeș (IND. 1950, 1956, 1965). A fost formată din s. Băuțaru Inferior, - Superior, Bucova (IND. 1950), Băuțaru Inferior, - Superior, Strâmba (IND. 1956), Băuțaru Inferior, - Superior, Cornișorul (IND. 1965).

❖ De la s. *băuțar* (< *băută* „pietricică, piatră de cuarț” – DA, s. v. *beută*), v. și IONIȚĂ, GLOSAR, 17, nota 11⁴⁸.

16. BÉGA: Râu – Tm. Se formează din unirea, lângă s. Curtea, a celor două ramuri: Bega Poieni și Bega Luncani. Trece la sud de s. Coșava, la est și la nord de s. Breazova, la sud de s. Zorani, prin s. Margina, la sud de s. Sintești, Temerești (v. și *RÂU*), la nord de s. Bătești, prin s. Făget, la nord de s. Begheiu Mic, la sud de s. Bichigi, la nord de s. Dumbrava, prin s. Răchita, Mănăștiur la sud de s. Remetea Luncă, prin s. Leucușești, Bethauzen, Cutina (v. și *ȘANT*), Bodo, Balinț, la sud de s. Târgoviște (v. și *BEGHEI*), Babșa, la nord de s. Belinț, la sud de s. Șanovița (v. și *ȘANT*), prin s. Chizătău, la sud de s. Iosifalău, prin s. Ictar-Budinți, de unde începe să fie canalizată, trecând apoi prin s. Topolovățu Mic, la sud de s. Topolovățu Mare (v. și *ȘANT*), Șuștra, Recaș, Izvin (v. și *ȘANT*), la nord de s. Bazoș, Bazoșu Nou, Bucovăț, prin s. Remetea Mare (v. și *BEGHEIU*), la nord de s. Moșnița Veche, prin s. Ghiroda (v. *BEGA BĂTRÂNĂ*), mun. Timișoara (inclusiv cartierele Ciarda Roșie, Freidorf), prin s. Utvin, Sânmihaiu Român, la sud de s. Sânmihaiu German, la nord de s. Diniaș, la sud de s. Răuți, Uivar, la nord de s. Sânmartinu Maghiar (v. și *BEGA CANAL*), Pustiniș, Otelec, apoi intră pe teritoriul Iugoslaviei. Afluenți: pe stânga: Pârâu Carpenilor, Șopot, Vădana, Timișel, Glavița, Timișăț; pe dreapta: Ogașu Șerbenilor, Bunea, Topla, Cladova, Nieregiș, Fădimac, Miniș, Hisiaș, Mociur, Lipari, Vale, Gherteamoș, Behela, Bega Veche (se unesc în Iugoslavia) * *ad partes Beguci*

⁴⁸ DTB, I, p. 58.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bege

f. a. (sec. X) ANONYMUS (apud. LISSEANU, IZVOARELE, 57-58); *Kis-Temeș* 1359 MILLEKER 265, PESTY, A. SZÖRENY; *apa Begheiului* 1513 STOICA DE HAȚEG, C. B., 125; *Kis Theomeos* 1595 PESTY, KRASC; *Begh, Bege* cr. sec XVI MILLEKER, 264; *Kis Thomos* 1650 BOROVSKY, TEMESVÁR; *Begh* a 2-a jumătate a sec. XVII-lea BIZOZERI (apud. RĂUȚ, SLLF, 146). Atestările documentare dovedesc, după RĂUȚ, SLLF, 147, identitatea dintre Timișul Mic și Bege. * *Begh* 1580 LAZIO (apud. MERUȚIU, JUDEȚELE, XI), 1596 gravură (apud. ILIEȘIU, TIMIȘOARA, 79; *Beghe* 1699 VISCONTI (apud. RĂUȚ, SCIT, 146); *Beghyus* 1716 plan (apud. ILIEȘIU, TIMIȘOARA, 63); *Bege* 1717 BODENEHR; *Beghe Fl.* 1761; 1761 H. BAN. DISTR.; *Canal* 1783 TEMES. BAN.; *Bega canal* 1786 PL. TIMIȘOARA; 1871 ZUCCHERI, 1916 H.; *Beg Fl* 1788 NOVA MAPPA; *Begha R* 1789 SAYER, TURKEY (DIMĂNCESCU, 158); *Bega F1* 1820 REINEKE (DIMĂNCESCU, 183); *Bega R* 1821 PLAYFAIR (DIMĂNCESCU, 184), 1828 FRIED, 1837 DERIDOFF (DIMĂNCESCU, 190); *Canalu de Beja* 1875 MASSALLOUP; *R. Beja* 1875 MASSALLOUP; *Bega* 1881 HATSEK; *Bega f. NOVISSIMA R. H. TABULA*; *Bega Veche* 1921 H.

- ❖ După KISCH, KORRESPONDENZBLATZ, 3 ar proveni din slv. *Bega* „die Fluchtige” < *bjeg* „Flucht” (apud GIUGLEA, DR, III, 968-969). PUȘCARIU, DR, IV, 1558 susține originea albaneză (*vega*), prin filieră sârbească, BIZEREA, PRECIZAREA, 51 crede că hidronimul provine din termenul tehnic maghiar *böge* (porțiune de canal între două ecluze), supoziție combătută de RĂUȚ, SLLF, 147-148. DOR, 197 derivă din slav. *sbeg* „rugă, refugiu, ascunzătoare”, soluție de asemenea neacceptată RĂUȚ, *ibid.*, care pledează, la pag. 152 pentru originea pecenego-cumană (termenul

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

beg, sinonim cu tc. osmanl. *beg*, atestat documentar în câmpia dintre Crișuri și Mureș la începutul sec. al XIII-lea). Numele *Bega* se referea, inițial, doar la porțiunea inferioară a Timișului Mic, apoi acest nume s-a impus pentru întregul curs al râului (v. RĂUȚ, *ibid.*, 153-154)⁴⁹

17. BÉGA BĂTRÂNĂ: Altă denumire a râului Bega în s. Ghiroda – Tm.

❖ De la top. *Bega* + determ. adj.⁵⁰

18. BÉGA CANÁL: Altă denumire a râului Bega în zona s. Răuți, Uivar, Sînmartinu Maghiar – Tm.

❖ De la top. *Bega* + determ. s. (apoz.)⁵¹.

19. BÉGA LUNCÁNI: Râu – Tm., una din ramurile din care se formează râul Bega: izvorăște din munții Poiana Ruscă, de lângă Vf. Rusca; trece prin s. Luncanii de Jos, Colonia Fabricii, la est de Baloșești prin s. Tomești și românești; la est ded s. Curtea se unește cu Bega Poieni. Se mai numește Bega Mare.

❖ De la top. *Bega* + determ. top. (apoz.)⁵².

20. BÉGA MÁRE: Altă denumire pentru Bega Luncani.

❖ De la hidronimul *Bega* + determ. adj.

21. BÉGA MÍCĂ: Altă denumire pentru Bega Poieni.

❖ De la hidronimul *Bega* + determ. adj.

22. BÉGA POIÉNI: Râu – Tm.; una din ramurile din care se formează râul Bega: Izvorăște de la nord-est de Vf. Rusca, din apropierea Vârfului Stâlpului; trece prin s. Poieni, Crivina de Sus, Pietroasa, la est și la nord de s. Românești; la est de s. Curtea se unește cu Bega Luncani. Se mai numește *Râu, Bega Mică*.

⁴⁹ DTB, I, p. 60. Vezi și Vasile Frățilă, *Studii de toponimie și dialectologie*, p. 22-23. Idem, *Lexicologie și toponimie românească*, p. 169, 170.

⁵⁰ DTB, I, p. 62.

⁵¹ DTB, I, p. 62.

⁵² DTB, I, p. 62.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

❖ De la top. *Bega* + determ. adj.⁵³

23. BÉGA VÉCHE¹: Pârâu canalizat – Tm.: se formează prin unirea pâraielor Beregsău și Apa Mare.; trece prin hotarul s. Beregsău Mare, Beregsău Mic, Bogda, Cenei, Checea și pătrunde apoi pe teritoriul Iugoslaviei. *Beja vechi* 1875 MASSALOU.

❖ De la top. *Bega* + determ. adj.⁵⁴

24. BÉGA VÉCHE²: Altă denumire a râului Bega s. Pustiniș – Tm. (v. și NALR-BAN., DATE, 80). Canal natural s. Sânmihaiu Român – Tm.: se varsă în Bega; a fost vechiul curs al râului Bega; braț mort al râului Bega s. Topolovățu Mic – Tm.⁵⁵.

❖ De la hidronimul *Bega* + determ. adj.

25. BÉGHEI¹: Pârâu canalizat s. Mănăștur – Ar.; Pârâu s. Mehadia – Cs.: se varsă în Cerna; 1. Pârâu s. Naidăș. 2. Teren în pantă cu izlaz s. Măcești – Cs.; Râu s. Zăgujeni – Cs.; Canal s. Beba Veche – Tm.; Pârâu s. Ghilad – Tm.; Pârâu canalizat s. Gelu, Variaș – Tm.: se varsă în Timiș; Pârâu cu apă numai când plouă s. Lățunaș – Tm.; Canal s. Saravale – Tm.; Pârâu, „vână”; vine dinspre pădurea Iersig, trece la sud de s. Tormac, prin s. Șipet și se varsă în Vâna Mare.

❖ BIZEREA, BEGA, 213 consideră forma *Beghei* de orig. magh. (*böge*), „introdusă în terminologia populară geografică bănățeană în mod natural, ca urmare a unui proces de muncă”. Deși nu neagă această origine a apelativului românesc *beghei* „canal” cunoscut în vestul Banatului, RĂUȚ, SLF, 148 arată că la baza hidronimului nu poate sta apelativul, intrat în limbă mai târziu; ca și în cazul lui *Bega*, hidronimul *Beghei* trebuie pus în legătură cu termenul peceneg-cuman *begey*

⁵³ DTB, I, p. 62.

⁵⁴ DTB, I, p. 62.

⁵⁵ DTB, I, p. 62.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

(RĂUȚ, *op. cit.*, 152). Pentru GĂMULESCU, ELEMENTE, 88, *beghei* provine din scr. *Begej*, numele sârbocroat al râului *Bega*⁵⁶.

26.BEGHÉI²: Altă denumire a râului *Bega*, în zona c. Balinț și Remetea Mare.

27.BEGHÉIAȚ: Altă denumire a pârâului Begheiu Mic în s. Sânmartinu Sârbesc – Tm.

❖ Vezi top. scr. *Begejac* < top. *Begej* + suf. *-ac*⁵⁷.

28.BEGHÉIU ĂL BĂTRÂN: Este o scurgere de la Bega care trece în Săiște, în hotarul s. Bucovăț – Tm.

❖ De la top. *Beghei* + determ. adj. (cu art. adj. în formă pop.)⁵⁸.

29.BEGHÉIU BĂTRÂN: Teren jos, temporar cu apă s. Secusigiu – Ar.: se umple de apă când crește Râtu. Canal s. Bogda – Tm.: se varsă în Beghei.

❖ De la top. *Beghei* + determ. adj.⁵⁹

30.BEGHÉIU MIC¹: 1. Sat or. Făget – Tm. *Basiestj* 1690-1700; *Bassesse* 1717; *Baschiest* 1785. *Pasisent* 1761 H. BAN. DISTR.; *Basiet* 1776 GRISELINI; *Pasiest* 1788 BARZELLINI; *Baschiescht* 1790 WUSSIN (DIMĂNCESCU 161); *Basziest* f. a. ATLAS HUNG., 1806 LIPSZKY, 1828 (SUCIU, I, 67), 1871 ZUCCHERI; *Bazest* 1828 (SUCIU, I, 67), 1881 HÁTSEK; *Bázos* 1851 (SUCIU, I, 67); *Passiest* 1879 TEMES. BAN.; *Bazosd* 1913 (SUCIU, I, 67). A făcut parte din c. Dumbrava)IND. 1950, 1956, 1965). Până în 1965 apare cu numele *Băsești*. 2. Comună. A făcut parte din pls. Făget cu numele *Baszest*, *Bazest* (IND. 1888, 1908 – not. Bătești), *Băsești* (IND. 1919, 1921 – not. Bătești, 1926, 1932).

❖ De la top. *Beghei* + determ. adj.⁶⁰

⁵⁶ DTB, I, p. 63.

⁵⁷ DTB, I, p. 63.

⁵⁸ DTB, I, p. 63.

⁵⁹ DTB, I, p. 63.

⁶⁰ DTB, I, p. 63.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

31. BEGHÉIU MIC²: Pârâu – Tm.: vine de la sud de s. Utvin și trece prin s. Dinaș, Sânmartinu Sârbesc în hotarul căruia mai colectează un pârâu venind din hotarul s. Sânmartinu Maghiar și împreună trec hotarul s. Ivanda, iar la sud-est de s. Iohanisfeld se varsă în Timiș; s. Ghilad – Tm. Șes arabil pe lângă apa Beghei s. Ghera – Tm. *Kis Bega* 1915 H. TEMIȘ⁶¹.
32. BEGHÉIU NOU: Braț al râului Bega s. Pustiniș – Tm.
- ❖ De la *Beghei* + determ. adj.⁶²
33. BEHÉLA: Afluent al Begăi (26 km). Pârâu s. Dumbrăvița – Tm. *Behelo* f. a. NOVISSIMA R. H. TABULA.
- ❖ Probabil un antrop. *Behel* (< radicalul *Beh-* + suf. *-el*, ca în *Purdelea*)⁶³.
34. BEJÁNU: 1. Pârâu s. Racovița – Tm.: vine dinspre Ficătari, se varsă în Timișina, printr-un *buduroni* „jgheab”. 2. Șes arabil s. Jabăr – Tm.
- ❖ De la antrop. *Bejan* (DOR, 198, s. v. *Bej*; IORDAN, DNFR, 58)⁶⁴.
35. BÉJNA: Pârâu s. Poiana, Prisian, Petroșnița – Cs.: izvorăște de la Cucuiu Ostivârului și se varsă în Valea Mare.
- ❖ Etimologie necunoscută⁶⁵.
36. BEREGSÁU: Afluent al Begăi. Pârâu – Tm.: izvorăște de la nord de s. Comeat, Sintar, trece apoi prin hotarul acestor sate și al s. Bogda, Altringen, Charlottenburg, Remetea Mică, Mașloc, Fibiș, Pișchia, Giarmata, Cerneteaz, Covaci, Sânanndrei, Dudeștii Noi, Săcălaz; în s. Beregsău Mare se unește cu pârâul Apa Mare și formează canalul Bega Veche. Afluenți: pe partea stângă – Băcin, pe partea dreaptă: Fibiș, Iercic. *P. Besegszö* 1875 MASSALOU; *Beregszö* 1884 KARTE TEMES. 1896 UBERSICHT, v. și BERETĂU.

⁶¹ DTB, I, p. 64.

⁶² DTB, I, p. 64.

⁶³ DTB, I, p. 64.

⁶⁴ DTB, I, p. 65.

⁶⁵ DTB, I, p. 65.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

❖ De la magh. *Besekszó* < *beck* „pădurice” + *szó* < *aszó* „pârâu”, deci „Pârâu Bercului (Păduricii)”⁶⁶.

37. BINÍȘ: Afl. (d) Coștei, afl. Bega. Pârâu – Tm. (20 km). Vine dinspre Făget și trece prin s. Valea Lungă Română, Țipari, Coștei și se varsă în canalul Bega. * Sat c. Doclin –Cs. *kenezius de Bynus* 1371-1372; *utraque Bynys* 1479; *Alsobynys, Felsewbynys* 1480; *Alsó-bynes* 1560; *Bényes* 1650; *Binyis* 1723, *Bignis* 1761, *Biniste* 1631 (SUCIU, I, 80). *Binisch* 1738 CARTE ORIG., 1761 H. BAN. DISTR. 1776 GRISELINI, 1788 BARZELLINI; *Binyis* 1828, 1851 (SUCIU, I, 80); *Pinish* 1879 TEMES. BAN.; *Bényes* (SUCIU, I, 80). A făcut parte din c. Doclin (IND. 1950, 1956, 1965). Comună. A făcut parte din pls. Bocșa (IND. 1888, 1908 –not. Doclin, 1926) și Bocșa Montană (IND. 1921 –not. Doclin, 1932, 1942).

❖ Probabil un antrop. *Biniș* < *Bin-* (cf. *Binescu, Bines, Bincea, Bineva* – DOR, 202) + suf. *-iș*, ca în *Marchiș, Opriș, Petriș* etc.⁶⁷ BÍRDA VÉCHE: Afl. (d) Bârzava, afl. Timiș, trece prin s. Birda – Tm., or. Deta – Tm. De la oiconimul *Birda* + determ adj. *veche*.

38. BÍRDA: Afl. (s) Timiș (22 km). Pârâu s. Gad – Tm.: vine dinspre s. Voiteg și se varsă în Timiș. * Sat c. Gătaia – Tm. *Birda* 1717; *Pirda* 1761 (SUCIU, I, 80). *Birda* 1716 HOMANN, PRINC. TRANS., 1717 SCHENK 1718 H. GEN. UNG. 1784 SANTINI, 1788 BARZELLINI, NOVA MAPA, SAYER KINGDOM (DIMĂNCESCU, 156), f. a. ATLAS R. HUNG., 1802 DEGEN, 1806 LIPSZKY, 1828, 1851 (SUCIU, I, 80), 1871 ZUCCHERI; *Pirda* 1761 H. BAN. DISTR., 1776 GRISELINI, 1802 SCHUTZ; *Burda* 1788 BARZELLINI, 1814 PINKERTON (DIMĂNCESCU, 181); *Bürda* 1879 TEMES. BAN. A făcut parte din c. Birda (IND. 1950, 1956, 1965). Comună –Tm. A făcut parte din pls. Deta (IND. 1888, 1908 și 1921 –not. Sculea, 1919, 1926, 1932), pls. Gătaia (IND. 1943) și din r. Deta (IND. 1950, 1965)

⁶⁶ Kisch, *Siebenbürgen*, p. 118, 134.

⁶⁷ *DTB*, I, p. 82.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

și Gătaia (IND. 1956). A fost formată din s. Berecuța, Birda, Mănăstire, Sângeorge (IND. 1950), din s. Birda (IND. 1956) și din s. Birda, Berecuța, Mănăstire (IND. 1965).

- ❖ De la top. sl. *Brda* (< *br(ŭ)d* „înălțime de pământ, movilă” IORDAN, TOP. ROM., 34); cf. și antrop. *Birda* (v. *Bird*, *Bârdă*, *Bârdea* – DOR, 422), v. și LANCA BIRDA⁶⁸.

39. BIRDEÁNA: Pârâu. * Deal s. Vermeș – Cs.

- ❖ De la antrop. *Birdeana* „originară din Birda”⁶⁹.

40. BISTRÍCIOARA: Pârâu s. Ilova, Vârciorova – Cs. * Tău s. Bolvașnița – Cs.

- ❖ De la top. *Bistrița* + suf. *-ioara* sau din *Bistra* + suf. *-icioara*⁷⁰.

41. BÍSTRA MĂRULUI: Râu – Cs.: izvorăște de la sud-est de Poiana Mărului din Varâng și Bloju, trece prin s. Poiana Mărului, Măru, Măguri, Mal, Cireșa (v. și NALR-BAN., DATE, 109). Afluenți: pe dreapta: Bistra Roșie, Peceneaga; pe stânga: Olteana, Șucu. *Bistra Mörului* 1852 ROTTAR.

- ❖ De la top. *Bistra* + determ. top. (gen.).

42. BÍSTRA ROȘIE: s. Poiana Mărului – Cs.: izvorăște de Șaua Iepeii; se varsă în râul Bistra Mărului.

- ❖ De la top. *Bistra* + determ. adj.

43. BÍSTRA RÚSCA: Vale s. Rusca Montană – Cs. (v. și NALR-BAN., DATE, 113).

- ❖ De la top. *Bistra* + determ. top. (apoz.).

44. BÍSTRA: Afluent al Timișului. Râu – Cs.: izvorăște de la est de s. Poiana Mărului, merge spre nord, apoi o ia spre vest; trece prin s. Bucova, Băuțar, la nord de s. Marga, prin s. Voislova, Valea Bistrei, Zăvoi, Cireșa, or. Oțelu

⁶⁸ DTB, I, p. 84.

⁶⁹ DTB, I, p. 84.

⁷⁰ DTB, I, p. 87.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

Roșu, s. Glimboca, Obreja, Ciuta; se varsă în râul Timiș la vest de Ciuta. Afluenți: pe stânga Valea Lupului (la sud-est de s. Bucova), Marga, Nermeș (în s. Băuțar), Bistra Mărului (în s. Cireșa), Ieruga (la sud de s. Ciuta), Valea Satului (la vest de s. Ciuta); pe dreapta: Rusca (în s. Voislova), Glimboca (în s. Glimboca), Vârciorova (în s. Obreja). *Bistra* 1740 STOICA DE HAȚEG, CRONICA., 184. *Bistra* 1852 Rottar.

❖ De la top. sl. *Bystra* < *bystrŭ* „repede” și „limpede”, v. și GURA BISTREI, LUNCA BISTREI, PESTE BISTRA⁷¹.

45. BÍSTRA ORĂȘÉNILOR: Pârâu s. Bazoșu Nou, Moșnița Veche – Tm. * Sat între s. Moșnița și Remetea Mare – Tm. *Bistra*, 1183; *noves ecclesie de Bistra* 1211 (SUCIU, II, p. 299).⁷² BISTRICIOÁRA ORĂȘÉNILOR: „Izvoără care curg în Bistrișoára” în hotarul de munte al s. Var – Cs.

❖ De la *Bistricioara* (*Bistra* + suf. dim. *icioara*) + determ. subst. (gen. pl.): *orășeni* (sg. *orășan*) „locuitori ai orașului Caransebeș”⁷³.

46. BLAJOVĂȚ: Izvor s. Dubești – Tm. De la top. scr. *Blaževac* (< antrop. *Blaže* + suf. *-ovac*)⁷⁴.

47. BOCULUNDÍA: Afl. (s) Moravița, afl. Timiș, trece prin hotarul s. Ferendia – Cs. (8 km).

❖ Etimologie necunoscută.

48. BOLVÁȘNIȚA MÁRE: Afl. (s) Bolvașnița, afl. Timiș, trece prin s. Bolvașnița – Cs.

❖ De la top. *Bolvașnița* + determinantul adjectival.

49. BOLVÁȘNIȚA: Afluent (d) al Timișului – Cs., (18 km). Trece prin localitățile *Bolvașnița* și *Valea Timișului*.

⁷¹ DTB, I, p. 86.

⁷² DTB, I, p. 86.

⁷³ DTB, I, p. 87.

⁷⁴ DTB, I, p. 92.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

- ❖ Localitatea *Bolvașnița* este atestată în documentele medievale sub forma *Bolvastieza* (a. 1436), *Bolvasticza* și, cu sufixul schimbat, *Bolosnycza* (a. 1439). Cum pârâul și-a luat numele de la sat, acesta se va fi numit **Bolvane* sau **Bolvana*, **Bolvani*. Numele pârâului a avut la început un *n* înaintea lui *ș* (**Bolvan(i)știca*) care a dispărut ca în alte nume de locuri de acest tip. În Iugoslavia există mai multe sate cu numele *Bovan* (forma veche a lui *Bolvan*). Tot în acest județ mai există un sat cu acest nume (între Cârpa și Vârciorova)⁷⁵.

50. BÓRLOVA MÁRE: Afluent al Borlovei. Pârâu s. Borlova – Cs.

- ❖ De la top. *Borlova* + determ. adj.

51. BÓRLOVA: Afluent al Timișului. Pârâu. Izvorăște din versantul de vest al Muntelui Mic, de la vest des. Borlova – Cs., se varsă în râul Sebeș, în s. Borlova. Afluenți: Borlova Mare și Borlovița. (v. și IONIȚĂ, NUME, p.213, 214).

- ❖ De la top. sl. *Borlova*, derivat cu sufixul *-ova*, din tema *Borl-*, cf. și antrop. *Borla* sau *Borlea* (PĂTRUȚ, OR, 97; v. și PETROVICI, SDT, 221)⁷⁶.

52. BORLOVÍȚA: Afluent al Borlovei. Pârâu s. Borlova – Cs.: izvorăște de la Cioaca Orlii și se varsă în pârâul Borlova; afluenți: Tolațu Mare și Tolațu Mic.

- ❖ De la top. *Borlova* + suf. *-iță*⁷⁷.

53. BORÚGA: Braț al Râului Mureș s. Bata – Ar., Pârâu s. Doclin, Fizeș, Berzovia, Ghertenis – Cs.: se varsă în Bârzava, în hotarul satului Șoșdea – Cs.; Pârâu s. Ticvanu Mic, Broșteni, Oravița – Cs.; Pârâu s. Voislova – Cs.: trece prin locuri cu stânci și pădure; s. Vrani – Cs.; Canal, care uneori seacă

⁷⁵ Emil Petrovici, *op.cit.*

⁷⁶ DTB, I, p. 113.

⁷⁷ DTB, I, p. 113.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșe

s. Banloc – Tm. (v. și NALR-BAN., DATE, 68); s. Gad – Tm.; s. Gherman – Tm. BORUGI s. Gârliște – Cs. (v. și NALR-BAN., DATE, 48); BORUGIU Loc în zona Reșița (IONIȚĂ, SCIT, 42).

- ❖ De la s. reg. *borugă*, entopic cu aria de circulație limitată, mai ales, la sudul Banatului – Cs: (Munții Cernei: „apă mică, curgătoare”); Oravița („pârâu”, cf. NOVACOVICIU, CB, 4) Reșița („iazul morii”, „mlaștină”, v. IONIȚĂ, SCIT, 42), zona dunăreană, azi aflată în Mehedinți (Eșelnița: *borungi* „viroaga”; cf. VULPE-GOUT, 320 și Tm. (Șemlacu Mare, apud COSTIN, GR. BĂN. II 47); „apă mică curgătoare, care seacă vara” – NALR-BAN., DATE, 48). A fost înregistrat și sudul Transilvaniei, v. VICIU, GLOSAR, 48: „fundătură strâmtă numai pentru un car printre două dealuri, defileu”, cf. și SCRIBAN. Figurează și în ROTARU, LEXICON, 7: „pârâu”; „apă care se scurge din știubei”; „apa care curge de pe colnici”. Răspândirea toponimelor citate este în concordanță cu repartiția teritorială a lui *borugă*.

54. BRATÓNEA: Pârâu s. Măru, Măgura, Valea Bistrei – Cs. Pădure s. Măgura, Măru – Cs.

- ❖ De la antrop. *Bratonea*, v. și *Bratonie*, Olt. (DOR, 215, s. v. *Brat*). Cf. și antrop. scr. *Bratonja* atestat în sec. al XIV-lea și al XV-lea (v. SKOK, I, 200, s. v. *brät*)⁷⁸.

55. BRÉBU: Afl. (s) Timiș, se varsă în lacul Trei Ape – Cs., (4 km). Sat c. Brebu – Cs. * *Brebul* 1577; *Prebul* 1585 (SUCIU, I, 104) *Brebol* 1738 CARTE ORIG.: *Brebul* 1761 H. BAN. DISTR., 1806 LIPSZKY, 1828, 1851 (SUCIU, I, 104); *Prebul* 1776 GRISELINI, f. a. ATLAS R. HUNG., 1802

⁷⁸ DTB, I, p. 123.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

SCHUTZ, 1828 FRIED, 1871 ZUCCHERI, 1881 HÁTSEK; *Brăbul* 1788 BARZELLINI; Breboi 1788-1789 RIEDEL; *Perlö* 1913 (SUCIU, I, 104). A făcut parte din c. Brebu (IND. 1950, 1956, 1965). Comună. Este formată din s. Apadia, Brebu, Valeadeni. A făcut parte din pls. Reșița (IND. 1888, 1908 –not. cu c. Zorlențu Mare 1919, 1921 –not. cu c. Valeadeni 1926, 1932, 1943) și din r. Reșița (IND. 1950, 1956, 1965). A fost formată din s. Brebu, Valeadeni (IND. 1950, 1956, 1965).

- ❖ De la antrop. *Breb(u)* (DOR, 216; IORDAN, DNFR, 216)⁷⁹.

56. BUCÓȘNIȚA: Afluent (s) al Timișului – Cs. (8 km). Trece prin localitatea Buceșnița.

- ❖ Numele topic este derivat de la *bukŭ* „fag” + suf. –*ov*, având sensul de „făget” + suf. –*șnica* (care a înlocuit pe –*știca* < –*iskica*).⁸⁰ În evul mediu sunt atestate forme ale acestui toponim cu sufixul nesubstituit *Bokosthyca*, *Bokosthycha* (a. 1468), dar și cu sufixul modificat: *Bocosnicza* (a. 1531)⁸¹.

57. BÚCOVIȚA: Pârâu s. Bucova – Cs.: se varsă în râul Bistra, în hotarul satului Băuțar.

- ❖ De la top. scr. *Bukovica* (v. și VUK, SKOK, I, s. v. *buk*, precum și cele 15 nume din RČM) < s. *bukovica*, dim. (< adj. *bukov* „de fag”). Pentru pârul Bucovița din Cs. este posibilă raportarea la top. BUCOVA, căruia i s-a adăugat suf. –*ița*⁸².

58. BÚDA: Afluent al Timișului.

⁷⁹ DTB, I, p. 127.

⁸⁰ DTB, I, p. 136.

⁸¹ Emil Petrovici, *op. cit.*

⁸² DTB, I, p. 138.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

- ❖ De la antrop. *Buda* (DOR, 219), v. și *Bud*, *Bude* (*a*) (PĂTRUȚ, OR, 99). Oronime și nume de localități provenite din acest antroponim sunt înregistrate de PETROVICI, SDT, 277 și PĂTRUȚ, OR, 77⁸³.

59.BUDINÍC: Afl. (s) Bârzava, afl., Timiș, trece prin or. Reșița. * Deal s. Doman, mun. Reșița – Cs.

- ❖ De la antrop. *Budinic* < *Budin* + suf. *-ic*. Cf. și top. scr *Budinjak* (SKOK, I, 128, s. v. *bdjēti*), prin schimb de sufix *-ak/-ic* < s. *budinjak* „loc de veghe” (v. și IONIȚĂ, SCIT, 49)⁸⁴.

60.BÚNEA: Afl. (d) Pădurani, afl. Bega (16 km). Izvorăște din s. Bunea Mare și trece prin hotarul s. Pădurani, unde se unește cu pârâul Pădurani.

- ❖ De la antrop. *Bunea* (DOR, 222, s. v. *Bun*)⁸⁵.

61.BUZÁD: Afluent al Timișului. Sat c. Bogda – Tm. *Buzad* 1415 (SUCIU, I, 116). *Pussad* 1718 H. GEN. UNG.; *Busat* 1738 CARTE ORIG., 1716 H. BAN. DISTR.; *Pussad* 1776 GRISELINI; *Bussad* 1788 BARZELLINI; *Buzad* 1828 (SUCIU, I, 116); *Búzad* 1851 (SUCIU, I, 116), 1871 ZUCCERI, 1896 UBERSICHT, 1915 H. TEMÍȘ.; *Busad* 1879 TEMES. BAN. A făcut parte din c. Bogda (IND. 1950, 1956, 1965). Comună. A făcut parte din pls. Recaș (IND. 1888, 1908 –not. Hodoș, 1919) și din pls. Lipova (IND. 1926, 1932, 1943).

- ❖ De la antrop. *Buza* (DOR, 226, IORDAN, DNFR, 92) + suf. top. *-d* sau magh. *Buzád* < magh. *buza* „Weizen” + suf. top. *-d* (KISCH, DAS BANAT, 20)⁸⁶.

62.CÁLOVA: Pârâu s. Maciova, Obreja – Cs: se varsă în Timiș (10 km) * Șes arabil s. Maciova – Cs.

⁸³ DTB, I, p. 139.

⁸⁴ DTB, I, p. 140.

⁸⁵ DTB, I, p. 145.

⁸⁶ DTB, I, p. 150.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

- ❖ De la top. sl. *Kalova* < tema *kalŭ* „lut, noroi”, care a dat naștere și altor toponime din țară (v. IORDAN, TOP. ROM.)⁸⁷.

63. CALOVÍȚA: Pârâu s. Glimboca, Obreja – Cs. De la top. *Calova* + suf. *-ița*⁸⁸.

64. CÂRLIÓŢU: Pârâu s. Nădrag – Tm.: se varsă în Nădrag. * Deal s. Nădrag.

- ❖ De la antrop. pop. *Cârlionțu* (v. și *Cârlioanță* – IORDAN, DNFR, 134)⁸⁹.

65. CÂRPENU: Pârâu. * Teren în pantă cu fânețe și pădure s. Căpălnaș – Ar.; * Loc s. Soceni – Cs. * Crac de deal cu pădure s. Ișalnița – Mh. * Șes cu pășune s. Cladova – Tm. * Șes cu teren arabil și fânețe s. Coșevița – Tm.

- ❖ De la subst. *carpen*⁹⁰.

66. CARÁN: Afl. (s) Iercicu, afl. Apa Mare, afl. Bega, trece prin s. carani – Tm. (17 km).

- ❖ De la top. scr. *Karani*, cf. *Karan*, antrop. masc. Și top. (v. RJA, 13, 855; GRKOVIĆ, 110; REZ. POPISA, 43)⁹¹.

67. CERNAVÓDA: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Topolovățu Mare – Tm.

- ❖ De la sl. *voda* „apă”, care trebuie să fi întovărășit, la origine, și pe *Cerna*, rămas cu vremea singur (este vorba, firește, numai de pâraiele numite astăzi *Cerna*). Locul lui *voda* îl putea lua și sinonimul *rěka*, tot slav și tot feminin⁹².

68. CERNÓLA: Afl. (d) Timiș, amonte confl. Nădrag.

---

⁸⁷ DTB, II, p. 4.

⁸⁸ DTB, II, p. 4.

⁸⁹ DTB, II, p. 78.

⁹⁰ DTB, II, p. 14.

⁹¹ DTB, II, p. 9.

⁹² Iorgu Iordan, *Toponima românească*, p. 118, notă.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

- ❖ Vezi sl. *črŕnŕ*, bulg. *čeren*, *-na*, *-no* etc „negru” și n. top. slov. *Črna*, croat. *Črnets*, sârb. *Črnilo*, slov. *Črno*, ucr. *Čorna* etc⁹³.

69.CERNÉȚ: Vale între s. Bucosnița și Petroșnița – Cs.: se varsă în Tmiș. (11 km). * Sat, v. *Cherneckz*.

- ❖ De la top. sl. *Černec* < v. sl. *črŕnŕ* – IORDAN, TOP. ROM., 118)⁹⁴.

70.CETĂȚEL: Afl. (s) Timiș (8 km), amonte confl. Valea Mare.

- ❖ De la s. *cetățel* (< *cetate* + suf. dim. *-el*), prin atracție de apel. *pârâu*.

71.CHIZDIA: Afl. (d) Bega, trece prin s. Laboșinț – Tm., s. Coșarii – Tm., s. Brestovăț – Tm., s. Ghizela – T., s. Șanovița – Tm. (34 km). Afluenți: Repaș, Hodoș (pe dreapta), Hisiaș (pe stânga). * Sat, v. *Coșari*.

- ❖ Toponim de origine maghiară, de la antrop. *Keszi* + suf. *-di* + *-a*.

72.CINCA: Pârâu. Izvorăște din Vârful Dealului, trece prin s. Visag, Darova (v. și IONIȚĂ, NUME, 40), Hodoș și se varsă în Timișana la est de Boldur – Tm.

- ❖ De la antrop. *Cinca* (DOR, 238; IORDAN, DNFR, 122), soluție oferită și de IONIȚĂ, *ibid.* Cf. și germanul (sădesc) *Schenk* care stă la baza top. asemănător *Cincul* (v. IORDAN, TOP. ROM., 366)⁹⁵.

73.CIOLT: Afl. (d) Bega (5 km), amonte confl. Dobroslavăț.

- ❖ De la top. ardelenesc *Ciolt* (<ung. *Csolt*)⁹⁶.

74.CIOPA: Vale s. Berecuța – Tm.

⁹³ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 118.

⁹⁴ *DTB*, II, p. 38.

⁹⁵ *DTB*, II, p. 56.

⁹⁶ Iorgu Iordan, *Dicționarul numelor de familie românești*, p. 125.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

- ❖ De la antrop. *Ciopa* (v. *Ciopea* – DOR, 240, s. v. *Ciop și tema antrop. *Ciop-* la PĂTRUȚ, OR, 68)⁹⁷.

75.CIOTORÓGU: Pârâu s. Rusca Montană – Cs.: izvorăște din Poiana Ciotorogului.

- ❖ De la subst. *ciotorog* „buturugă”, cf. *ciotorugă* (rezultat din contaminarea lui *ciot* cu *buturugă*, s. v. *ciot* – DA) sau < adj. *ciotorog* „cioturos” < *ciot* + *-orog* (cf. *boșorog*, *șontorog* – PASCU, SUFIXE, 469)⁹⁸.

76.CIRÉȘNA: Pârâu s. Delinești, Poiana – Cs.: vine din Dealu Negru și se varsă în Valea Mare; Pârâu s. Văliug – Cs. (înregistrat și de IONIȚĂ, NUME, 148): izvorăște din dealul Cuca și se varsă în Bârzava, v. și APA CIREȘNA (II, 1 c).

- ❖ De la top. sud-sl. răsăritean *Čerěšna* < s. *čerěša*, *čirěša* „cireașă, cireș”, cf. și antrop. bg. *Čirjaša* (PETROVICI, SDT, 191) + suf. *-ina*⁹⁹.

77.CLÁDOVA: Pârâu – Tm (19 km): vine de la nord de s. Dubești și trece prin s. Ohaba Lungă, Cladova, Bethausen, unde se varsă în Bega. * Sat c. Bethausen – Tm.

- ❖ De la top. scr. *Kladova* < s. *klada* „buștean, trunchi” + suf. *-ov(a)*, cf. și *Kladova* (VUK, 282; REZ. POPISA, 67). Probabil transferul de nume s-a produs de la apă (fiind vorba de un pârâu mai repede, care antrena în trecere bușteni căzuți) spre localitate¹⁰⁰.

78.CLOPÓDIA: Afl. (s) Moravița, afl. Timiș. Pârâu –Cs. * Sat c. Jamu Mare – Cs.

- ❖ De la s. *clopot* – IORDAN, TOP. ROM., 233¹⁰¹.

⁹⁷ DTB, II, p. 62.

⁹⁸ DTB, II, p. 64.

⁹⁹ DTB, II, p. 65.

¹⁰⁰ DTB, II, p. 83.

¹⁰¹ DTB, II, p. 89.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

79. CÓRNA: Afl. (d) Bistra, afl. Timiș, trece prin s. Cornișoru - Cs.

❖ De la antrop. *Cornea* (ard., v. DOR, 249, s. v. *Corn*).¹⁰²

80. CORNÉT: Afl. (s) Nădrag, afl. Timiș, trece prin. S. Nădrag – Tm.

❖ De la s. *cornet* (col.) „pădure de corni” (DA)¹⁰³.

81. CORNÍȘ: Afl. (d) Moravița, afl. Timiș, trece prin s. Șemlacu Mare – Cs. (7 km).

❖ De la subst. colectiv *corniș* (< *corn* „arbore” + suf. *-iș*).

82. CÓRNI: Pârâu. * Deal cu pădure de corni s. Lalașinț – Ar. * Platou cu teren arabil și pădure s. Zorlencior -Cs. * Teren în pantă arabil s. Hisiaș – Tm. * Deal cu fânețe și mulțt corni s. Românești – Tm.

❖ De la s. *corn* (pl.) „arbore frumos cu ramurile verzi și cu flori galbene, care face niște fructe roșii comestibile, numite *coarne*” (DA)¹⁰⁴.

83. COȘTEI: Pârâu. * Sat c. Coșteiu – Tm.

❖ De la s. reg. Ban. Trans. *coștei* „castel”, (DA), „întăritură, cetate” (împrumutat din magh. < *kastély* „idem”)¹⁰⁵.

84. CRÉMENI: Pârâu.

❖ De la s. *cremene* (pl.) „piatră tare care, lovită cu amnarul dă scânteii” (DA)¹⁰⁶.

85. CRÍVA: Pârâu s. Domașnea – Cs.: se varsă în Hideg. * Sat amintit împreună cu Bolvașnița. *Gryva* 1480 (SUCIU, II, 313); * Pârâu s. Luncavița, Rusca – Cs: se varsă în Timiș.

❖ De la sl. *Kriva*. Radicalul slav *kriv*, adj. „oblic, curb” a fost productiv în toponimie, atât pe teritoriul țării

¹⁰² DTB, II, p. 110.

¹⁰³ DTB, II, p. 112.

¹⁰⁴ DTB, II, p. 113.

¹⁰⁵ DTB, II, p. 119.

¹⁰⁶ DTB, II, p. 140.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

noastre (cf. numele topice *Criva* atestate de IORDAN, TOP. ROM., 130), cât și pe teritoriul Bulgariei și Iugoslaviei (de ex., bg. *Kriva laka*, *Krivaja*, *Krivi brod*, cf. IORDAN, IVID.; scr. *Kriva Palanka*, *Krivi Put*, *Krivodol*, cf. PRIRUCNIK, 28)¹⁰⁷.

86. CRÍVAI: Pârâu. * Șes arabil s. Firiteaz, Fiscut – Ar.

❖ De la top. scr. *Krivaj* (RCM) < adj. *kriv* (v. CRIVA)¹⁰⁸.

87. CRUCÉNI: Pârâu. * Sat c. Foeni – Tm.

❖ De la n. grup. *cruceni* („originar dintr-un sat Crucea, sau locuind la o răscruce de drumuri”¹⁰⁹).

88. CUREȘIȚA: Pârâu s. Recaș, Șuștra – Tm.: se varsă în canalul Bega. * Șes arabil s. Recaș – Tm.

❖ De la antrop. *Cureșița* (cf. *Cureșu* sau *Curiș* – DOR, 219, s. v. *Bucur*)¹¹⁰.

89. DEAVÓIA: Afluent (s) al Timișului, s. Armeniș, Feneș (CS) – 5 km. Se varsă în Râu Alb.

❖ De la top. bg., scr. *Đavoja* < *dav* „diavol” + suf. *-oja* (vezi și IONIȚĂ, NUME, 95). Cf. și adj. scr. *đavóli* „diabolic, diavolesc”¹¹¹.

90. DICȘÁN: Afl. (s) Timișana, afl. Timiș, trece prin hotarul satului Sinersig – Tm. (15 km).

❖ De la antrop. *Dicșan*.

91. DOBROSLÁVĂȚ: Afluent (d) al Begăi, s. *Dobroslavăț* Tm (6 km). Satul cunoaște următoarele atestări: *Dobrozlavez* 1440; *Dobrezlaucz* 1477 (SUCIU, II, 317).

¹⁰⁷ DTB, II, p. 143.

¹⁰⁸ DTB, II, p. 143.

¹⁰⁹ DTB, II, p. 147.

¹¹⁰ DTB, II, p. 156.

¹¹¹ Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Dicționarul toponimic al Banatului*, vol. III, D-E, Tipografia Universității din Timișoara, Timișoara, 1986, p.36.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

- ❖ De la top. scr. *Dobroslavac* < antrop. masc. *Dóbroslav* (RJA) + suf. *-ac*¹¹².

92.DÓMAN: Afluent al Timișului – Cs. Satul Doman are următoarele atestări: *Doman* 1370 (SUCIU, I, 206), *Doman* 1723 – 1725 MERCY, 1761 H. BAN. DISTR., 1776 GRISELINI, 1788 BARZELLINI, 1814 PINKERTON, TURKEY (DIMĂNCESCU, 181); *Domany* 1806 LIPSYKY; *Domány* 1839 (SUCIU, I, 206). A făcut parte din c. *Doman* (IND: 1950, 1956, 1965). 2. Comună. A făcut parte din pls. Reșița (IND. 1888, 1908 și 1921 – not. Reșița Română, 1919, 1926, 1935) și din r. Reșița, fiind formată din s. *Doman* (IND. 1950, 1956, 1965).

- ❖ De la antrop. *Doman* (atestat încă din sec. al XVI-lea, apud DOR, 180, s. v. Aldea; IORDAN, DNFR, 177). Cf. și antrop. scr. *Doman*, nume bărbătesc; atestat din sec. al XIV-lea (RJA)¹¹³.

93.FĂȚA: Afl. (s) Timișana, afl. Timiș, trece prin s. Petroasa Mare – Tm., s. Herendești – Tm. (16 km). Termenul apare foarte des în toponimia Banatului desemnând părți ale unor dealuri, terenuri arabile, fânețe, părți de pădure etc (vezi DTB, vol. IV, p. 2-3). Toponimul apare la singular, cu formă articulată (*Fața*), nearticulată (*Față*), însoțit de prepoziții (*În Față*, *Sub Față*) sau însoțit de substantive în genitiv (*Fața Badii*, *Fața Ioanii* etc.) sau la plural (*Fețe*, *Sub Fețe*, *Fețele de la Zăcătoare*).

- ❖ De la s. *fața* (dealului, muntelui etc.) „*partea dealului sau a muntelui întoarsă spre soare sau miazăzi*” (DA)¹¹⁴

94.FĂGIMÁC: Afl. (s) Șurgani, afl. Timiș, trece prin s. Silagiu – Tm., (14 km).
Vezi top. *Fădimac*: sat. c. Balinț – TM. *Fagymag*, *Alsofagymag* 1488; *Fagymagh* 1500; *Faghmagh* 1510; *Fadimach* 1551; *Vitigmak* 1717 (Suciu, I,

¹¹² DTB, III, D-E, p. 55.

¹¹³ DTB, V, p. 61.

¹¹⁴ DTB, IV, p. 10.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

225). *Fadinack* 1723-1725; *Fadimak* 1738 CARTE. ORIG., 1788 Barzellini, 1806 Lipszky; *Fatimak* 1761 H. Ban. Distr.; *Fastimak* 1776 Grisellini; *Fadimák* 1802 DEGEN; 1828, 1851 (SUCIU, I, 225). A făcut parte din c. Ballinț (IND, 1888, 1908- not. Balinț, 1919), pls. Balinț (IND. 1921- not. Balinț, 1926), pls. Lugoj (IND. 1932) (DTB, 11).

95. FÉNEȘ: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Feneș – Tm. (25 km). Omonim cu numele satului *Feneș*, c. Armeniș – CS. *Felső-Fenes*, *Alsó-Fenes* 1501; *Felsew-Fenes*, *Alsó-Fenes* 1531; *Fenes* 1534, 1575 (SUCIU, I, 236). *Fenisch* 1718 H. GEN. UNG., 1761 H. BAN. DISTR., 1776 GRISELINI; *Fenys* 1723-1789 RIEDEL; *Fonisch* 1806 LIPSZKY; *Fönisch* 1828 FRIED; *Fenyés*, *Fönisch* 1829; *Fényes* 1840 (SUCIU, I, 236). A făcut parte din c. Armeniș (IND. 1950, 1956, 1965). 2. Comună. A făcut parte din pls. Teregova (IND. 1888, 1908, 1921 –not. Armeniș, SHENK; *Fenesu* fl. 1718 H. GEN. UNG.; *Fenisch Bach* 1761 H. BAN. DISTR.; *Fenisch f.a.* NOVISSIMA. R. H. TABULA.

❖ De la antrop. magh. *Feneș* (v. DRĂGANU, ROMÂNI, 283), adj. magh. *fényes* „luminos”; IONIȚĂ, GLOSAR, 18 trimite la magh. *fenyö* „brad”. Drăganu, *loc. cit.*, credea că toponimul nu poate fi explicat satisfăcător prin ung. *fenyös*, *fenyves* „brădet”, nici din ung. *fényes* „strălucitor”¹¹⁵.

96. FIZÉȘ: Afl. (s) Bârzava, afl. Timiș, trece prin s. Doclin – Cs., s. Tirol – Cs., s. Fizeș – Cs., s. Gherteniș – Cs. Omonim cu satul *Fizeș* (*Fizáz*) aparținând comunei Berzovia – Cs. *Fyzestov* 1329, 1334; *Fyzes*, *Fwzes* 1597; *Fyzes* 1690-1700; *Fisescho* 1717 (SUCIU, I, 241). *Fisches* 1738 CARTE ORIG., 1761 H. BAN. DISTR.; *Fisesch* 1776 GRISELINI, 1788 BARZELLINI; *Füzes* f. a. ATLAS R. HUNG., 1802 DEGEN, 1828, 1851 (SUCIU, I, 241); *Fizess* 1810 TABULA HUNG. A făcut parte din c. Tirol (IND: 1950, 1956).

¹¹⁵ DTB, IV, p. 17

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșa

2. Comună. A făcut parte din pls. Bocșa (IND. 1888, 1919, 1926) și Bocșa Montană (IND. 1921 –c. mare, 1932).

- ❖ De la magh. *fiiz* „salcie” vezi și IORDAN, TOP. ROM., 101¹¹⁶.

97.FÓLEA: Afl. (s) Lanca Birda, afl. Timiș, trece prin s. Folea – Tm. Omonim cu numele satului *Folea* c. Voiteg –Tm. *Ffele* 1341; *Feles* 1349; *Folle* 1717 (SUCIU, I, 245). *Follia* 1718 H. GEN. UNG., 1723-1725 MERCY, 1788 BARZELLINI; *Folia* 1761 H. BAN. DISTR., 1802 DEGEN, 1806 (SUCIU, I, 245); *Folya* 1851 (SUCIU, I, 245). A făcut parte din c. Voiteg (IND. 1950) și Folea (IND. 1956, 1965) 2. Comună. A făcut parte din pls. Ciacova (IND 1888, 1908, 1919, 1921 –c. mare, 1926), din pls. Deta (IND, 1930) și din raionul Ciacova (IND, 1956) și Deta (IND, 1965). A fost formată doar din s. Folea (IND. 1956, 1965).

- ❖ De la antrop. *Folea* (DOR, 275, s. v. Foale). Numele inițial al satului provine însă dintr-un alt antroponim, *Fele(a)*, apropiat ca formă¹¹⁷.

98.GÁIU: Afluent al Timișului.

- ❖ De la s. *gai* „pădurice” (c. Voiteg – Tm.) „tufișuri”, „grup de pădure cu tufișuri” (c. Racovița –Tm.), „pădurice de șes, desiș și arbuști” (Chevereșu Mare – Tm.), „lăstăriș des”, „tufiș cu mărăcini și spini” (Munții Cernei – Cs.), ALR II. 585 indică pentru acest termen doar pct. 76 (jud. Timiș). În Banat a mai fost glosat de L. Costin, GR. BĂN., I, 109: „desiș, tufiș, pădure”, de LIUBA ANA, M., 32: „pădure din șes” și de MOLIN, GR. BĂN.: „tufiș” (la Cârnecea). V., de asemenea, „pădure tânără și deasă”, (în zona Reșița – LEXIC REG., II, 36), „loc cu diferite feluri de ierburi și arbuști

¹¹⁶ DTB, IV, p. 26.

¹¹⁷ DTB, IV, p. 62.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beș

nefolositori” și topice ca *La Gai*, teren acoperit cu arboret (c. Peștișani – Gj.); „tufiș de mărăcini, pădure” (GREGORIAN, CLOPOTIVA, 187). Cuvântul de origine sârbă (<*gaj* – v. GĂMULESCU, ELEMENTE, 133) a migrat în Banat spre nord-est¹¹⁸.

99. GALĂȚCA: Afluent al Begăi. Pârâu trece prin satul Pesac, Lovrin, Tomnatic, Vizejdia, Teremia – Tm.; se duce în Iugoslavia. Face parte din sistemul Mureș-Aranca.

❖ De la antrop. scr. *Gäilac*, top. *Galac*, n. de sate în Herțegovina, *galac* „numele unor ierburi” (RJA)¹¹⁹.

100. GĂVOJDIA: Afl. (s) Timiș. Trece pe la nord de s. Cebza – Tm.

❖ De la sl. *gvozdŭ* „pădure” + suf. *-ia* (PETROVICI, DACOSLAVA, 238)¹²⁰. (Vezi și IORDAN, TOPONIMIA, 87).

101. GÂRLIȘTE: Afl. (s) Bârzava, afl. Timiș, (15 km). 1. Pârâu s. Biniș, Doclin – Cs. Vine de la Culmea Moșului și se varsă în Bârzava, în or. Bocșa. 2. Pârâu s. Gârliște – Cs. Este omonim cu numele localității Gârliște, sat aparținând comunei Goruia – Cs. *Gerlystye*, *Gerlijsthe* 1535, *Gerliste* 1598, *Gerliste* 1690-1700; *Kirliste* 1717, *Berlistye* < =*Gerlistye* > , *Gerlista* 1785 (SUCIU, I, 265). *Gorlista* 1738 CARTE ORIGINALE; *Gerlistie* 1761 H. BAN. DISTR., 1788 BARZZELINI; *Gerlistye* 1806 LIPSZKY, 1828, 1851 (BUCIU, I, 265). A făcut parte din c. Goruia (IND. 1950) și Gârliște (IND. 1956, 1965). Comuna a făcut parte din pls. Reșița (IND. 1888, 1901 și 1921 –not. Goruia, 1919, 1926) și din r. Reșița (IND: 1956, 1965). A fost formată din s. Gârliște, Goruia (IND: 1965).

❖ De la sl. *Grŭlište* (< colectiv *grŭlište*, derivat din sl. *grlo* „strâmtoare”, cf. IONIȚĂ, NUME, 232). V. și

¹¹⁸ DTB, IV, p. 74

¹¹⁹ DTB, IV, p. 74.

¹²⁰ DTB, IV, p. 79.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

entopicul rom. *gârliște* „loc unde un râu se pierde în gârlișoare și de împrăștie în luncă”. (PORUCIC, 41)¹²¹.

102. GHERĂSTĂU: Afl. (s) Timișana, trece prin hotarul s. Sinersig – Tm., (15 km).

❖ Etimologie necunoscută.

103. GHERTEĂMOȘ: Afl. (d) Bega (29 km). Pârâu: trece prin s. Stanciova, Herneacova, Ianova, Izvin – Tm. și se varsă în canalul Bega. 2. Șes arabil și izlaz s. Bazoș, Bucovăț – Tm.

❖ De la top. magh. *Gyertyános* (< *gyertyános* „cărpiniș” v. IORDAN, TOP. ROM., 63)¹²².

104. GIGÉLU: Afl. (d) Râu Rece, afl. Timiș (8 km).

❖ Diminutiv de la hidronimul *Hideg* (*Ideg*): *Hiđigel* > *Đigel*.

105. GIURÎȚA: Afluent al Begăi. 2. Parte de sat. 3. Șes arabil s. Socolari – Cs.

❖ De la antrop. *Giurița*. (< scr. *Durica*, n. bărbătesc – SKOK, 157)¹²³.

106. GIURÓC: Afluent al Begăi. 2. Teren în pantă arabil s. Vizma – Tm.

❖ Et. necunoscută¹²⁴.

107. GLÁDNA: Altă denumire pentru pârâul Râu.

❖ De la slav. *Gladīna (plsl. *Gladīnŭ* „flămând”, cf. top. sârbesc *Gladna*; (notă IORDAN, TOPONIMIA, 323). Acest toponim n-are nimic a face cu numele ducelui Glad. (notă IORDAN, TOPONIMIA, 323).

108. GLÁVIȚA: Afluent al Begăi. 1. Pârâu – Tm. (31 km). Vine din s. Jupani și trece prin s. Susani, Cliciova, Nevrincea și prin s. Pâru; se varsă în canalul Bega. 2. Pârâiaș s. Bodo – Tm.

¹²¹ DTB, IV, p. 98.

¹²² DTB, IV, p. 86.

¹²³ DTB, IV, p. 94.

¹²⁴ DTB, IV, p. 94.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

- ❖ De la top. scr. *Glavica* (< s. *glavica* „vârf de deal, colină”, cf. și numeroasele nume de locuri care au la bază acest entopic – RJA, III, 9, 178-179; REZ. POPISA, 72)¹²⁵.

109. GLIMBÓCA: : Afl. (d) Bistra, afl. Timiș (12km). Omonim cu numele satului *Glimboca* aparținând comunei Glimboca – Cs. * *villa Nouak* 1370; *Nowak* 1430; *Novakfalva* 1447; *Glamboka* 1475; *Glomboka* 1483; *Novakfalva alio nomine Glemboca* 1580; *Also Glemboka, Felső-Glemboka* (SUCIU, I, 266). *Glimboka* 1718 H. GEN. UNC., 1723-1725 MERCY, 1738 CARTE ORIG. 1761 H. BAN. DISTR. 1776 GRISELINI, 1802 SCHUTZ, 1806 LIPSZKY; *Glimboca* 1788 NOVA MAPPA; *Glimbulia* 1788-1789 RIEDEL. A făcut parte din c. Glimboca (IND. 1950, 1956, 1965). 2. Comună – Cs. Este formată doar din s. Glimboca. A făcut parte din pls. Caransebeș (IND. 1888, 1908 și 1921 –not. Ohaba Bistra, 1919, 1926, 1932, 1943) și din r. Caransebeș (IND. 1650, 1956, 1965). A fost formată din s. Glimboca (IND: 1950, 1956, 1965). De la top. sl. *Globoka (< sl. *globoka* „profunde” (adâncă) – PETROVICI, SDT, 199)¹²⁶.

- ❖ Numele din valea Bistrei, ca și alte două nume asemănătoare din Transilvania, provine dintr-un slav *Glomboka < v. slv. *globokŭ* „adânc”, nume dat mai întâi văii și apoi satului. Iusul slav de aici a devenit *n* nazal (respectiv –*în*-). Nu insistăm în amănunt asupra tratamentului diferit al lui *o* slav sau asupra vechimii lui –*m u*- sau –*un*- rezultate din acest fonem slav, în apelative topice ca *dumbravă*, *luncă*, ele fiind românești, iar toponimele provenite din ele sunt – așa cum am văzut – creații ale românilor¹²⁷.

¹²⁵ DTB, IV, p. 102.

¹²⁶ DTB, IV, p. 103.

¹²⁷ Vasile Ioniță, *op. cit.* p. 220

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

110.GOLÉȚ: 1. Pârâu – Cs. Vine de sub Gărâna, trece prin s. Goleț și se varsă în râul Timiș la hotar cu s. Slatina –Timiș (16 km), vezi și APA GOLEȚULUI. Rv. *Gollez* 1722 SCHWANZ. 2. Sat c. Buceșnița – Cs. * *Goliecz* 1468; *Golacz* 1501; *Golecz* 1525, 1613; *Galach*, *Galacz* 1531; *Gholecz* 1613 (SUCIU, I, 268). *Gollez* 1722 SCHWANZ; *Goletz* 1723-1725 MERCY, 1738 CARTE. ORIG.; 1776 GRISELINI; *Golez* 1761 H. BAN. DISTR.; *Gollez* 1788-1789 RIEDEL; *Golecz* 1806 LIPSZKY, 1829; *Gollec* 1840 (SUCIU, I, 268). A făcut parte din c. Buceșnița (IND. 1943, 1950, 1956, 1965). 3. Comună. A făcut parte din pls. Caransebeș (IND. 1888, 1908 și 1921 –not. Buchin 1919, 1926, 1932). 4. Munte. *M. Golez* 1722 SCHWANZ.

- ❖ De la sl. *Golĭcĭ* cu tratamentul sud-slav oriental, ca *e*, a ierului neintens (*ĭ*) din sufixul *-ĭcĭ-* cf. bg. *Golec* (Dict. der Bulg., 44), comp. cu scr. *Golac* (MICLOSICH, DIE BILDUNG, 245, apud PETROVIVI, DACO-SLAVA, DR, X, 258). Cf. și antrop. *Goleț* (DOR, 285, s. v. *Gol*)¹²⁸.

111.GÓROVA: Afl. (s) Bârzava, afl. Timiș, trece prin s. Măureni – Cs., or. Gătaia – Tm. (9 km).

- ❖ Tema *gor-* apare și în *Goroveiul*, *Pogorul*, *Pogorești*, dar acestea sunt, în fond, formații antroponimice: *Gorovei* și *Pogor* circulă prin Moldova ca nume de familie. Cât despre sens, trebuie amintit că sl. *gora* înseamnă *munte* (sau *deal*) și *pădure*: pentru toponimele propriu-zise, ambele acste accepții sunt de luat în considerație, pentu antroponimice cred că numai a doua, judecând după existența numelor de familie *Pădure* (destul de frecvent)¹²⁹.

¹²⁸ DTB, IV, p. 110.

¹²⁹ Iorgu Iordan, *Toponima românească*, p. 38.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

112.GÓSNA: Afluent al Timșului. 1. Pârâu. s. Văliug – Cs.: izvorăște din muntele Semenic și se varsă în Bârzava. 2. Deal cu pomi fructiferi s. Bozovici – Cs. 3. Parte de sat s. Văliug – Cs. (v. și NALR-BAN, DATE, 50, 51).

- ❖ De la antrop. *Goznea* (DOR, 436) sau un derivat slav (scr.) de la *gvozd* (înv.) „pădure”, azi „stâncă ieșită din pământ”, „cleaț” (cf. v. scr. *gvozd* „silva” și top. scr. *Gvozd* „Bergname”, *Gvozdac*; *Gôzd* – SCHUTZ, 58-59) cu v. rostit bilabial *guozd apoi *gozd (cf. supra top. *Gôzd*) + suf. adj. *-n-* + *-a-* > *Gozdna* > *Gozna*. Cf. și top. german *Gosda* – *Gozna* explicat de EICHLER, NIEDERLAUSITZ, 52 din sorabul de jos *gozda*, *gozd* „Stieleichen-Hainbuchenwald” + suf. adj. *-n*¹³⁰.

113.GROÁPA COPÁCIULUI: Afl. (d) Timiș, trece la sud de s. Vălișoara – Cs. (6 km).

- ❖ De la apel. *groapa* + determ. subst. *copac* (G.).

114.GUTÚNA: 1. Pârâu s. Secaș – Tm.: vine din terenul Gutuna și se varsă în Miniș, care se varsă în Bega. 2. Teren în pantă arabil și cu pășune.

- ❖ De la s. *gutuńe*, formă dialectală pentru *gutuie*¹³¹.

115.HEZERÍȘ: Afl. (s) Bega (10 km), amonte confl. Chizdia. *Ezeriș* – sat – Cs.

- ❖ De la un derivat în *-iș*, de la *iezer* „lac”. Cf. și sgr. *jezerište* (în Kosmet „*močvarno zemlište*” (=pământ mocirlos) – v. SKOK, T, 781, s. v. *jězero*); cf. și top. bg. *Ezerišta*, *Ezerište*, BER, T, 482, s. v. *ézero*¹³².

116.HIDIDÉL: Afl. (d) Râu Rece, afl. Timiș, (13 km).

- ❖ Diminutiv de la *Hideg*.

¹³⁰ DTB, IV, p. 119.

¹³¹ DTB, IV, p. 154.

¹³² DTB, III, p. 109.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Begea

117.HÁMOȘ: Afluent al Begăi. 2. Șes arabil și cu pășune s. Giarmata – Tm.

Teren în pantă cu fâneață, pomi și pădure s. Remetea Mică – Tm.

- ❖ De la un antroponim (probabil), provenit dintr-un cuvânt reg.; *hameș* „(om) lacom”, *hamiș* „răutăcios”, „șiret, viclean” (DA)¹³³.

118.HĂUGEÁSCA: Afluent al Begăi. Pârâu s. Fârdea – Tm. (9 km).

- ❖ De la adj. *hăugesc* „al satului Hăugești (forma literarizată pentru forma pop. *Hăužeșć*, corespunzătoare s. Hăuzești)¹³⁴.

119.HISÍÁȘ: Afluent al Begăi. Omonim cu numele satului Hisiaș, aparținând comunei Ghizela – Tm. * *Hazyagh* 1488 (SUCIU, I, 290). *Hiziasch* 1723-1725 MERCY; *Hiziosch* 1738 CARTE ORIG.; *Hisziasch* 1761 H. BAN. DISTR.; *Hissiasch* 1776 GRISELINI, 1788 BARZELLINI, 1802 SCHUTZ; *Hiszias* 1802 DEGEN; *Hiszias* 1806 LIPSZKY, 1828, *Hosszuag* 1913 (SUCIU, I, 290). A făcut parte din c. Ghizela (IND: 1950, 1956, 1965). * Comună. A făcut parte din pls. Recaș (IND: 1888, 1908 –not. Sanovița, 1919, 1921 –not. Codreni, 1926, 1932). În 1919 apare cu denumirea *Hisiaș*. * Teren în pantă arabil, cu pășune și fânețe s. Brestovăț – Tm.: se află spre s. Hisiaș.

- ❖ De la forma maghiară *Hiszias*, acceptată de administrația românească. Maghiarii n-au mai recunoscut în toponimul rostit de localnici *Isiiéz* elementele originare *hosszu* „lung” + *agy* „strat” (cf. PĂTRUȚ, STUDII, 220)¹³⁵.

120.HÓDOȘ: Afluent al Begăi. * Vale cu apă, pârâu s. Albina, Moșnița nouă –

Tm. Se varsă în Timiș. Omonim cu numele satelor Hodoș din județul Timiș.

1. Sat c. Boldur – Tm. *Hudus* 1334; *Hodos* 1428; *castelum Hodos*, Kis-

¹³³ DTB, V, p. 3.

¹³⁴ DTB, V, p. 5.

¹³⁵ DTB, V, p. 11.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Begea

Hodos 1471; *Hidas* 1631 (SUCIU, I, 292). *Hodosch* 1723-1725 MERCY, 1761, H. BAN. DISTR.; *Rodosch* 1776 GRISELINI; *Hodos* 1896 UBERSICHT; *Hódos* 1828 (SUCIU, I, 292). A făcut parte din c. Boldur (IND 1943, 1950, 1956). Comună. A făcut parte din pls. Lugoj (IND 1888, 1908 și 1921 –not. Boldur, 1919, 1926, 1932). 2. Sat c. Brestovăț – Tm. *Kis Hodos* 1323, *Hudus* 1334; *Hodos* 1389; *Thothodos* 1472 (SUCIU, I, 291). *Hodosch* 1761 H. BAN. DISTR.; *Hodosch* 1776 GRISELINI, 1788, 1788 BARZELLINI; *Hódoss* 1828, *Temeshódos* 1913 (SUCIU, I, 291). A făcut parte din c. Brestovăț (IND. 1950, 1956, 1965). Comună. A făcut parte din pls. Recaș (IND. 1888, 1908 –not. Cu c. Aga, -, 1919, 1921 –not. cu c. Brusturi, Burat, -, 1926 (și din pls. Lipova – IND. 1932).

❖ De la magh. *hódos* „loc cu castori”, sau antrop. *Hodoș* (PĂTRUȚ, OR, 120)¹³⁶.

121.HOMOJDÁ: Afluent al Begăi. (8 km). * Sat c. Curtea – Tm. *Homosthya* 1514-1516; *Homostia* 1596; *Homostio* 1723; *Homichie* 1785 (SUCIU, I, 293). *Komosdin* 1761 H. BAN. DISTR.; *Homosdia* 1788 BARZELLINI, f. a. ATLAS R. HUNG., 1806 LIPSZKY, 1828, 1851, *Homapatak*, 1913 (SUCIU, I, 293). A făcut parte din c. Coșava (IND. 1943), Curtea (IND, 1950, 1956, 1965). Comună. A făcut parte din pls. Făget (IND. 1888, 1908 și 1921 –not. Coșava, 1932) și din pls. Margina (IND. 1926).

❖ Etimologie necunoscută¹³⁷.

122. HÓNOȘ: Afluent al Begăi.

❖ De la adj. magh. *honos* „indigen”¹³⁸.

123.IÁRCOȘ: Afl. (s) Timiș, (22 km). Pârâu s. Bazoșu Vechi – Tm.; „o scurgere” din râul Timiș, fără însă a fi o apă curgătoare s. Bucovăț: „are budurón și-i dă drúmu când e ápa máre”; Pârâiaș s. Racovița – Tm.: vine

¹³⁶ DTB, V, p. 14.

¹³⁷ DTB, V, p. 16.

¹³⁸ DTB, V, p. 17.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

dinspre Ictar; are apă numai când plouă, se varsă în hotarul Hitiașului; Vale s. Topolovățu Mic – Tm.: vale la hotar cu satul Racovița.

- ❖ Cum o dovedește varianta *Iarcuș*, numele provine dintr-un diminutiv de la *iarc* „șanț, canal” cu ajutorul sufixului *-uș*; prin schimb de sufix: *-uș/-os* s-a ajuns la forma *IARCOȘ*.¹³⁹

124.ICÚIU: Afluent al Begăi. (16 km). Vale cu apă s. Margina – Tm.: se varsă în Bega.

- ❖ De la antrop. *Icui* < *Icu*, cf. scr. *Iko*, hipocor. < *Ilija*, *Ivan* (v. GRKOVIĆ, 99)¹⁴⁰.

125.IERCÍCU: Afluent al Begăi. Pârâu canalizat – Tm. Vine din s. Carani și Calacea, trece prin hoatrul satului spre Dudești și sevarsă în Ier, în s. Hodoni.

- ❖ De la subst. dim. *iercico* < *iarc* „canal” + suf. *-ic*, v. și FRĂȚILĂ, TOP. BĂN., 41-42¹⁴¹.

126.IERÚGA: Canal între s. Bodrogu Nou și Călugăreni – Ar.; Pârâu s. Bacova – CS; Canal or. Caransebeș; Canal săpat de oameni s. Grădinari – CS; pleacă din râul Caraș și se varsă în hotarul s. Vărădia; Canal s. Iaz – CS; Canal s. obreja – CS: deviere din râul Bistra; Pârâu or. Reșița – CS: se varsă în Bârzava; Canal s. Secu – CS; Braț al râului Nera s. Socol – CS; (*irúga*) Canal s. Ticvanu Mic – CS; Canal s. Valeapai – CS; „vine din Pogănici și se varsă tot în Pogănici”; Canal s. Vrani – CS; Canal s. Zăgujeni – CS: este făcut din băbăluc (= din bătrâni); Șes arabil străbătut de un canal s. Cliciova – TM.; Pârâu s. Coștei Tm.: vine dinspre or. Lugoj și se varsă în Bega la Gura Ierugii; Apă stătătoare s. Crivobara – Tm; pârâu s. Duboz – Tm.; Pârâu s. Gladna Montană – CS: merge la fabrica de ciocane; Pârâu s. Paniova – Tm.: vine de la Ohaba Română, trece prin hotarul s. Paniova; se varsă în Bega în hotarul s. Babșa; Canal s. Tapia – Tm.: „vine de sus de la Podu

¹³⁹ DTB, V, p. 27.

¹⁴⁰ DTB, V, p. 32.

¹⁴¹ DTB, V, p. 36.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

Turcului, iesă zos la moară”); IERUGI (*ierúz*) Stradă s. Grădinari – CS; Fânaț între or. Oțelu Roșu – CS.

- ❖ De la s. *ierugă* și cu var. Ban. *irugă*, *iaruga* (scr.) „braț de râu care duce apa la moară” < scr. *jaruga* „canal” (DA)¹⁴².

127.IGĂZĂU: Afluent al Begăi (5 km). Pârâu – CS: izvorăște de sub Poiana Groposului, străbate hotarul satelor Delinești, Valeadebi, Apadia, Târnova și se varsă în Pogăniș.

- ❖ Etimologie necunoscută.¹⁴³

128.ÍLOVA: Afl. (d) Timiș, trece prin s. *Ilova* – Cs. (9 km). * Vale cu apă s. Gârbovăț – Cs: izvorăște de la Răpunș ca și Ilova Mare, se unește apoi cu Ilova Mică, la Botu Stăriinacului. Omonim cu numele satului aparținând comunei Slatina-Timiș – Cs. * *Hylova*, *Jelhowa* 1519; *Ylhova* 1531; *Ilhova* 1601; *Jelhova* 1603; *Ilhova* 1690-1700 (SUCIU, I, 308). * *Ilova* 1723-1725 MERCY, 1738 CARTE. ORIG., 1788-1789 RIEDEL, 1806 LIPSZKY, 1829, 1840 (SUCIU, I, 308); *Ilova* 1761 H. BAN. DISTR., 1776 GRISELINI; *Illópatak* 1913 (SUCIU; I; 308). A făcut parte din c. Slatina-Timiș (IND. 1950, 1956, 1965) * Comună. A făcut parte din pls. Teregova (IND: 1888, 1908 și 1921 –not. Slatina-Timiș, 1919, 1926, 1932).

- ❖ De la top. sl. *Ilova* < *ilŭ* „lut” + suf. *-ova*. Pentru alte top. formate de la tema de mai sus, v. IORDAN, TOP. ROM., 79¹⁴⁴.

129.IOSIFALĂU: Afluent al Timișului. Omonim cu numele satului aparținând comunei Topolovățu Mare – Tm. * *Jozseffalva* 1882 (SUCIU, I, 310). A făcut parte din comuna Topolovățu Mare (IND., 1950) și Ictar (IND., 1956, 1965). * Comună. A făcut parte din pls. Recaș (IND. 1908, - *Jozséffalva*, 1919, 1926, 1932).

¹⁴² DTB, V, p. 36-37.

¹⁴³ DTB, V, p. 40.

¹⁴⁴ DTB, V, p. 42.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

- ❖ De la top. magh. *Jozsaffalva* „satul lui Iosif”, cu redarea elementului maghiar. *falva* „sat” prin rom. *falău*¹⁴⁵.

130.LÂNCA: Afl. (s) Birda, afl. Timiș, trece prin s. Dolaț - Tm., s. Giera – Tm.

131. LÂNCA BÎRDA: Pârâu – Tm., v. și OPÎRD, VALEA POGĂCII. Vine din s. Cerna și trece prin hotarul satului Liebling, Iosif, Jebel, Voiteg, de unde este canalizat și își continuă drumul prin s. Ghilad, Dolaț, Giera, Toager, Gad, Crai Nou, se varsă în Timiș. Are afluenți Vâna Mare (pe dreapta) și Vâna Mică (pe stânga)., (53 km.).* Stradă s. Dolaț - Tm.

- ❖ De la top. scr. *Lanka Birda* (< s. *brdo* „deal” + s. *länka* gen. *lânca*, dim. < *län* „in”, care apare și ca top. – SKCK, II, 266)¹⁴⁶.

132.LIPĂRIA: Pârâu. Trece prin s. Petrovaselo, Șuștra – Tm., unde se și varsă în Mociur, pe partea dreaptă. * Teren în pantă arabil s. Petrovaselo – Tm.

- ❖ De la top. sl. *Liparje*, cf. *Lipar* (confer. și n. top. înregistrat de VUK, 340) < s. *lipar* „pădurice de tei”¹⁴⁷.

133.LÓZNA: Pârâu – Cs: vine din zona muntoasă de la nord de s. Glimboca, or. Oțelu Roșu, s. Cireșa și trece prin s. Rusca Montană, unde se varsă în Rusca, pe partea dreaptă; afluent pe stânga: Negri. * Parte de sat s. Rusca Montană – Cs: au fost și mine de cărbuni.

- ❖ De la top. scr. *Lozna* (IORDAN, TOP. ROM., 104) < s. *lozna* „viță de vie”; v. și antrop. *Lozna* (GRKOVIĆ, 272)¹⁴⁸.

134.LÓZNIȘOARA: Pârâu s. Rusca Montană – Cs: se varsă în Lozna (8km).

- ❖ De la *Lozna* + suf. dim. *-ișoara*.

¹⁴⁵ DTB, V, p. 48.

¹⁴⁶ DTB, V, p. 132.

¹⁴⁷ DTB, V, p. 150.

¹⁴⁸ DTB, V, p. 165.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

135.LÚDA BÁRA: Afl. (d) Măgheruș, afl. Bega (9 km). * Teren în pantă arabil și cu fânețe s. Seceani – Tm: în vale, locul este mai bălțos și pământul, mai lutos.

❖ De la top. scr. *Luda Bara* „balta nebună”¹⁴⁹.

136.MACIOVIȚA: Afluent al Timișului. Pârâu s. Maciova – Cs: trece prin pădurea Maciovița și se varsă în Timiș. * Pădure s. Maciova – Cs.

❖ De la top. *Maciova* (< top. sl. *Mačova* – cf. antrop. bg. *Mačo*, scr. *Mačo*, *Mača* – v. MACEA - , cu redarea în Transilvania a suf. –ev- prin –ov- și după consoanele dure, ca în bulgară (PETROVICI, DACO-SLAVA, 262; IONIȚĂ, NUME, 221) + suf. –ița¹⁵⁰.

137. MÁRGA: Afluent al Timișului. Omonim cu numele satului c. Marga – Cs.

* *Marga* 1471 (SUCIU, I, 371), *Marga* 1716 HOMANN, PRINC. TRANS., 1720 HOMANN, DANUBII FLUMINIS, 1738 SCHREIBERN, 1740 H. HUNGARIAE, 1762 ATLAS MODERNE, 1776 GRISELINI, 1788 NOVA MAPPA, 1802 SCHUTZ, 1829, 1840 (SUCIU, I, 378). A făcut parte din c. Marga (IND. 1950, 1956, 1965). * Comună – Cs. Este formată din s. Marga, Vama Marga. A făcut parte din distr. Caransebeș, cercul Bistrei (1744: Marga – EHRLER, 133), din pls Caransebeș (IND. 1888, 1908 –not. Ruszkabánya, 1919, 1921 –not. Rusca Montană, 1926, 1943) și din r. Caransebeș (IND. 1950, 1956, 1965). A fost formată din s. Marga și Vama Marga (IND. 1950, 1956, 1965).

❖ De la antrop. *Marga* (hipocor. < *Margareta* – v. IORDAN, DNFR, 292); cf. și s. *margă* (geol.; înv.) „marnă” (DNFR)¹⁵¹.

138.MĂTNIC: 1. Pârâu (11km.), vine de la Ruginosu, trece între Zăgujeni și Prisaca (la vest) și Ohaba Mâtnic, Copăcele (la est), prin Mâtnicu Mare, pe

¹⁴⁹ DTB, V, p. 167.

¹⁵⁰ DTB, VI, p. 4.

¹⁵¹ DTB, VI, p. 15.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

lângă Căvăran (Constantin Daicoviciu) (la vest) și se varsă în Timiș pe stânga, în teritoriul satului Tincova (la vest); afluent pe stânga: Vâna Secănească. 2. Pârâu, vine de la satul Delinești și se varsă în Toplița. 3. Deal cu teren arabil s. păltiniș – Cs.

- ❖ De la top. sl. *Motnicǔ (v. sl. *motinǔ* „tulbure”). Cf. și top. bg. *Mătница* și scr. *Mutnik* (PETROCICI, DACO-SLAVA, 248)¹⁵².

139.MĂCICĂȘ: Afluent al Timișului. Pârâu – Cs. Vine din s. Rugi, trece prin s. Păltiniș, Zăgujeni, Prisaca, Maciova, Peștere și se varsă în râul Timiș. * Mackas 1352 (DRH, X, 161).

- ❖ De la antrop. *Măcicaș* (DOR, 318 s. v. *Măcica*, unde se precizează că e bănățean)¹⁵³.

140.MĂGHERUȘ: Afl. (d) Bega Veche, afl, Bega (42 km). 1. Pârâu – Tm. Vine din s. Fiscut, trece prin s. Fibiș, Mașloc și se varsă în Bega Veche în s. Cerneteaz. 2. Șes arabil și cu pășune s. Cerneteaz, Sânanđrei – Tm.

- ❖ De la antrop. *Măgheruș* (v. *Măgheraș* – DOR, 99, s. v. *Magherul*; *Măgherușan*, derivat din magh. *Magyarós* < *magyaros*, *magyarós* „aluniș”) (PETROVICI, SDT, 152-157)¹⁵⁴.

141.MĂGURI: Afluent al Timișului. Omonim cu numele satului Măguri – Tm. * *Magora* 1448; *Magwre*, *Magora* 1454; *Magora*, pe la mijlocul secolului sec. XVIII *Maguri* 1557; *Magur* 1723; *Maguri* 1785 (SUCIU, I, 384). *Maguri* 1776 GRISELINI, 1806 LIPSZKY, 1828 (SUCIU, I, 384); *Magura* 1788-1789 RIEDEL, 1851; *Szendelakmagur* 1913 (SUCIU, I, 384). A făcut parte din c. Tapia (IND. 1943 –MANUILA, 1950) și Lugojel (IND. 1965, 1965). * Comună. A făcut parte din distr. Caransebeș, cercul Bistrei (1774: *Măguri* – EHLER, 133), din pls. Timiș (IND. 1888, 1908, 1919, 1921 –not.

¹⁵² DTB, VI, p. 49.

¹⁵³ DTB, VI, p. 21.

¹⁵⁴ DTB, VI, p. 22.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

Criciova), pls. Sacu (IND. 1926). În 1919 apare și cu denumirea *Szendelakmagur*.

- ❖ De la s. *măgură* (pl.) „munte mai mic sau deal înalt cu culmea ușor ondulată și de obicei împădurit; movilă.” (DLR)¹⁵⁵.

142.MĂURENI: Afl. (d) Moravița, afl. Timiș (8 km). * Pârâu. Vine din s. Măureni – Cs. și trece prin s. Șemlacu Mare – Tm., unde se varsă în Moravița. * Omonim cu numele satului Măureni – Cs. *Moritzfel* 1739 TEMESCH. BAN.; *Moritzfeld* 1802 DEGEN., *Moriczfeld* 1806 LIPSZKY; *oppidum Moritzfeld* 1828; *Móriczfeld* 1851; *Móriczföld* 1913 (SUCIU, I, 387). A făcut parte din c. Măureni (IND. 1950, 1956, 1965). * Comună – Cs. Este formată din s. Măureni, Șoșdea. A făcut parte din pls. Deta (IND. 1888, 1908 –not. Breștea, 1921), pls. Gătaia (IND. 1926), pls. Buziaș (IND. 1932) și din r. Reșița (IND. 1950), Gătaia (IND. 1956) și Deta (IND. 1965). A fost formată din s. Măureni, Șoșdea (IND. 1950) și doar din s. Măureni (IND. 1956, 1965). Până în 1950 apare cu numele *Moritfeld*.

- ❖ Numele românesc actual este artificial, atribuit pe cale administrativă și reprezintă un n. de grup < s. reg. *maur* „zidar”. Numele vechi popular era *Moritfeld* (v. KISCH, DAS BANAT, 35), care îl reproduce pe cel german, pronunțat identic și care era format din antrop. germ. *Moritz* (< lat. *Mauritius*) + *Feld* „câmpie”). Magh. *Móriczföld* este împrumutat din germană¹⁵⁶.

143.MÍCOTA: Afluent al Timișului. Pârâu s. Băuțar – Cs. (micóta) s. Teregova – Cs.

- ❖ De la antrop. *Micota*.¹⁵⁷

¹⁵⁵ DTB, VI, p. 24.

¹⁵⁶ DTB, VI, p. 33.

¹⁵⁷ DTB, VI, p. 41.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

144. MINÍȘ: Afluent al Begăi. Pârâu – Tm.: trece prin s. Ohaba Română, Românești, la nord, nord-vest și vest de s. Bara, Secaș, Babșa și se varsă în Bega; afluenți pe dreapta: Stanovit, Vizma și Secășița (CADASTRU, 17). * Deal cu pășune și teren arabil s. Dubești – Tm.

❖ Probabil de antrop. *Miniș* (cf. *Minea* – IORDAN, NUME, 307)¹⁵⁸.

145. MINIȘÉL: Afl. (d) Râu, afl. Glavița, afl. Bega, trece prin s. Drăgșinești – Tm., s. Mânicu Mic – Tm. (7 km). Se varsă în lacul Surduc.

❖ De la *Miniș* + suf. dim. *-el*.

146. MOCIÚR: Afluent al Begăi (16 km). Pârâu – Tm.: vine de la Cralovăț pe la margina s. Topolovățu Mare, unde se unește cu Lipari, apoi cu Curașița (pe dreapta); se varsă în Bega în hotarul s. Șuștra.

❖ De la bg. *močur* „mlaștină” (IONIȚĂ, NUME, 46)¹⁵⁹.

147. MORÁVIȚA: Afl. (s) Bârzava, afl. Timiș, trece prin or. Bocșa – Cs. (14 km).

148. MORÁVIȚA: Afluent al Timișului. Râu – Tm.: vine de la est de Ferendia, trece prin sat, apoi prin Șemlacu Mare (unde primește afluent, pe dreapta, pe Măureni, după ce primise pe Agriș), Șemlacu Mic, Butin, Percosova (unde primește, tot pe dreapta, pe Voita), Dejan, est și sud pe Moravița (unde primește, pe stânga, pe Boruga), apoi trece prin Iugoslavia, unde e canalizată (CADASTRU, 22, 17). * Apă - vine de la Ocna-de-Fier (de la nord) și trece prin Bocșa Montană, unde se varsă în Bârzava. (CADASTRU, 17) – Cs. * MORÁVIȚA sat c. Moravița – Tm. *Mora* 1333, *Mura* 1334; *Morawa* 1597; *Moravicza* 1718 H. GEN. HUNG., 1739 TEMESCH. BAN.; 1851 (SUCIU, I, 407); *Moraviza* 1761 H. BAN. DISTR., 1788 NOVA MAPPA, 1802 SCHUTZ; *Moravitza* 1776 GRISELINI, 1785 TRIUM. IMP., f. a. NOVISSIMA R. H. TABULA, 1802 DEGEN, 1828 (SUCIU, I, 407);

¹⁵⁸ DTB, VI, p. 46.

¹⁵⁹ DTB, VI, p. 56.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

Temesmóra 1913 (SUCIU, I, 407). A făcut parte din c. Moravița (IND. 1965). * Comună –Tm. Este formată din s. Dejan, Gaiu Mic, Stamora Germană. A făcut parte din pls. Vârșeț (IND. 1888, 1908 –not. cu c. Dejan, Moravița, 1919), pls. Deta (IND. 1921 not. cu c. Moravița, Radovan, 1926, 1932) și din r. Deta (IND. 1965).

- ❖ De la *Morava* (Numele poate fi autohton: ilir ***Marus** (< ie. ***mor** – „Wasser, Meer”), slavii adăugându-i sufixul –*ava*, sau poate reprezenta un top. slav vechi ***Morava**, de la un apelativ ***murava** care se referă la terenuri mlăștinoase, joase, la lunci și văi, cf. sloven. **muráva** „Rasenplatz”, bg. **moráva**, **muráva** „Rasenplatz Waldwiese” (v. și SELISCEV, 242, care explică hidronimul **Morava** din Albania printr-un apelativ slav „râuleț, apă”). Pentru analogie, v. hidronimul **Morava**, explicat de DURIDANOV, **VARDAR**, 37-38) + suf. –*ița*, deși accentul ar fi trebuit să fie pus pe sufix, v. și top. scr. *Moravica* (VUK, 380)¹⁶⁰.

149. MOSCÁDIN: Afl. (s) Moravița (7 km), afl. Timiș. Amonte confl. Vornic.

- ❖ Etimologie necunoscută.

150. NĂDRÁG: Afluent al Timișului. Pârâu s. Criciova, Jdioara – Tm.: izvorăște din Padeș, vine de la Nădrag și se varsă în Timiș la hotarul Criciovei cu Jdioara. * NĂDRÁG – sat c. Nădrag –Tm. *Nodrag* 1364; *Nedrág* 1548: *Alsó-Nagyragh*, *Nadragh* circa 1590. Satul de azi s-a înființat pe locul celui vechi, pe la 1846. *Nadrágh* 1907 SCHEMATISMUS. A făcut parte din c. Nădrag (IND. 1950, 1956, 1965). Comună –Tm. Este formată din s. Nădrag, Crivina. A făcut parte din pls. Timiș (IND. 1888, 1908 și 1921 – not. Jdioara, 1919), din pls. Sacu (IND. 1926) și din r. Caransebeș (IND.

¹⁶⁰ DTB, VI, p. 60-62.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

1950, 1956) și Lugoj (IND. 1965). A fost formată doar din s. Nădrag (IND. 1950, 1956, 1965).

- ❖ De la antrop. *Nădrag*. Cf. antrop. slav. *Onodrag*, atestat în 1028 *Princeps Slavorum Anadrag* < sl. com. *cnь, în v. bg. *cnь* „acela” și sl. com. *dorgь* „lieb, teuer”. Din *Anadrag* prin deglutinare (*a-* fiind considerat prep. *a* „la” < lat. *ad*) sau, pur și simplu, prin afereza lui *A-*, s-a ajuns la *Nădrag*. Cf. și antrop. slav *Namdrag* (< v. sl. *Namdrag* < sl. com. *namь* „uns” + sl com. *dorgь „lieb”, „drag” – SCHLIMPERT, PERSONENNAMEN, 93), de la care, prin disimilarea totală a lui *m* față de *n*, s-a putut ajunge la *Nădrag*. V. și FRĂȚILĂ, LEXIC.-TOP., 133-134¹⁶¹.

151. NĂDRĂGÉLU: Pârâu în care se varsă apele din Valea Padeșului și Valea Cornetului s. Nădrag – Tm. * Deal cu pădure s. Gladna Montană – Tm.

- ❖ De la *Nădrag* + suf. dim. *-el*¹⁶².

152. NĂNDRĂNEĂSCA: Afl. (d) Bega, trece prin s. Coșava – Tm. (9 km).

- ❖ De la top. *Nandra* (șes arabil s. Ezeriș – Cs. < antrop. *Nandra*, fem. lui *Nandru* – IORDAN, DNFR, 324)¹⁶³ + suf. *-ăn* (< *-an* < *-ean*) + suf. *-easca* (fem. lui *-escu*).

153. NÉGRI: Afl. (s) Lozna, afl. Rusca, afl. Bistra, afl. Timiș.

- ❖ De la antrop. *Negrea* (< *Pârul Néгри*).

154. NEREGHÍȘ: Afluent al Begăi. Pârâu – Tm. Izvorăște de la Ohaba Română și străbate hotarul s. Dobrești, Lăpușnic, Cutina, Bodo și se varsă în Bega, între aceste ultime două sate. * Teren arabil în pantă s. Cutina – Tm. * Șes arabil s. Bodo – Tm.

¹⁶¹ DTB, VI, p. 82.

¹⁶² DTB, VI, p. 82.

¹⁶³ DTB, VI, p. 80.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

❖ De la top. magh. *Nyirheges* „dealul cu mesteceni”¹⁶⁴.

155.NIÁRAD: Râu – Tm, alt nume pentru Beregsău s. Covaci, Sânanadrei, s. Cerneteaz. * *Nyardidt* 1716 PRINC. TRANS., 1784 SANTINI, TRANS.; *Nyarad* 1718 H. GEN. UNG., 1788 NOVA MAPPA, BARZZELINI, *Niarad* 1738 SCHREIBERN.

❖ De la top. magh. *Nyárád* (< magh. *nyár* „mesteacăn” + suf. *-ad*) (v. alte toponime numite astfel la KISS LAJOS, 470)¹⁶⁵.

156.NIÉRMEȘ: Afl. (s) Bistra, afl. Timiș, trece prin s. Marga – Cs. Vezi *Nermed* (sat c. Carașova – Tm. și pârâu, afl. Caraș).

❖ Forma veche, care trebuie să fi fost *Nermid, *Nermed, *Nermid, *Nermed, ne amintește numele panonice ungurești de tipul lui *Feketeügy*, *Bükkügy*, *Nemügye* = *Nemegye* (v. KISCH, SIEBENBURGEN, 14, 163, 189, 190, 239 și DRĂGANU, TOPONIMIE, 45-48), în care *ügy* (= *vigy*) „apă”. În CSANKI, I, 741 e semnalat un *Nermygu* (1477) lângă Hălmagiu. În Ar. există un sat, *Nermiș* al cărui nume unguresc e *Nyermegy*. „Dacă partea din urmă a acestui nume este clară (*-id'*, *-de'*, *-ygh'*, *-egy'* = *ügy*, *vigy* „apă”), elementul de la început nu-mi amintește nici o formă ungurească cunoscută mie”. (PETROVICI, CARAȘOVENII, 11-12). Pentru prima parte a numelui, cf. *Nera*¹⁶⁶.

157.OBIÁNDA: Vale cu apă între satele Silagiu și Sacoșu Mare – Tm.). Fost cătun al satului Darova, r. Lugoj, R. Banat. 1954 (I). (CORIOLAN, DICȚ., II, 6).

¹⁶⁴ DTB, VI, p. 86.

¹⁶⁵ DTB, VI, p. 89.

¹⁶⁶ DTB, VI, p. 87.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

- ❖ Vezi *obáda*: 1. Fiecare dintre bucățile de lemn încovoiat, care, împreunate, alcătuiesc partea circulară a unei roți de lemn. (DLR, TOM VII, 18). 2. Instrument alcătuit din două bucăți de lemn având fiecare câte o scobitură în formă de semicerc și care, închizându-se, imobilizau mâinile sau picioarele osândiților, butuc, gros, (regional) tumurug. (DLR, TOM VII, 18). Prin Banat și nordul Transilvaniei - Borul pălăriei „Pălării cu obadă de rând” (Regional) Cozoroc (Vâlcani – Sânnicolau Mare). Pl. *obezi* și *obeadă* (pl. și rar *obeade*). Din slavonul *обѣдъ*. (DLR, TOM VII, 19).

158. OGĂȘU BARÁNULUI: Afl. (s) Râu Rece, afl. Timiș (7 km).

- ❖ De la apelativul *ogaș* + antrop. *Baran* (G).

159. OHÁBA: Afl. (s) Bistra, afl. Timiș (6 km), amonte confl. Glâmboca.

- ❖ Numeroase localități din țara noastră poartă acest nume singur sau cu determinative (toate, pe cât se pare, substantivale). Trebuie precizat însă că nu toate provinciile cunosc acest toponimic, ci numai Ardealul, Banatul și Oltenia. Apar și diminutivele *Ohabița* (Csb), *Hobița* (Haț), dintre care ultimul (sugerat ca atare de C. Daicoviciu) se explică ușor dintr-un mai vechi *Ohăbița* (aceasta este forma „normală” a unui derivat în *-iță* accentuat), prin prefacerea lui *ă* în *o* (sub influența lui *o* precedat și *a* lui *b* următor) și pierderea lui *o* inițial, simțit ca numeral sau ca adjectiv nedefinit. Într-o vreme numărul localităților numite *Ohaba* sau *Ohăbița* a fost mult mai mare (vezi *Dacor*, I, p. 149-150, unde se vorbește de 10 „ohabe” în județul Caraș, 13 în Timiș-Torontal, 10 în Hunedoara, 3 în Arad și 9 în Oltenia; cf.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

și *Cercetări istorice* VIII-IX, fasc. 2, p. 173 și mai ales *Dr.* II, p. 241). Avem a face, la origine, cu un termen juridic: *ohabă (< slav. *ohaba* „proprietate intangibilă”) însemna „scutire”, adică „proprietate scutită de dări față de domnitor”. Dicționarele noastre înregistrează numai adj. *ohabnic* (var. *oharnic*, *ohamnic*) „de veci, care nu se poate înstrăina”, de unde urmează că substantivul n-a circulat în limba română ca apelativ¹⁶⁷.

160. OLDÍCĂU: Afl. Vâna Roșie, afl. Timișu Mort, afl. Timiș, trece prin s. Petroman – Tm.

❖ Etimologie necunoscută.

161. OLTEĂNA: Afl. (s) Șucu, afl. Bistra Mărului, afl. Timiș (11 km).

❖ De la adj. *olteana* < top. *Olt* + suf. *-eancă* (*-eănă*).

162. PĂDEȘ: Pârâu din bazinul Timișului.

❖ Etimologic, mai întâi a fost discutat top. *Padzeș*. Densusianu îl încadrează în categoria celor de origine slavă, făcând trimitere la apelativul srb. *Padež* „cădere” și la toponimul srb. *Padež*, fără să specifice dacă îl consideră slav-vechi sau de dată mai recentă. Oprindu-se asupra oiconimului *Padeș* (din Gorj) și *Padeș Rusca* (din Banat), Iorgu Iordan le pune în legătură cu toponimele *Padea* și *Padina*, a căror temă o constituie sl. *pad-* „a cădea”, temă pe care o regăsim și în cuvintele românești *zăpadă* și *năpădi*. În același an cu apariția monumentalei *Toponimia românească* a lui Iordan, apare studiul lui G. Giuglea, M. Homorodean și I. Stan asupra numelor de locuri din comuna hațegană

¹⁶⁷ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 523. Vezi și Vasile Frățilă, *Cercetări de onomastică și dialectologie*, p. 16-17, idem, *Vechimea unor toponime din centrul Transilvaniei*, în idem, *Studii de toponimie și dialectologie*, p. 192-194.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

Râu de Mori, studiu în care este înregistrat toponimul *Fața Padeșului* explicat astfel: „Diminutiv al lui Padeș, cunoscut în localitate cu sensul de „platou mic”. După părerea autorului¹⁶⁸ toate toponimele discutate provin de la apelativul *padeș* „platou”, apelativ atestat o singură dată la Râu de Mori, dar care trebuie să fi fost cunoscut pe întregul areal pe care astăzi există toponimul *Padeș*. Numele acesta s-a aplicat mai întâi munților și dealurilor ale căror vârfuri aveau suprafața netedă. El a putut fi apoi transferat asupra altor obiecte din apropiere: localități sau râuri.

163.PĂDURĂNI: Afl. (d) Bega, trece prin s. Pădurani – Tm., s. Mănăștiur – Tm. (11 km).

❖ De la subst. *pădureni* (var. *pădurani*).

164.PĂMÂNT ALB: Afl. (d) Apa Mare, afl. Bega, trece prin hotarul s. Biled – Tm.

❖ De la s. *pământ* + determ. adj.

165.PĂROĂSA: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Brebu Nou – Cs. (9 km).

❖ De la adj. *păroasă*.

166.PÂRĂUL ALB: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Feneș – Cs. (22 km).

❖ De la apelativul *pârâu* + determ. adj. *mare*.

167.PÂRĂUL LĂCULUI: Afl. (d) Beregsău, afl. Bega, trece prin s. Cornești – Tm. (13 km).

❖ De la apel. *pârâu* + determ. adj.

168.PÂRĂUL MÁRE: Afl. (s) Bega, trece prin s. Luncaii de Jos – Tm. (5 km).

❖ De la apel. *pârâu* + adj. *mare*.

¹⁶⁸ Vasile Frățilă, *Padeș (istoria unui cuvânt)*, în idem, *Lexicologie și toponimie românească*, p. 139-154.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

169.PÂRĂUL NÉGRI: Afl. (s) Bistra , afl. Timiș, trece prin s. Lozna – Cs. (5 km).

❖ De la apel. *pârâu* + antrop. *Negrea* (G.).

170.PÂRĂUL RÁDULUI: Afl. (d) Timiș (7 km), amonte confl. Vâna Secănească.

❖ De la apel. *pârâu* + antrop. *Radu* (G.).

171.PÂRĂUL RÉCE: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Rusca – Cs. (38 km.). De la apel. *pârâu* + determ. adj.

172.PECENÉAGA: Afl. (d) Bistra Mărului (9 km).

❖ Vezi DLR, TOM VIII, 11, s. *peceneg*, *-eagă*: s. m. adj. 1. s. m. (la pl.) Popor migrator din familia popoarelor turcice, care au trecut în migrațiune prin estul și sud-estul Europei între sec. IX-XI, care, aparține pecenegilor. De la germ. *Petscheneg*, fr. *Petchenegues*, rus. *Peceneg*.

173.PETRÓȘNIȚA: afluent (s) al Timișului – Cs. (9 km). Trece prin localitatea *Petroșnița*.

❖ Atestările acestei localități apar cu sufixul alterat: *Pethrosnicza*, *Petrosnycha* (a. 1468), *Pyetrosnycza* (a. 1525). Numele de sat care stă la baza hidronimului va fi fost *Petrov(o)* (*Petrova „satul lui Petru”), din care a fost derivat *Petrov(i)ska Rěka*, apoi *Petrov(i)štica* (*Petroștița* > *Petroșnița*)¹⁶⁹.

174.PIÉTRELE ÁLBE: Afl. (s) Timiș (6 km.), amonte confl. Feneș.

❖ De la subst. *pietre* (art. hot.) + detrm. adj.

175.PLÉȘA: Afl. (d) Bistra, afl. Timiș, trece prin s. Ciuta – Cs. (13 km).

---

¹⁶⁹ idem, *ibidem*

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

- ❖ De la s.n. *deal* + antrop. *Pleșa* (< pleșă ”pleșuvie”) (Jordan, *DNFR*, 370). Discutând termenul toponimic *Pleșa*, Vasile Ioniță (*Nume*, 140) discută despre *goluri* ”locuri unde nu dă (= nu crește) pădurea” și înregistrează toponime ca: *pleș*, *pleșiv*, *Pleașa*, *Pleșu*. Dacă aceste nume nu provin din nume personale, ele se traduc tot prin „curătură”.

176.POGĂNEȘTI: Afluent al Begăi.

- ❖ Vezi adj. *pogănesc*, *-ească*: (Regional; în sintagma „pere pogănești” – varietate de pere nedefinită mai de aproape, pl. *pogănești*. Sau vezi *pogan* „afurisit, blestemat”¹⁷⁰).

177.POGĂNÍȘ: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Ohăbița – Cs., s. Delinești – Cs., s. Brebu – Cs., s. Zorlențu – Mare – Cs., s. Dezești – Cs., s. Remetea-Pogănici – Cs., s. Duleu – Cs., s. Valeapai – Cs., s. Vermeș – Cs., s. Cadăr – Tm., s. Blajova – Tm., s. Otvești – Tm., s. Icloda – Tm., s. Uliuc – Tm. (107 km).

- ❖ Vezi DLR, TOM VIII, 947, *pogănici*: 1. s. m. Băiat care mână vitele (la arat, în ciradă, la car); 2. S. (prin Transilvania; în forma *pogănici*) Car cu care merge mireasa la cununie; 3. s. n. (Regional) Bucată de fier prinsă pep grindeiul plugului, de care se agață cele două lanțuri de la cotigă; crucea plugului. Et. < bg. *pogonici*.

178.POGĂNÍȘ: Afl. (s) Săraz, afl. Glavița, afl. Bega, trece prin s. Pogănești – Tm. (7 km).

179.POTÓC-REMÉTEA: Afl. (d) Bega, trece prin s. Remetea-Mare – Tm. (8 km).

- ❖ De la s. *potoc* „pârâu mare cu curgere repede”, de origine slavă (cf. v. slav. *potokŭ* „torent”, bulg. *potok*

¹⁷⁰ DLR, Tom. VIII, p. 943.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

„pârâu”, rus. *potok* „fluviu, râu” și n. top. slav croat *Potok*, sârb. *Potočanje*, ucr. *Potok*, *Potočany*, ap. *Mikl.*, s. n.. *potoku*. (IORDAN, TOPONIMIA, 93) + entop. *Remetea*. (Remetea, Remetea Timișană, u. Temesremete, r. Timișoara, R. Banat. 1333 poss. *Remete* (Doc. Rom. C., b, III, 303), 1476 *Remethe* (Csánky, II, 60), 1723-1725 *Remeta* (Borovszky, Temés, 114), 1913 *Temesremete* (H.) (CORIOLAN, II, 759).

180.PUSTÍU: Afl. (s) Bega, trece prin s. Fărășești – Tm (10 km).

❖ De la subst. *pustiū*.

181.RÁDINA: Afl. Bega.

❖ De la s. reg. *radinǎ*: s. f. (Regional) 1. Răgălie; 2. Un mal cu radinǎ sau răgălie, adică cu rădăcini de salcii, plopi sau anini în care se adăpostește peștele. De la scr. *redina* (DLR, TOM IX, 11). Vezi și antrop. *radina* (IORDAN, DNFR, 385). Cf. și srb. *radin*, -a, -o adj. „harnic, silitor, sângrincios” și 1. cu valoare substantivală „femeie harnică” sau 2. valoare adjeczivală alături de subst. pčela „albină lucrătoare” (TOMICI, DSR, III)¹⁷¹.

182.RÁMNA: Afl. (d) Bistra, afl. Timiș.

❖ De la un mai vechi *Ravna* < v. slav. *ravĭnŭ* „plan neted” (IORDAN, TOPONIMIA, 132). „În afară de așezarea bănățeană *Ramna*, aflată la marginea dealurilor, pe care locuitorii din satele de pe înălțimile dealurilor aveau toate motivele să o numească astfel (cf. „loc șes”), în Banat mai există multe alte toponime derivate din această temă: *Ramna*, *Ramnele*, *Valea Ramna*, *Rămnicioara*,

---

¹⁷¹ DTB – R, p. 276.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

sau cu *-n-* asimilat, *Rămicioara*; *Rămniște*, apoi *Rămnești*, o etimologie populară dintr-o *Rămniște*, cu sens colectiv-local, *Ramniț*, *Ramnița* etc. Câteva dintre ele par să ateste existența unui apelativ topic românesc *ramnă* „loc așezat; șes.”¹⁷²

183.RÁSTOVA: Afl. (d) Bega, trece prin hotarul s. Remetea-Mare – Tm. (8 km).

❖ De la scr. *Hrastovaĉca* (<*hrast* „stajar” + suf. comp. *-ovaĉa*)¹⁷³.

184.RÁU: Afl. (s) Bega, trece prin s. Surduc – Tm., s. Traian Vuia – Tm.

❖ De la apel *râu*.

185.RÁUL ALB: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Feneș – Cs. (22 km).

❖ De la apel. *râu* + determ. adj.

186.RÁUL CRÁIULUI: Afl. (d) Timiș, trece prin hotarul s. Turnu Ruieni – Cs. (6 km).

❖ De la apel. *rău* + antrop. *Craiu* (G.).

187.RÉCAȘ: Pârâu din bazinul râului Bega. Omonim cu numele satului Recaș - Tm. Armag, u. Temesrékás, g. Rekasch, r. Timișoara R. Banat 1359 *Rycas* (Doc. Val., 141), 1443 *Rekas*, 1470 oppidum *Rekas* (Csánki, II, 19) 1723-1725 *Rikass* (Boroszky, Temes 113-4), 1828, 1851 *oppidum camerale Rékás* (Nagy, I, 374: Fényes), 1913 *Temesrékás* (H.) (CORIOLAN, DICT., 73).

❖ De la top. magh. *Rékas* < sl. *řeka* + suf. *-s* (KISS, DAS BANAT, 9)¹⁷⁴.

188.REMETEA: Pârâu; izvorăște din Cununa dealului Cornu și se varsă în Bistra la capul satului Bucova – Cs.

¹⁷² Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, p. 217.

¹⁷³ DTB – R, în „SCO”, nr. 7/2002, p. 282.

¹⁷⁴ DTB – R, în „SCO”, nr. 7/2002, p. 293.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

- ❖ Cf. magh. *remete* „pustnic, sihastru, călugăr” (IORADN, TOP. ROM., 245; GOICU, TERMENI CREȘTINI, p. 175-176)¹⁷⁵.

189.RÉPAȘ: Afl. (s) Chizdia, afl. Bega, trece prin s. Cuveșdia – Tm. (13 km).

- ❖ Etimologie necunoscută.

190.ROZÁLIA: Afl. (s) Zoldiana, afl. Bega, trece prin s. Gladna Română – Tm. (6 km).

- ❖ De la antrop. *Rozalia*.

191.RÚGI: Altă denumire pentru pârâul Toplița.

- ❖ În afara multor nume topice *Rugi, Rugete, Rugeți* etc., cu originea în fitonimul *rug* și colectivul acestuia *ruget, Rugi*, satul aflat la poalele colinelor din marginea Semenicului, ar putea avea originea în *rugă*, termenul pastoral („strungă” sau „impozit pastoral”)¹⁷⁶.

192.RÚSCA: Afl. (d) Bistra, afl. Timiș, trece prin s. Ruschița - Cs, s. Rusca Montană - Cs, s. Voislova – Cs. (21 km).

- ❖ De la s. *ruscă* „deal, râpă (cu pământ roșu); drum peste deal sau râpă” (DLR, t. IX, s. v. *ruscă* „despicătură, curmătură”) (ȘTEFĂNESCU, RUSCĂ, 521-524)¹⁷⁷. De la numele etnic *rusca* (= *rusa*). „Această echivalență onomastică este confirmată, după N. Iorga, *Revelații toponimice...*, p. 10-11, prin numeroase nume de locuri din aceeași regiune, care (Roșiorii de Vede) atestă prezența, pe vremuri a unei populații slave de nuanță rusească sau ucraineană: *Bloca Ruscă, Rusca Nemților*,

¹⁷⁵ DTB - R, p. 296.

¹⁷⁶ Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, p. 178.

¹⁷⁷ DTB -R, p. 324.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

Rusca de la cazan, Rusca-Duduița etc și a altor „ruști” mici¹⁷⁸.

193.SADOVÍȚA: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Sadova Nouă – Cs. (6 km).

❖ De la top. *Sadova* + suf. dim. *-ița*.

194.SĂRIȘ: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Sacoșu-Turcesc – Tm. (9 km).

❖ *Vezi Sarici* < *Saru* + suf. *-ici*.¹⁷⁹

195.SĂȘA: Afl. (s) Timiș, amonte confl. Ohaba (8 km).

❖ De la antrop. *Sașa*.

196.SĂLBĂGÉL: Afl. (s) Spaia, afl. Timiș, trece pe lângă s. Sălbăgel – Tm. (7 km). Satul are următoarele atestări: 141 *Zylwas*, 1690-1700 *Szilbacscl* (la Marsigli), 1717 *Sylbagie*, 1723 *Sylbasel*, sec. XVIII *Szilbasel* (Pesty, Krassó, II -2, 223 -4), 1828, 1851 *Syilvashely* (Nagy I, 184; Fényes)¹⁸⁰.

❖ Derivat diminutival toponimic în raport cu numele unei localități învecinate dispărute: *Sălbagi*, *Săldăbagi* + *-el* > *Săldăbăgel*, apoi prin sincopa celui de-al doilea *ă* > *Săldbăgel* și în sfârșit, prin dispariția lui *-d-* din grupul consonantic *-ldb-*, greu de pronunțat, *Sălbăgel*¹⁸¹.

197.SĂRĂZ: Afl. (d) Glavița, afl. Bega, trece prin s. Drinova – Tm., s. Jurești – Tm., s. Sărăzani – Tm., s. Săceni – Tm., s. Jupani – Tm. (26 km).

❖ *Vezi* antrop. *Saras* < ung. *száras* „lunguiet”¹⁸².

198.SCĂIUȘ: Afl. (s) Timișana, afl. Timiș, trece prin s. Scăiuș – Cs. (26 km).

Satul are următoarele atestări: 1637 *Zkeus*, 1673 *Askius*, 1690-1700 *Szkaus*, 1717 *Sigajusch*, 1723 *Kajus*, 1761 *Skajusch*, 1785 *Skeusch* (Pesty, Krasso II -2, 212-213), 1828, 1851 *Zzkejus* (Nagy I 185: Fényes)¹⁸³.

❖ De la subst. *scai* + suf. *-uș*.

¹⁷⁸ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 282.

¹⁷⁹ Iordan, *DNFR*, p. 405.

¹⁸⁰ Coriolan Suciu, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, II, p. 104.

¹⁸¹ Vasile Frățilă, *Contribuții lingvistice*, Timișoara, Ed. de vest, 1993, p. 177.

¹⁸² Iordan, *DNFR*, p. 405.

¹⁸³ Coriolan Suciu, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, II, p. 109.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

199.SCOĂRȚA: Afl. (d) Timiș, amonte confl. Radina (7 km).

- ❖ De la subst *scoarță* „coajă”, sau v. „loc unde s-a defrișat pădurea prin decojire”.

200.SÉBEȘ: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Borlova – Cs., s. Turnu Ruieni – Cs., s. Zervești – Cs., or. Caransebeș (30 km).

- ❖ De la magh. *sebeș* „iute, repede, grăbit”. *ș-* > *s* prin disimilarea lui *-ș* (cf., de pildă *soșea* < *șoșea* < *șosea*). Pentru altă posibilitate de interpretare, cf. *Dr.*, I, p. 40-41¹⁸⁴.

201.SEBEȘÉL: Afl. (d) Sebeș, afl. Timiș, trece la sud de s. Borlova – Cs.

- ❖ De la top. *Sebeș* + suf. dim. *-el*.

202.SECĂȘIȚA: Afl. (d) Bega, trece prin hotarul s. Secaș – Tm. (12 km).

- ❖ De la entop. *Secaș* + suf. diminutival *-ița*.

203.SEMENÍC: Afl. (d) Timiș, se varsă în lacul Trei Ape – Cs. (9 km).

- ❖ De la numele plantei *siminoc*.

204.SÉCUL: Afl. (s) Timiș, amonte confl. Sohodol (7 km).

- ❖ De la adj. *sec*.

205.SÉCUL: Afl. (s) Timiș, amonte confl. Valea satului (12 km).

206.SÉMNIȚA: Afl. (s) Moravița, afl. Timiș, trece prin s. Lățunaș – Cs., s. Jamu Mare – Cs., s. Gherman – Cs. (23 km).

- ❖ Etimologie necunoscută.

207.SÍCSO: Afl. (d) Apa Mare, afl. Bega, trece prin s. Mailat – Ar., s. Gelu – Tm., s. Satchinez – Tm. (15 km).

- ❖ Etimologie necunoscută.

208.SILÁGIU: Afl. (s) Șurgani, afl. Timiș (7 km). Silagiu. Sat înglobat orașului Buziaș, se învecinează cu Izgar, Nițchidorf, Bacova, Buziaș, Sacoșu–Mare.

¹⁸⁴ Iorgu Iordan, *Toponomia românească*, p. 213.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

1462 *Zylas*; 1717 *Sillage*; 1723 *Syllascha*; 1828 *Szilass*; 1851 *Szilas*, *Szilagy*; 1913 *Nagyszilas*.

❖ De la ung. *szil* "ulm" + suf. col. *-agy*.

209.SLÁTINA: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Slatina Timiș – Cs. (13 km).

❖ De la apelativul *slatină* „izvor de apă (minerală) sărată; saramură” (DEX, 994).

210.SLÁTINA: Afl. (d) Sebeș, afl. Timiș, trece prin s. Turnu Ruieni – Cs.

211.SLÁTINA: Afl. (d) Apa Mare, afl. Bega, trece prin s. Tisa Nouă – Ar., s. Mănăștur – Ar., s. Bărateaz – Tm.

212.SLÁTINA: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Crivina – Tm., s. Criciova – Tm.

213.SLĂVÉNI: Afl. (d) Spaia, afl. Timiș, trece prin s. Zorile – Cs, s. Sălbăgel – Tm. (10 km).

❖ De la top. *Slava* + suf. colectiv. *-eni*¹⁸⁵.

214.SMÍDA: Afl. (d) Bârzava, afl. Timiș, amonte confl. Fizeș (12 km).

❖ Vezi s. reg. *smiđiș* (s.n.) (Prin nordul Banatului) "Tufiș des (într-o pădure)" < s. *smidă* "desiș în pădure, format din tufișuri de mărăcini, de zmeură, de mure, etc." + suf. *-iș*. Iordan (TOPONIMIA , 61) discută termenul *smirdă* "loc de pădure tânără, crescută în locul unei păduri arse" în cadrul articolului: *Toponimice care evocă natura terenului aparținând localității respective sau aflat în apropierea ei*.

215.SOHODÓL: Afl.(s) Timiș, amonte confl. Doman (6 km).

❖ În dicționarul lui T. Porucic este consemnat termenul entopic românesc *suhodol* „vale lipsită de ape

¹⁸⁵ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 460.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

curgătoare și de izvoare bogate”. *Suhodol* - sinonim perfect cu *Valea Seacă*¹⁸⁶.

216.SPĂIA: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Găvojdia – Tm.

❖ De la subst. reg. *spăiia* „boierul”. Vezi și hipocoristicul *Spaia* < ucr. *Spaiuc*, srb. *Spaici*¹⁸⁷.

217.SPĂICI: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Găvojdia – Tm. (17 km).

❖ De la antrop. srb. *Spaici*.

218.STÁNOVIT: Afl. (d) Miniș, afl. Bega, trece prin s. Rădmănești – Tm. (8 km).

❖ Etimologie necunoscută.

219.STĂLPUL: Afl. (d) Bega, amonte confl. Pârâul Mare (8 km).

❖ De la subst. *stâlp*.(m. art. hot.).

220.STÓICONIC. Afl. (d) Bârzava, afl. Timiș, trece prin hotarul s. Șoșdea – Cs. (7 km).

❖ De la antrop. *Stoiconiĉ*.

221.STRAHÉI: Afl. (d) Bistra, afl. Timiș, amonte confl. Ieruga (6 km).

❖ Etimologie necunoscută.

222.SÚDRIAȘ: Afl. (s) Timișana, afl. Timiș, trec eprin s. Honorici – Tm, s. Victor Vlad Delamarina – Tm. (16 km).

❖ Etimologie necunoscută.

223.SURDÚC: Afl. (s) Apa Mare, afl. Bega, trece prin s. Dudeștii Noi – Tm. (16 km).

❖ De la subst. *surduc* „văgăună de munte râpoasă și pietroasă” (Tiktin, care se gândește, împreună cu L. Șăineanu, la o origine turcească, invocă totuși și sârb. *surduk*; toponimia arată însă că nu poate fi vorba de un

¹⁸⁶ Vasile Simionese, *Hidronime cu aspect slav create de români* (II), în AUT, Seria Științe filologice, XV, 1977, p. 169. Vezi și V. Frățilă, *Lexicologie și toponimie românească*, p. 171.

¹⁸⁷ Jordan, *DNFR*, p. 421.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

împrumut turcesc, ci de unul maghiar, și anume *szurdok* „trecătoare, defileu (în munți)” cum propune Kisch, I, p. 671); Surduc „vale râpoasă și foarte stâncoasă” (Por., p. 32)¹⁸⁸.

224.ȘERBÉNI: Afl. (s) Bega, trece prin s. Povârgina – Tm., s. Răchita – Tm. (14 km).

❖ De la antrop. colectiv *Șerbeni* < *Șerban*.

225.ȘÓPOT: Afl. (s) Bega, trece prin s. Brănești și s. Bătești – Tm. (5 km).

❖ Din v. slav. *šipotŭ* (*šipŭtŭ*) „susurratio, susurrus” a ieșit (prin faza intermediară *șepot*) format *șipot*, care astăzi este, se pare, general, dacoromânească. Spre a ajunge la *șopot*, existent la mai toți ceilalți români (arom. *șopot*, megl. *șopot*, istrorom. *șopot*), limba a avut mai multe căi de urmat, și anume: 1. *i* s-a pronunțat *î*, din cauza lui *ș* precedent (cf. megl. *șopot*, al cărui *o*, prin asimilare la *o* (și *p*) următor(i)); 2. *șipot* a dat naștere verbului *șipoti*, care a devenit *șopoti*, în urma transformării fonetice semnalate sub 1, și a influențat după aceea asupra temei lui însuși, prefăcând-o în *șopot*. Este preferabilă ultima explicație, pentru motivul că, la verb, *i* a fost neaccentuat și astfel a putut suferi mai lesne influența asimilatoare a lui *o* (și *p*) următor(i). Prezența lui *o* în prima silabă a acestui cuvânt, atât la românii din afara granițelor noastre politice, cât și la cei din țară (cel puțin în toponimie), arată că fenomenul trebuie să fie foarte vechi. *DE* are *șopot* „șoaptă, murmur, susur” pentru care trimite la bulg. *šepot* și ucr. *šopot*. Cu sensurile date

¹⁸⁸ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 131.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

acolo, cuvântul nostru este, cred, un postverbal de la *a șopotii*, așadar, o creație românească și relativ recentă¹⁸⁹.

226.ȘTIÚCA: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Știuca – Tm. (13 km).

❖ De la subst. *știuca*.

227.ȘÚCU: Afl. (s) Bistra Mărului, trece prin s. Poiana Mărului - Cs. (16 km).

❖ De la subst. *șuc* (Regional) „întăritură care se face la malul unui râu pentru a nu se surpa din cauza apei” < germ. Schuh¹⁹⁰.

228.ȘURGÁNI: Afl. (s) Timiș, trece prin or. Buziaș- Tm., s. Chevereș – Tm. (31 km).

❖ Vezi *șurgău* „pârâu de munte” (Costâna – Suceava) cf. Ciurgău¹⁹¹.

229.TÁPIA: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Tapia – Tm. (12 km.). Omonim cu numele localității Tapia. Coriolann Suciu amintește ca primă arestare numirea dacoromană, *Tapae*, *Tapia*. 1761 *Tapia* (pe hartă) (Pesty, Krasso II -2 237), 1828 *Tapia*, *Tapna* (Nagy I 185), 1851 *Tápia* (Fényes)¹⁹².

❖ A fost apropiat de C. Giurăscu (*Istoria românilor*, I, București, 1942, p. 114) de numele de localitate *Tapae*, locul celebrei bătălii dintre daci și romani (*TILR*, II, p. 360; Vraciu, 177). Cât privește originea anticului *Tapai*, *Tapae*, Dan Slușanchi („România pitorească”, nr. 5 (197), mai 1988, p. 17), îl raportează la indoeur. **tok^wai* cu semnificația „izvoare(le), pâraie(le), comparându-l cu iranicul *taka* „pârâu” (din Avesta) și v. sl. *tokŭ* „fir de apă, pârâu”: limba dacilor schimba pe *o* scurt indoeur, în *a* scurt și tindea să schimbe pe *k^w* (vezi și lat. *q^u*) în *p*

¹⁸⁹ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 355.

¹⁹⁰ *DA*, Tom.XI, I, p. 240.

¹⁹¹ *DA*, Tom XI, I, p. 256.

¹⁹² Coriolan Suciu, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, II, p. 180.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

(înainte de *a* și *o*). Confer. *Karpa-ta* și lat. *aqua*, *quattor* > *apă*, *patru*¹⁹³.

230.TĂU: Afl. (s) Pogăniș, afl. Timiș, trece prin s. Târnova – Cs., s. Soceni – Cs., s. Ezeriș – Cs., s. Fârliug – Cs. (27 km).

❖ De la subst. *tău* „iaz, heleșteu, băltoacă, mocirloasă”¹⁹⁴.

231.TEMEȘIȚ: Afl. (s) Bega, trece prin s. Iosifalău – Tm.

❖ Etimologie necunoscută.

232.TERÉGOVA: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Teregova – Cs. (16 km).

❖ Toponimul acesta este considerat toponim de origine slavă pentru partea sa finală identică cu cele ale atâtor altor nume topice derivate cu suf. slv. *-ov(a)*. Tema însă nu prea se știe ce înseamnă. Presupunerea unui inițial *Târgova, încât *Teregova* să fi însemnat cam același lucru cu *Târgoviște*, nu are un temei, chiar dacă admitem o deformare a toponimului de documentele maghiare, des întâlnită în toponimia Banatului. O asemenea aserțiune este infirmată chiar de documentele privitoare la așezarea *Teregova*. Prima consemnare documentară datează din anul 1447; cf. *Twreguba*, dar peste un secol *Thwrygowa*. După această dată, în partea finală, nu mai apare *-b-*, ci regulat *-v-*, numele păstrându-și consecvent aspectul slav. În pronunția unor localnici, numele așezării a fost auzit *Ćeregova* sau cu *o* delabializat, *Ćéréguva*; mai clar apare partea finală închisă spre *-u-*, când este vorba de numele unui loc dintre pâraiele *Teregova* și *Teregovița*, *Întrăćeregúovi*,

¹⁹³ Vasile Frățilă, *Studii de toponimie și dialectologie*, Timișoara, Ed. Excelsior Art, 2002, p. 42.

¹⁹⁴ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 78.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

cu un *u* deschis spre *o*, fenomen fonetic auzit și la Borlova, de exemplu, în *muonće* (=munte)¹⁹⁵.

233. TÍMIȘ: Râu – afluent al Dunării pe teritoriul Iugoslaviei, 339, 7 km (dintre care 241 pe teritoriul României), izvorăște din Munții Semenicului, trece prin Caransebeș și Lugoj și drenează Câmpia Banatului.

- ❖ *Timișul* aparține familiei de hidronime din care mai fac parte tot de la dreapta **ti*, dar cu lărgire *-m-*, *Timac(h)us* și *Timavus*, iar la dreapta **tă* (<p.i-e **te-* față de **t-i-*) **Tam-essa* (>*Thames*) (Dan Slușanchi, *Tisa-Timiș-Prahova*, în *Studii de tracologie*, I, București, 1976, p. 155). Referindu-se la forma *Pa-thissus*, în cazul în care nu este cumva o greșeală pentru *Pathiscus*, spune D. Slușanchi, *lucr. cit.*, p. 155, aceasta poate să fi fost denumirea locală a ținutului mlăștinos care alcătua valea râului (deci este vorba de un transfer de nume al regiunii asupra apei, cf. srb. *Po-tisie*, la Vl. Georgiev, *Introduzione...*, p. 360). Cât privește apariția lui *Pa-* în toponimul antic *Pathissus*, Dan Slușanchi o corelează cu denumirile localităților *Patavissa* (apoi *Potaissa*, azi Turda), aflată la confluența Arieșului cu Mureșul, *Patavium* (azi Padova), situată într-un teren cu bălți și mlaștini și *Patavio* (sau *P(o)etovio*, astăzi *Ptuî*), la ieșirea Drivei din câmpie. Cele trei toponime sunt explicate prin *Pa-tav-* și sufixele secundare (*-issa*, *-ium*, *-io(n)*), pornind de la derivatul **tăb-* (>**thab*, cf. lat. *tabes* [„scursoare, baltă, lichid” – n. n. V.F.]) al radicalului indoeuropean **tă-* „a se scurge”; prefixul, radicalul și evoluția *b > v* le sunt comune tuturor,

¹⁹⁵ Emil Petrovici, *Studii de dialectologie și toponimie*, p. 222.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

sufixarea secundară și evoluția ulterioară ținând de vicisitudinile lingvistice ale fiecărei zone în parte. De aceste trei toponime se leagă denumirile *Pathissus* și *Pa(r)tiscus*, care fac posibilă întredederea unei evoluții timpurii a numelui Tisei. Etimologia propusă de Vl. Georgiev (*Tibisia* > **Ti(v)isia* > *Tisia*) ar putea fi reîntemeiată, spune Dan Slușanchi, *lucr. cit.*, p. 158, printr-un interemdiar „panonic”, mai ales în ceea ce privește schimbarea genului, în sensul că etimonul primar dacic al numelui *Tisei* (*Tibisia > *Tiwisia > *Tisia*) pe fâșia superioară a cursului acestui râu pe unde par a fi pătruns și toponimele în *Pa-*: *Patavissa* și *Paralissum*, jaloane aflate către limita ulterioarei provincii romane. Generalizarea numelui *Tisia* (*Titza*, *Tiza*, *Tisa*) pentru tot cursul râului, în opoziție cu fostul ei afluent *Timisis*, trebuie considerată relativ târzie. În concordanță cu aria toponimelor în *Pa-*, tratamentul aparte – „panonic” – al numelui *Tisei* (*b > *w > Ø, -*s*-feminin) contrastează cu cel dacic al afluenților ei: aceștia prezintă toți fenomenul **si(o)-* > -*eș/-iș*, doi (Someș, Mureș) cunosc transformarea *a* > *o* (paralelă cu cea din toponimele *Patavissa* > *Potaissa*, *Paralissum* > *Porolissum*), iar unul singur (*Timiș*), întâlnit însă în cel puțin alte trei zone, prezintă fenomenul dacic *b/m*, analog cu alternanța atipică albaneză *m/mb/b*¹⁹⁶.

234. TIMIȘĂNA: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Scăiuș – Cs, s. Dragomirești – Tm, s. Oloșag – Tm, s. Boldur – Tm, s. Căpăt - Tm, s. Racovița – Tm, s. Hitiaș – Tm. (31 km).

¹⁹⁶ Vasile Frățilă, *Studii de toponimie și dialectologie*, Timișoara, Ed. Excelsior Art, 2002, p. 15-17.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

❖ De la hidronimul *Timiș* + suf. *-ana* (< *-eana*).

235. TIMIȘĂȚ: Canal între Timiș și Bega, trece prin s. Grăniceri - Tm., s. Cruceeni - Tm., s. Foeni - Tm. (24 km).

❖ Etimologie necunoscută.

236. TIMIȘÉL: Afl. (d) Bega, trece prin s. Mănăștiur - Tm. (11 km).

❖ De la top. *Timiș* + suf. dim. *-el*.

237. TÍMIȘU MORT: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Pădureni - Tm., s. Jebel - Tm., s. Obad- Tm, s. Ciacova - Tm.

❖ De la hidronimul *Timiș* + determinantul adjectival.

238. TOPÍLA: Afl. (s) Timiș (12 km), amonte confl. Cinca.

❖ De la antrop. *Topilă* sau vezi numele topic *Topila*, *Topilele* < apel. *topilă* „baltă în care se topește cânepa”¹⁹⁷.

239. TÓPLA: Afl. (d) Bega, trece prin s. Topla - Tm., s. Remetea-Luncani - Tm. (14 km.).

❖ De la subst. *topla* < slav. *toplŭ* „cald” (cf. n. top. slov; sârb. *Topla*, slov., croat., bulg. *Toplitsa*, sârb. *Topličani*, ap. Mikl., s. v. *toplŭ*). Aceeași temă, se pare, dar cu semnificație diferită, există în *Topila* (cu Paleșul) (Huș), *Topilea* (Tei), *Topilele* (Bz, Paș), *Dealul Topilelor* și *Pârâul Topilelor* (Paș; Mat. P. 58), pentru care să se compare *topilă* „loc în apă unde se topește inul sau cânepa” (Tiktin). G. Weigand este sigur că-i vorba de același radical ca în *topi* < slav. *topiti* „a muia, a topi”, de unde bulg. *topilo* > rom. *topilă* „loc unde se pune cânepa la topit”. Dar alături de *topiti* menționat aici și pe care Miklosich, *Etym. Wb. D. slav. Sprachen*, p. 352 îl pune împreună cu *teplŭ*, *toplŭ* „cald” (s. v. *tep-*), unele

¹⁹⁷ Jordan, *DNFR*, p. 458.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

idioame slave posedă încă un *topiti*, având înțelesul „a cufunda (în apă)”. Cred că rom. *topilă* provine de la acesta din urmă (cf. sensuri ca „adâncimea apei”, „loc adânc într-o apă”, „a muia”, „umed”, date de Miklosich pentru unele cuvinte slave din familia celui de-al doilea *topiti* și care se leagă mai strâns de a lui *topilă* „loc adânc într-o apă, unde se vâra cânepa sau inul, spre a se înmuia”: apa trebuie să le acopere complet, adică să le „inunde”, căci altfel putrezirea nu-i posibilă)¹⁹⁸.

240. TÓPLIȚA: Afl. (s) Măcicaș, afl. Timiș, curge între satele Cornuțel și Păltiniș – Cs. (9 km).

❖ De la top. *Topla* + suf. dim *-ița*.

241. TRĂMNIC: Afl. (d) timiș (10 km), amonte confl. Valea Mică.

❖ De la apel. *vale* + top. *Tramnic* (G), probabil cu asimilarea lui *v* la *m* (cf. *pimniță* < *pivniță*); toponim de origine slavă, mai exact sârbească < srb. *travnik* (atestat și ca top. *Trávik*) „Wiese”, Kajkov; *trávník* „pratura” (= luncă, livadă), slv. *travnik*, ceh. *travnik* (Joseph Schütz, *Die geographische Terminologie der Serbkrotischen*, p. 57).

242. ȚÉROVA: Afl. (d) Bârzava, afl. Timiș, trece prin s. Țerova –Cs., or. Reșița (15 km). Sat înglobat orașului Reșița, R. Banat. 1433 *Cherova*, 1597 *due Czerova*, 1717 *Zerobó*, 1716-1723 *Zerhova*, 1779 *Zerchova* (Pesty, Krassó II -1 117 -8), 1828, 1851 *Czerova* (Nagy, I, 181; Fényes), 1913 *Krassócsér* (H).¹⁹⁹ v. și PETROVICI, STUDII, 146.

❖ De la subst. *tser* „ulm” + suf. *-ova*.

243. ÚNU: Afl. (d) Behela, afl. Bega, trece prin estul s. Giarmata – Tm. (8 km).

¹⁹⁸ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 111-112.

¹⁹⁹ Coriolan Suci, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, II, p. 212.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

❖ De la numeralul cardinal *unu*.

244. URZICĂRI: Afl. (d) Timiș (7 km.), amonte confl. Vâna Seacă.

❖ De la subst. *urzica* + suf. *-ar* (pl.).

245. VÁLEA ÁPEI: Afl. (d) Pământ Alb, afl. Apa Mare, afl. Bega, trece prin hoatarul s. Variaș – Tm. (8 km).

❖ De la apel. *vale* + s. *apă* (G.).

246. VÁLEA ARDELÉNILOR: afl. (s) Apa Mare, afl. Bega, trece prin c. Vinga – Ar. (14 km).

❖ De la apel. *vale* + subst. *ardelean* (pl. art. hot. G.)

247. VÁLEA CÁRPENILOR: Afl. (s) Bega, trece pe la vest de s. Breazova – Tm. (6 km).

❖ De la apel. *vale* + s. *carpen* (G.).

248. VÁLEA CĂRĂȘIȚA: Afl. Bega, trece prin hotarul s. Recaș – Tm. (10 km).

❖ De la apel. *vale* + s. dim. *Cărășița* < top. *Caraș* + suf dim. *-ița*.

249. VÁLEA DÓSULUI: Afluent al Begăi.

❖ De la apel. *vale* + apel. *dos* „versant nordic” (G.).

250. VÁLEA GRĂDÍNILOR: Afl. (s) Vâna Mare, afl. Canal Lanca Birda, afl. Timiș.

❖ De la apel. *vale* + subst. *grădină* (pl. articulat, G.)

251. VÁLEA LÁCULUI: Afluent al Begăi.

❖ De la apel. *vale* + apel. *lac* (G.).

252. VÁLEA LÚPULUI: Afl. (s) Bistra, afl. Timiș (6 km).

❖ De la apel. *vale* + subst. com. *lup* (G.).

253. VÁLEA MÁRE: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Poiana – Cs. (15 km).

❖ De la apel. *vale* + adj. *mare*.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

254. VÁLEA MÁRE: Afl. (s) Bârzava, afl. Timiș, trece prin or. Reșița.

❖ De la apel. *vale* + determ. adj. *mare*.

255. VÁLEA MÁRE: Afl. (s) Bega, trece pe lângă s. Poieni – Tm. (11 km.). De la apel. *vale* + determ. adj.

256. VÁLEA MÁȚEI: Afluent (s) Timiș, trece prin s. Poiana – Cs. (15 km).

❖ De la apel. *vale* + subst. *măță* (G.).

257. VÁLEA MÍCĂ: Afl. (d) Timiș (7 km), amonte confl. Secul.

❖ De la apel. *vale* + adj. *mică*.

258. VÁLEA PÓPII: Afl. (s) Pogăniș (5 km), afl. Timiș.

❖ De la apel. *vale* + s. *popă* (G.).

259. VÁLEA SÁTULUI: Afl. (s) Timiș (8 km), amonte confl. Lanca-Birda.

❖ De la apel. *vale* + subst. *sat* (G.).

260. VÁLEA RÁPELOR: Altă denumire pentru pârâul Petroșnița. Afl. (s) Timiș, trece prin s. Petroșnița – Cs. (9 km).

❖ De la apel. *vale* + apel. *râpă* (pl., G.).

261. VÁLEA SECĂNEÁSCĂ: Afl. (s) Măcicaș, afl. Timiș, trece prin s. Ohaba Mâtnic – Cs., s. Copăceni – Cs., s. Sacu – Cs.

❖ De la apel. *vale* + determ. adj. *secănească* (< *săcănească* < top. *Sacu* + suf. *-ean (-an)* + suf. *-escu* (f.).

262. VÁLEA STRÚGURULUI: Afl. (d) Timiș (8 km).

❖ De la apel. *vale* + subst. *strugure* (G.).

263. VÁLEA ȘTÉFII: Afl. (d) Timiș (8 km).

❖ De la apel. *vale* + hipocoristicul *Ștef* (G.).

264. VÁLEA ȚIGÁNULUI: Afl. (d) Bega, trece prin hotatul s. Izvin – Tm. (29 km).

❖ De la apel. *vale* + s. *țigan* (G.).

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

265.VÁLEA VÍLOR: Afl. (s) Slatina, afl. Apa mare, afl. Bega, trece prin s. Cruceni – Tm. (12 km).

❖ De la apel. *vale* + s. *vie* (G., pl.).

266.VĂDÁNA: Afl. (s) Bega, trece prin s. Baloșești – Tm., s. Jupânești – Tm., s. Brănești – Tm., s. Bătești – Tm. (16 km).

❖ De la antrop. *Vădana* < adj. *vădană* „văduvă”.

267.VĂÍȚA: Afl. (d) Moravița, afl. Timiș, trece prin s. Percosova – Tm. (7 km).

❖ De la apel. *vale* + suf. dim. *-ița*.

268.VĂLIȘÓRU: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Constantin Daicoviciu – Cs.

❖ De la apel. *vale* + suf. dim. *-ișoru* (<*ișoara*).

269.VÁNA CIÚREI: Afluent al Begăi.

❖ De la apelativul *vâna* + *Ciurei* (G.) (< antrop. *Ciura* (DOR, 242, s. v. *ciur*; IORDAN, DNFR, 132) sau s. *ciur* „izvor” + suf. top. *-a*)²⁰⁰.

270.VÁNA MÁRE: Afl. (s) Timiș, trece prin s. Sacu – Cs., (14 km).

❖ De la apel. *vână* + adj. *mare*.

271.VÁNA MÁRE: Afl. (d) Lanca Birda, afl. Timiș, trece prin s. Iosif – Tm. (24 km).

❖ De la apel. *vână* + adj. *mare*.

272.VÁNA OHÁBA: Alt nume pentru Vâna Secănească.

❖ De la apel. *vână* + top. *Ohaba*.

273.VÁNA RÓȘIE: Afl. (d) Timișu Mort, afl. Timiș, trece prin s. Macedonia – Tm.

❖ De la apel. *vână* + adj. *roșie*.

---

²⁰⁰ DTB, II, p. 72.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

274.VÂNA ȘERBÉNILOR: Afl. (d) Pădureni, afl. Bega, trece prin s. Povârgina – Tm., s. Răchita – Tm.

- ❖ De la apel. *vale* + determ. *șerbenilor* (<antrop. *Șerban* (G.).

275.VÂRCIORÓVA: Afluent (d) al Bolvașniței, afluent (d) al Timișului – Cs. (13 km).

- ❖ Despre acest toponim discută Vasile Ioniță în lucrarea sa, *Nume de locuri din Banat*²⁰¹: „*Satul Vârciorova din Valea Timișului, ca și celelalte omonime ale sale (Vârciorova, fost sat în Mehedinți, apoi două pâraie și o pădure), are neîndoielnic, un nume slav, chiar dacă tema toponimului este diminutivul românesc vârfciior sau apelativul topic vârciolog, vârciorog „vârtej, vâltoare”. În primul caz, toponimul ar fi o formație hibridă alcătuită dintr-un apelativ românesc cu sufix slav, tip de formație cu care nu toți cercetătorii sunt de acord, deși realitatea toponimiei Banatului oferă exemple sigure în acest sens. În cel de-al doilea caz, ne găsim în fața unei adaptări a unui termen românesc după modelul formațiilor slave, modalitate frecventă în toponimia oricăror popoare: cei care preiau un nume topic de la cei care l-au creat îl adaptează, inerent și firesc, conform sistemului fonetic și gramatical al limbii lor. Dar și într-o situație și în cealaltă, nici sufixarea și nici adaptarea nu au putut fi făcute radical de români, ci de vorbitorii unor graiuri slave, bilingvi în același timp, adică și cunoscători ai limbii române. Într-un articol despre toponimul **Vârciorova** (din care am citat*

---

²⁰¹ Vasile Ioniță, *Nume de locuri din Banat*, Editura Facla, Timișoara, 1982, p. 25.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

cele două păreri de mai înainte), Emil Petrovici este de părere că numele topic **Vârciorova** are o origine sud-slavică și că provine dintr-un **vrčari** „olar”, formă care „a existat atât în graiurile slave din vestul României (...), cât și în graiul slav răspândit mai spre răsărit”. E. Petrovici nu avea cunoștință de dubletul **Grinceru** (**Grînșeřu**) aflat în hotarul Vârciorovei, nume topic care întărește presupunerea sa, căci tema acestuia este tot un nume slav (cf. scr. **grnčar**, blg. **grănčar**) cu același sens: „olar”. Amândouă nume de locuri, atât cel provenit de la **vrčari**, cât și cel cu tema **grnčar** sau **grănčar**, sunt reflexe ale oronimului **Olaru**, aflat nu departe de vatra satului **Vârciorova**.

276. VÉRDEA: Afl. (d) Săraz, afl. Timiș, trece prin hotarul s. Jupani – Tm. (8 km).

- ❖ Iordan amintește acest toponim la capitolul intitulat *Nume topice care arată o însușire a locului*²⁰². De la adj. *verde* (substantivizat prin articulare cu art. hot. *a*)

277. VÍZMA: Afl. (d) Miniș, afl. Bega, trece prin s. Vizma – Tm. (11 km).

- ❖ Etimologie necunoscută.

278. VÓRNIC: Afl. (d) Bârzava, afl. Timiș, trece prin s. Ramna – Cs. (13 km).

- ❖ De la antrop. *Vornic* < subst. *vornic* 1. „(odinioară) nume dat la diverși slujbași ai statului; 2. primar de sat; 3. însoțitor al mirilor (Tiktin)²⁰³.

279. VÚCOVA: Afl. Șurgani, afl. Timiș, trece prin s. Vucova – Tm. Satul *Vucova* are următoarele atestări: 1717 *Vukovo*, 1723-1725 *Wakova* (Borovszky, Temeș, 118), 1828, 1851 *Vukova* (Nagy, I, 379); Fényés²⁰⁴.

²⁰² Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 131.

²⁰³ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, p. 212.

²⁰⁴ Coriolan Suci, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, II, p. 258.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

❖ De la subst. antrop. *Vuk* + suf. *-ova*.

280. ZIDILÉASCA: Afl. (d) Bega, trece prin or. Făget – Tm.

❖ De la antrop. *Zidil* + suf. *-easca*.

281. ZOLDIÁNA: Afl. (s) Râu, afl. Glavița, afl. Bega, trece prin s. Zolt – Tm., s. Gladna Română – Tm., s. Gladna Montană – Tm., s. Firdea – Tm. (8 km).

❖ Etimologie necunoscută.

282. ZOPÁNA: Afl. (s) Bega, trece prin s. Dumbrava – Tm. (10 km).

❖ Etimologie necunoscută.

283. ZLÁGNA: Afl. (d) Timiș, trece prin s. Zlagna – Cs., or. Caransebeș – Cs. (13 km).

CONLUZII

Lucrarea pe care v-o propunem este o contribuție adusă studierii toponimiei din Banat și în particular hidronimiei din bazinele celor mai importante râuri din această regiune a României. Ne referim aici la numele de izvoare, pâraie sau văi care formează bazinul hidrografic al Timișului și al Begăi.

Prima parte a lucrării a urmărit, definirea hidronimiei și câteva discuții teoretice legate de locul ei în cadrul onomasticii. Am continuat apoi cu o descriere hidrografică a celor două bazine, precum și cu o scurtă prezentare

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

geografică a Banatului. Sunt prezentate, de asemenea, câteva hărți cu bazinele hidrografice ale României. Urmează câteva referiri la hidronimele slave de pe teritoriul României și, implicit, al Banatului. Sunt apoi clasificate hidronimele din punct de vedere semantic și tipologic.

Partea dedicată interpretării hidronimelor conține 283 de termeni înregistrați în *Atlasul cadastral al României*, volumul al II-lea, (care se referă la bazinele hidrografice ale celor două râuri) și în hărțile hidrografice ale județelor Timiș și Caraș-Severin (*Hărți hidrografice, Scara 1:200.000. Elaborate de Institutul de geodezie, fotogrammetrie, cartografie și organizarea teritoriului și Institutul de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor. Hărți în proiecție stereografică 1971. Nivel de referință – Marea Baltică. Executat original de editare și tipărit la I.G.F.C.O.T. în 1979-1980. Editat și tematica – Consiliul național al apelor.*). Fiecare hidronim are dedicat un articol în care este specificat accentul corect, lungimea, afluenții, partea de confluență (stânga sau dreapta), localitățile pe care le traversează și interpretarea etimologică. Instrumente foarte utile în acest sens au fost *Dicționarul toponimic al Banatului* de Vasile Frățilă, Viorica Goicu, Rodica Suflețel, *Toponimia românească* de Iorgu Iordan, *Nume de locuri din Banat* de Vasile Ioniță, *Studii de dialectologie și toponimie* de Emil Petrovici și *Dicționarul numelor de familie românești* de Iorgu Iordan.

Informațiile culese de noi din cele mai importante lucrări de specialitate pot fi considerate un mic aport la cunoașterea toponimiei din această regiune și un început pentru un studiu mai aprofundat al hidronimelor din tot teritoriul Banatului.

BIBLIOGRAFIE

1. Bizerea, Marius, *Toponimice dace și romane în SE Banatului*, în *Lucrările simpozionului de toponimie*, București, 1972.
2. Bolocan, Gheorghe, *Stratificarea în toponimie*, în LR, 24, nr.6, 1975, p. 583-588.
3. Ion Conea, *Monografia geografică a RPR*; București, EA, 1960, cap. *Toponimia geografică*.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

4. Dragomir, Silviu, *Banatul românesc*, Timișoara, Ed. Augusta, 1999, Ediție îngrijită de Viorica Goicu.
5. Ehrler, Johann Jakob, *Banatul de la origini până acum (1774)*, Timișoara, Ed. Facla, 1982. Prefață, traducere și note de Costin Feneșan.
6. Florea, Viorica, *Cum au luat naștere numele românești de ape*, în *Lucrările Simpozionului de toponimie*, București, iunie – 1972, București, 1975.
7. Franga, Liviu, *Pe marginea unor hidronime din Dacia*, I-II, „Studii și cercetări lingvistice”, an XXXII, nr. 5, p. 487-498, 1981 și nr. 6, p. 621-636, 1981.
8. Frățilă, Vasile, *Contribuții lingvistice*, Timișoara, Editura de vest, 1993.
9. Frățilă, Vasile, *Cercetări de onomastică și dialectologie*, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2004, p. 187, recenzie - Micea Ciubotaru, *Oronimia și hidronimia din bazinul superior al Bârladului*, Casa Editorială Demiurg, Iași 2001.
10. Frățilă, Vasile, *Nume de locuri din Banat formate cu sufixul -ov* în *Contribuții lingvistice*, Timișoara, Ed. de Vest, , 1993.
11. Frățilă, Vasile, *Lexicologie și toponimie românească*, Timișoara, Ed. Facla, 1987.
12. Frățilă, Vasile, *Studii de toponimie și dialectologie*, Timișoara, Ed. Excelsior Art, 2002.
13. Frățilă, Vasile, *Probleme de dialectologie română*, Timișoara, TUT., 1987.
14. Frățilă, Vasile, recenzie: Duridanov, Ivan, *Die Hydronymie des Vardarsystems als Geschichtsquelle*, (Slawische Forschungen, Band 17), Böhlau-Verlag, Köln – Wien, 1975; (varianta germană în „Namenkundliche Infomationen”, nr.35, Leipzig, 1979, p. 56-62; varianta franceză în „Revue Roumaine de Linguistique”, tome XXVII, 1983, nr.4,

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beș

- p. 353-358) și în *Cercetări de onomastică și dialectologie*, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2004, p. 124
15. Goicu, Viorica, Suflețel, Rodica, *Toponime în -ești și -on' în Banat*, în LR, XXIX, 1980, 1. p. 53-59.
  16. Griselini, Francisc, *Istoria Banatului Timișan*, Traducere din limba germană de Nicolae Bolocan, București, Tipografiile Române Unite, 1926.
  17. Homorodean, Mircea, *Vechea vatră a Sarmizegetusei în lumina toponimiei*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1980.
  18. Ioniță, Vasile, *Nume de locuri din Banat*, Timișoara, Ed. Facla, 1982.
  19. Iordan, Iorgu, *Nume de locuri românești în Republica Populară Română*, vol. I, București, Ed. Academiei, 1952.
  20. Iordan, Iorgu, *Toponimia românească*, București, Ed. Academiei R.P.R., 1963.
  21. Iordan, Ion, Gâștescu, Petre, Oancea D.,I., *Indicatorul localităților din România*, București, Ed. Academiei, 1974.
  22. Lotreanu, Ion, *Monografia Banatului*, vol. I, *Situația geografică. Locuitorii. Comunele*. Timișoara, Institutul de arte grafice „Țara”, 1935.
  23. Moldovan, Dragoș, *Un fenomen ignorat în anchetele dialectale: resemantizarea toponimelor*, în „Anuarul de lingvistică”, Tom XXX, 1985, p. 23-32.
  24. Munteanu, Rodica Maria, *Bazinul hidrografic al râului Timiș – Studiu hidrologic*, Timișoara, Editura Mirton, 1998, p 9-10
  25. Pătruț, Ioan, *Nume de persoane și nume de locuri românești*, București, Ed. Științifică și Enciclopedic, 1984.
  26. Petrovici, Emil, *Studii de dialectologie și toponimie*, București, Editura Academiei RSR, 1970, p. 284.
  27. Sala, Marius, *În legătură cu raportul dintre evoluția apelativelor și a toponimelor*, în SCL, IX, 1958, nr.3, p. 337-349.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

28. Simionese, Vasile, *Hidronime de origine slavă din Banat*, în AUT, 12, 1974, p. 135-138.
29. Simionese, Vasile, *Hidronime de origine slavă din Banat*, „AUT” – Seria Științe Filologice, XII, 1974.
30. Simionese, Vasile, Oros, I., Marius, *Structura tipologică a hidronimelor de origine slavă de pe teritoriul R.S. România*, în „Studia Univ. Babeș-Bolyai”, Philologia, XXV, 1, 1980, p. 48
31. Stancu, Adela, Marinela, *Nume de ape din bazinul Jiului* (teză de doctorat), Timișoara, 2003
32. Suflețel, Rodica, *Elemente lexicale dialectale în toponimia bănățeană*, în *Studii de dialectologie*, Timișoara, 1984, p. 301.
33. Suflețel, Rodica, *Caietul Cercului de studii*, cap. *Cu privire la unele nume de sate din Banat*, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1983.

Dicționare și atlase

1. Constantinescu, N., A., *Dicționar onomastic românesc*, București, Ed. Academiei, 1963.
2. Frățilă, V., Goicu, V., Suflețel, R., *Dicționarul toponimic al Banatului*, (A-B), Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1984.
3. Goicu, V., Suflețel, R., *Dicționarul toponimic al Banatului*, vol. II, C, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1985.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

4. Goicu, V., Suflețel, R., *Dicționarul toponimic al Banatului*, vol. III, D-E, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1986.
5. Frățilă, V., Suflețel, R., *Dicționarul toponimic al Banatului*, vol. IV, F-G, Timișoara, Tipografia Universității de Vest, 1986.
6. Frățilă, V., Goicu, V., Suflețel, R., *Dicționarul toponimic al Banatului*, vol. V, A- L, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1987.
7. Frățilă, V., Goicu, V., Suflețel, R., *Dicționarul toponimic al Banatului*, vol. VI, M - N, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1989.
8. Frățilă, V., Goicu, V., Suflețel, R., *Dicționarul toponimic al Banatului*, litera R, în „SCO”, nr. 7/2002.
9. Suci, Coriolan, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, vol. I, A – N, vol. II, O – Z, București, Ed. Academiei R.S.R., 1962.
10. Iordan, Iorgu, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1983.
11. ***, *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Ed. Academiei, 1975.
12. ***, *Dicționarul limbii române*, Tomul I, partea I, A-B, București, 1913, Tomul I, partea II: c, București, 1940: tomul I, partea III, fasc. I: D-de, București 1949; tomul II, partea I: F-I, București 1943; tomul II, partea II, fasc. I: j- lacustru, București, 1037; fasc. II: ladă- lepădal București, 1940; fasc. III: lepăda – lojniță, București, Librăriile Socec și C. Sfetea, 1948.
13. ***, *Dicționarul limbii române*, Tom. VI: Introducere, Bibliografia; fasc. 1-13 Litera M; tom. VIII, partea 1: litera N; tom. VII, partea a-2-a: litera O; tom. VIII, părțile 1-5: litera P; tom. IX; litera R; tom. X, părțile 1-2: S – semințerie; tom. XI, partea 1 : litera S; părțile 2-3: litera T; tom. XII, litera Ț, tom. XIV, litera Z, București, Ed. Academiei, 1965-2000
14. ***, *Dicționarul subdialectului bănățean*, vol.I, litera A: A – Albocalmin, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1985, Coordonator S. Drincu.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

15. ***, *Dicționarul subdialectului bănățean*, vol.II, Albomină - Ăstălalt, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1986, Coordonator S. Drincu.
16. ***, *Dicționarul subdialectului bănățean*, vol.III, Ba - Bizui, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1987, Coordonator Maria Purdelea Sitaru.
17. ***, *Dicționarul subdialectului bănățean*, vol. IV, Bîca - Buzunar, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1988, Coordonator Maria Purdelea Sitaru.
18. *Atlasul cadastral al apelor din România*, partea I, 1992, Ministerul mediului.

Alte lucrări consultate

1. Frățilă, V., Bercea, L., P., *Bibliografia onomasticii românești. Bibliographie der rumanischen Onomastik (1944-1984)*, Timișoara, Tipografia Universității din Timișoara, 1985.
2. ***, *Caietul cercului de studii*, Timișoara, Tipografia Universității, 1983-1984, vol. I.
3. ***, *Caietul cercului de studii*, Timișoara, Tipografia Universității, 1983, vol. III.
4. www. Timișoara. ro – site realizat și întreținut de DNT Timișoara.

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

LISTA ABREVIERILOR

adj. = adjectival

afl. = afluent

antrop. = antroponim

apel. = apelativ

art. hot. = articulat hotărât

bul. = bulgar

c. = comună

cf. = confer

confl. = confluență

d = dreapta

determ. = determinant

dim. = diminutiv

f. = feminin

G. = genitiv

germ. = german

lat. = latinesc

m. = masculin

n. = neutru

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beza

-not. = notariat	top. = toponim
n. grup. = nume de grup	turc. = turcesc
n. top. = nume toponimic	ung. = unguresc
op. cit. = opera ciatată	v. = vezi
or. = oraș	vb. = verb
p. = pagina	
paleosl. = paleoslav	
pl. = plural	
pls. = plasa	
prep. = prepoziție	
rus. = rusesc	
s = stânga	
s. = sat	
scr. = sârbo-croat	
sl. = slav	
s. reg. = substantiv regional	
suf. = sufix	
srb. = sârb	
subst. = substantiv	

LISTA SIGLELOR ȘI A ABREVIERILOR LUCRĂRILOR CONSULTATE

DA = *Dicționarul Academiei*

DTB = *Dicționarul toponimic al Bantului*

DEX = *Dicționarul explicativ al limbii române*

IORDAN, DNFR = Iorgu Iordan, *Dicționarul numelor de familie românești*

IORDAN, TOP. ROM. = Iorgu Iordan, *Toponimia românească*

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

Cuprins

Planul lucrării.....	3
Introducere.....	4
Cap. I. Locul hidronimiei în cadrul onomasticii.....	6
Hărțile principalelor bazine hidrografice ale României.....	14
Coordonate geografice ale Banatului.....	15

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Bega

Cap. II. Așezarea geografică a celor două bazine hidrografice, Timiș și Bega.....	16
Cap. III. Hidronime de origine slavă.....	21
Cap. IV. Clasificarea tipologică	
A. Hidronime derivate.....	24
A.1. Hidronime derivate cu sufixul slav <i>-isk -ica (-șnița)</i>	25
A.2. Hidronime derivate cu sufixele <i>-ov(a), -av(a), -ev(a), -ovica, -ovica</i>	26
A.3. Hidronime derivate cu sufixul maghiar <i>-es</i>	29
A.4. Hidronime derivate cu sufixe diminutive.....	30
A.5. Hidronime derivate cu sufixe colective.....	30
B. Hidronime nederivate.....	30
C. Hidronime compuse	
C.1. Substantiv (hidronim) în nominativ + determinant adjectival.....	31
C.2. Substantiv (apelativ) în nominativ + determinant adjectival.....	31
C.3. Substantiv (hidronim) + substantiv în nominativ (apozitie).....	31
C.4. Substantiv (apelativ) + substantiv (antroponim) în genitiv.....	31
C.5. Substantiv (apelativ) + substantiv (apelativ) în genitiv.....	32
Cap. V. Clasificarea semantică	
A. Hidronime provenite de la antroponime.....	33
B. Hidronime provenite de la apelative.....	33
C. Hidronime provenite de la nume de plante.....	33
D. Hidronime omonime cu numele localității prin care curg.....	34
E. Hidronime care se referă la naționalitate și origine locală.....	34
Cap. VI. Glosar hidronimic.....	35
Concluzii.....	1
03	
Bibliografie.....	
...104	

Nume de ape din bazinele râurilor Timiș și Beșu

Lista abrevierilor.....	
..110	
Lista siglelor și a lucrărilor consultate.....	
.111	
Cuprins.....	
.112	